

Pri jezercu na Višarjah, levo greben proti Kamenemu lovcu, zadaj Viš

BUENOS AIRES
LETO 64 • ŠT. 7
AVGUST 1997

duhovno
življenje

Učenci Slovenskega srednješolskega tečaja ravnatelja Marka Bajuka v Buenos Airesu z ravnateljico in nekaterimi profesorji

Spodaj levo: Proforski zbor SSTRMB-a v Buenos Airesu.

Od leve proti desni: Dr. Alojzij Kukoviča, Luka Debevec, arh. Jure Vombergar, Rok Fink, Metka Mizerit, delegat Jože Škerbec, Neda Dolenc, ravnateljica, Franc Cukjati, Terezka Žnidar, dr. Marko Kremžar, in Milena Ahčin. Na sliki manjkajo: Štefan Godec, Alenka Magister in Lojze Rezelj.

Foto: Marko Vombergar

Spodaj desno: Mendoški srednješolci na tamkajšnjem letališču pred odhodom v Slovenijo

28. junija. *Od leve proti desni:* Tone Štirn, Ernest Bajda, Tine Šmon, Matija Žumer, Magdalena Grintal, Milena Šmon, Erika Bajda, Urška Šmon, Natalija Arrigoni, voditeljica Angelca Bajda, Vladimir Triep, Pavel Šmon in Marjan Hirschegger.

KAJ HOČE BOG OD MENE?

LOJZE KUKOVICA

Ljudje na zemlji smo na poti. Tudi in še bolj mi kristjani. Od svojega duhovnega rojstva naprej smo na poti proti večni domovini. Pri krstnem kamnu nas je Cerkev sprejela med božje ljudstvo in tako v družbi z mnogimi brati in sestrami, pod njenim vodstvom, od nje poučevani s Kristusovim naukom in od nje hranjeni s Kristusovo milostjo, zlasti s kruhom močnih, premagujemo težave in nevarnosti, ki jih je polna pot po puščavi tega življenja proti oblubljeni deželi.

Za današnjega kristjana je pot težja, kot pa je bila v še ne davnih časih. Ko je bila pretežno vsa družba in vse okolje krščansko, je bilo razmeroma lažje živeti po krščansko. Že samo dejstvo, da je bil tedaj komaj kdo odkrit brezbožec in da je tudi mlačnih kristjanov bilo malo, je vsem drugim lajšalo izpolnjevanje njih kr-

ščanskih dolžnosti. Redki so bili tudi med nami Slovenci, ki bi ne opravljali nedeljske dolžnosti in ki bi vsaj za velike praznike ne šli k spovedi in k obhajilu. Res so bili nekateri od teh tudi kristjani bolj iz navade, večina je pa vendar s prepričanjem živela svoje krščansko življenje.

Danes je položaj, lahko rečemo, bistveno drugačen. Medtem ko novi poganski narodi v Afriki in Aziji vstopajo v Cerkev in živijo mnogokje kot so živeli prvi kristjani, pa doživljajo stare krščanske dežele veliko versko in seveda tudi moralno krizo, skratka doživljajo rastoče razkristjanjevanje. To ni samo splošen površen občutek, tako sodi in javno pove tudi uradna Cerkev.

V tem razredčenem verskem vzdušju se bo kot kristjan ohranil le tisti, ki se bo za svoje krščansko prepričanje in življenje

resno trudil. Kajti celotno okolje, v katerem nam je danes živeti, zlasti še v velikih mestih, je veri in npravnosti prej v oviro kot v pomoč in spodbudo. Zdi se, da gremo v nekoč cvetočih, danes pa mnogokrat le še po imenu krščanskih deželah, v stanje, ko bomo kristjani le še manjšina.

Kot že rečeno, je zdravilo in odpomoč temu stanju samo trdno osebno versko prepričanje in intenzivna krščanska praksa. Svet okoli nas se vedno manj meni za pristno krščanske vrednote. Ne samo, da jih ne upošteva več veliko, celo prezira in zasmehuje jih pogosto. Pa naj gre to za področje politike ali pa gospodarstva in znanosti. Ta sodba ni izraz pesimizma, ampak zdravega realizma. V današnji družbi se hitro sušijo korenine, iz katerih je do sedaj dobivalo življenje družbe svoje sokove. Kot da bi živeli v veliki duhovni puščavi. Vse okoli nas je samo gon za

Možje na duhovnih vajah 22. decembra 1957 v Buenos Airesu. Vodil jih je dr. Mirko Gogala. - Foto: Lojze Eričev

denarjem, za užitki, za oblast.

Vendar ni vse tako mračno, kot se zdi na prvi pogled. V tej duhovni puščavi se že opazajo znaki prebujanja. Človek pač ne more za dolgo časa, še manj za vedno, preslišati glasu lakote in žeje po duhovnem, po božjem. Ne more zatajiti, da smo iz Boga in za Boga. Pregloboko je v nas položil Bog hrepenenje po zadnjih stvarnostih, da se ne bi od časa do časa oglasilo, tudi ko se zdi, da je dokončno zamrlo. Že se kažejo znaki neke prenasičenosti zgolj snovne in čutne hrane. Človek pač ni samo višje razvita žival, ima dušo, ki je ustvarjena za višje dobrine.

Enega takšnih znakov opazamo v dejstvu, kako se skoro neslišno in neopazno širijo po vsem krščanskem svetu tako imenovane „molitvene skupine“, v katerih se zbirajo kristjani, lačni duhovne hrane, ki jo najdejo zlasti v molitvi in branju Svetega pisma. Nihče jih načrtno ne ustanavlja, pa se vendar množijo kot po nekem nevidnem vabilu, ki ne more prihajati od drugod kot od Svetega Duha. Drug takšen znak je želja premnogih kristjanov in celo drugovercev, da se od časa do časa za nekaj dni iz vsakdanjega vrveža umaknejo v samoto, da v duhovnih vajah razmišljajo o smislu življenja in si naberejo novih moči

za naprej. V ta namen se tudi množijo domovi duhovnih vaj in še tako si je treba dolgo vnaprej zagotoviti v njih mesto. Ti domovi so prave oaze miru in duhovnega prerojevanja ter poglobljanja verskega življenja. Kdor jih je kdaj resno delal, ve, da ne pretiravam.

Naše življenje je pot in vsak popotnik se mora od časa do časa nekoliko ustaviti, da pogleda na prehojeno pot, če je prav in dosti hitro hodil. Pogledati mora pa tudi naprej, da se duhovno pripravi nanjo in jo okrepcan znova nastopi. Sicer se lahko zgodi, da niti ne opazimo, da nismo več na pravi poti ali pa da nam bo vsak čas zmanjkalo moči za naprej.

Naslednje tedne bo naša skupnost spet povabljenja na letne duhovne vaje za različne stanove in starosti. Žal ima to tako učinkovito in priporočano sredstvo duhovnega življenja tudi med nami vedno manj odmeva. Škoda, ko pa resne duhovne vaje odtehtajo mnogo drugih običajnih verskih vaj. Sicer je res, da ima Bog na razpolago nešteto drugih sredstev za naše posvečevanje. Res pa je tudi, da ni slučajno, da je prav po duhovnih vajah toliko ljudi našlo pot nazaj do Boga ali pa k resnejšemu duhovnemu življenju.

Dušni pastirji zaskrbljeno opazujemo,

NAMENI APOSTOLATA MOLITVE ZA AVGUST

Splošni: Da bi Cerkev razodevala vedno bolj edinost v Duhu, v različnosti darov in karizem.

Misijonski: Da bi priprava na trete tisočletje poživila v Cerкви gorečnost za oznanjevanje Jezusa Kristusa, edinega človekovega Odrešenika.

Slovenski: Da bi ljudje v počitniškem času našli priložnost za svojo duhovno poglobitev.

kako se iz leta v leto manjša število udeležencev naših letnih duhovnih vaj. Zlasti še, ko smo iz drugih naših časov vajeni, da so domovi duhovnih vaj bili pogosto premajhni, da bi sprejeli vse, ki so se jih želeli udeležiti. Zlasti se je to godilo pri duhovnih vajah fantov in deklet. Danes pa smo že v resni nevarnosti, da nam vsaj nekateri domovi duhovnih vaj ne dajo več na razpolago svojih prostorov, ker je število priglasičencev zanje premajhno. ●

Žene na duhovnih vajah 15. decembra 1957 v Buenos Airesu.
Vodil jih je dr. Mirko gogala. - Foto: Lojze Erjavec

JEZUS IZ NAZARETA - ČLOVEK ZA VSE ČASE

Kdo je ta človek?

Ob srečanju z neznancem se najprej vprašamo: Kdo je ta človek? Želimo ga splošje spoznati. Tako zanimanje se nam vzbuja tudi ob branju in premišljevanju evangelijev, ki opisujejo Jezusa iz Nazareta.

Zanj se ne zanimajo le kristjani. Tudi Judje in muslimani, neverujoči in iščoči se sprašujejo: Kdo je Jezus? Mnogi ga občudujejo in gredo za njim, drugi so brezbrizni do njega ali ga zavračajo. Jezus oznanja božje kraljestvo, ozdravlja bolnike in odpušča grehe, kar more le Bog. Kdo je torej ta človek?

Jezusova osebnost

Prave Jezusove podobe, slike ali celo fotografije nimamo. Iz evangeljskih poročil pa moremo - poleg nauka - odkriti tudi bistvene poteze njegove človeške osebnosti. Jezus se je oblikoval v telesu svoje matere in se rodil kakor otrok. Marija in Jožef sta ljubila dete, ki je jokalo. V njem si je Bog privzel oči otroka in se je s svojimi malimi nogami moral naučiti hoditi, kakor hodijo ljudje. Od Marije se je naučil govoriti, od Jožefa se je izučil njegove obrti.

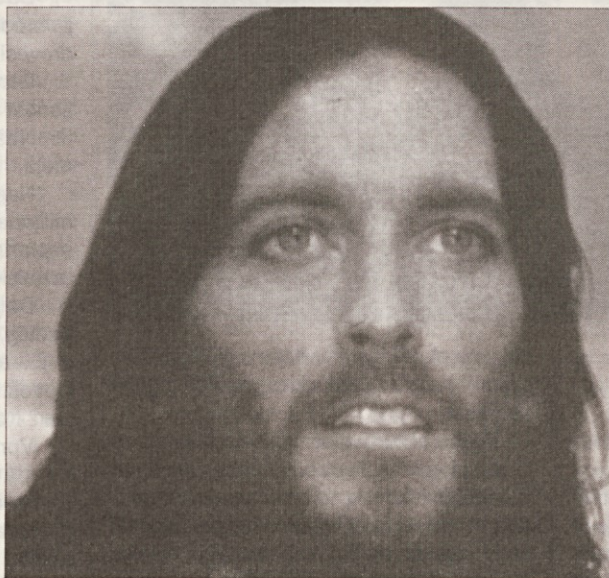
Kakšna je bila zunanost tega človeka? V kakšen obris je bila zajeta njegova postava? Kakšne so bile poteze njegovega obraza? Slovenski pisatelj Alojz Rebula ga opisuje takole:

„Njegova telesna podoba nam ostaja nedosegljiva... Vendarse večina eksegetov nagiba k domnevi, da je bila Kristusova zunanost normalna, celo postavna... Naj bo tako ali drugače, nam njegova telesna podoba uhaja. A kljub temu si ob branju evangelija ne moremo kaj, da nas ne bi prevzel vtis silovitosti, suverenosti, spokojnosti njegovega nastopa. Zato lahko dovolj utemeljeno sklepamo na mogočnost njegovega pogleda, na širino njegove kretnje, na dostojanstvo njegovega koraka” (Iz knjižice Lik Sinu človekovega).

Jezusov značaj

Bolj kakor Jezusovo zunanost moremo iz evangelija odkriti lastnosti njegovega značaja. Poglejmo le nekatere.

Jezus je nadvse **usmiljen in sočuten**. Grešniki se mu smilijo. Ima jih rad in jim odpušča grehe. Za žalitve, ki jih mora trpeti njegov Oče in on sam, ni nikdar maščevalen

in grešnikov ne obsoja. Človeka, ki greši, posvari tako, da mu pokaže nesrečo, v katero je zašel z grešnim življenjem. Ko mu pripeljejo grešnico, je ne obsodi. Za svoj greh je zaslužila smrtno kazen s kamenjanjem. Jezus najprej zavrne tožitelje, ženi pa reče besede odpuščanja: „Tudi jaz te ne obsojam. Pojdi in odslej ne greši več!” (Jn 8,11). Nadvse je sočuten z bolnimi in žalostnimi. Bolnim vrača zdravje. Materi obudi umrlega sina (prim. Lk 7,11-17), staršem mrtvo hčer (prim. Mr 5,35-43).

Jezus je **krotak in ljubezniv**. Svojo krotkost izraža v povabilu: „Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen” (Mt 11,29). Najbolj pa razodeva krotkost z odpuščanjem in smrtjo na križu. Ljubeznivo je sprejel vsakogar, ki se mu je približal. Posebno ljubeznivo je bil do otrok, bolnih in zapuščenih. Rekel je: „Pustite otroke, naj prihajajo k meni” (Lk 18,16) in „Pridite k

meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vas bom poživil” (Mt 11,128).

Kljub svoji dobroti pa je Jezus tudi zahteven. Odločno zatrjuje: „Kdor ima očeta ali mater rajši kakor mene, ni mene vreden. Kdor ne sprejme svojega križa in ne hodi za menoj, ni mene vreden. Kdor najde svoje življenje, ga bo izgubil, in kdor izgubi svoje življenje zaradi mene, ga bo našel” (Mt 10,37-39). Posvaril je Petra, ko ga je ta odvrčal od trpljenja, da ne misli po božje, ampak po človeško (prim. Mt 8,33).

Jezus je **moder in resnicoljuben**. Premeteni nasprotniki - farizeji - so ga večkrat skušali, da bi ga ujeli v besedi. Njegovi odgovori pa so bili vedno taki, da so se nasprotniki čudili in bili sami v zadregi. Vprašali so ga, ali morajo plačevati davek tudi Rimljanom. Jezus pa jim modro odgovori: „Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega!” (Mr 12,17). Hkrati je Jezus resnicoljuben. V istem vprašanju o plačevanju davka mu rečejo farizeji: „Učitelj, vemo, da si resnicoljuben in da se na nikogar ne oziraš, ker ne gledaš na osebo” (Mr 12,14). Tako priznavajo njegovo modrost in resnicoljubnost.

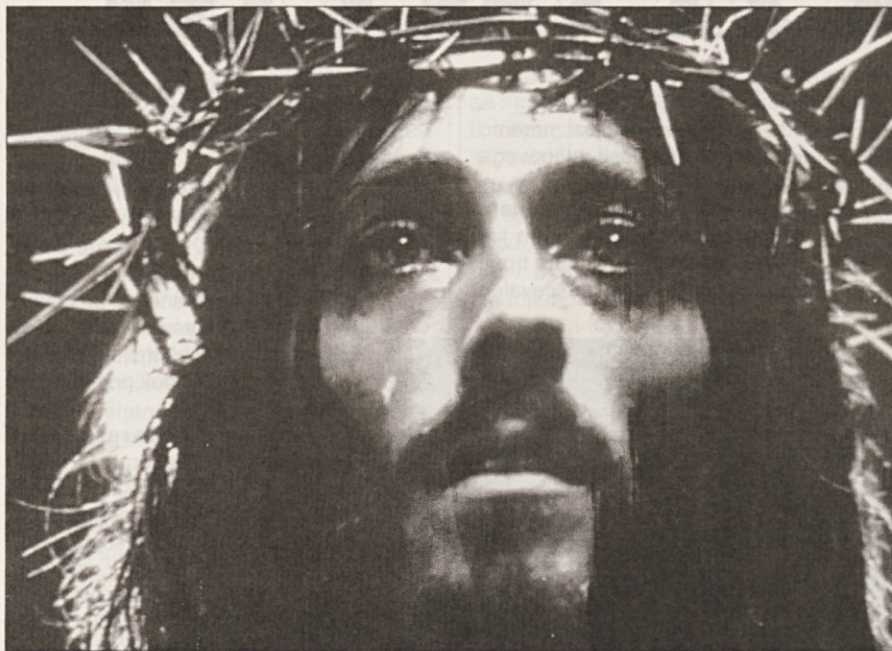
Jezus je **iskreno prijateljski** do vsakega človeka, tudi do tistega, ki ga zavrača. Posebno je prijatelj tistih, ki se mu bližajo z iskrenim srcem. Kaj je Jezusu pomenilo iskreno prijateljstvo, je pokazal ob grobu prijatelja Lazarja. Preden ga je obudil k življenju, se je zjokal. Navzoči so govorili: „Poglejte, kako ga je imel rad” (Jn 11,36). Ob koncu svojega delovanja je Jezus rekel apostolom: „Vas pa sem imenoval prijatelje, ker sem vam razodel vse, kar sem slišal od svojega Očeta” (Jn 15,15). Svojo posebno naklonjenost je pokazal do apostola Janeza, učenca, „ki ga je Jezus ljubil in se je pri zadnji večerji naslonil na njegove prsi” (Jn 21,20).

Druge Jezusove lastnosti

Imel je **izreden dar za občudovanje narave in vsakdanjega življenja**. V lepoti narave, rož, ptic, sonca, neba, gora... je znal najti čudovite prisposodbe, ko je opisoval

SIN ČLOVEKOV

ALOJZ REBULA

In beseda je meso postala in se je naselila med nami in videli smo njeno slavo.

Evangelist Janez

Kristjan je več ali manj v istem odnosu z učlovečenjem božjega Sina kakor zemljan s Soncem: tako je udomačen z njim, da se prav malo ukvarja z njegovo fantastično kozmično razsežnostjo, kakor se recimo

turist na plaži ukvarja s kozmičnimi implikacijami v zvezi z zvezdo, ki omogoča njegovo sončenje.

Treba bi bilo odložiti miselni habitus, ki nam je domač. Vživeti bi se morali na primer v vlogo divjakov, ki so na vsem lepem zvedeli za bistveni del krščanskega sporočila: da je Bog ustvaril človeka za srečo, da si je človek to usodo zapravljal in da ga je Bog hotel potem rehabilitirati z nezaslišanim posegom - tako da je v nekem trenutku

val skrivnosti božjega kraljestva. Njegove prilike o dobrem semenu in ljulki, o gbrčičnem zrnu, o zakladu, skritem na njivi, o mreži z ribami (Mt 13,1-50); o izgubljenem sinu (Lk 15,11-32), o talentih (Mt 25,14-30) in o dobrem pastirju (Jn 10,1-5) so biseri v vsej svetovni literaturi tudi danes. Ob vseh priložnostih je znal ostati realist in uporabljati prisposodbe iz najbolj vsakdanjega življenja. Spregovoril je tudi o nadležni vdovi (Lk 18,1-15), nezvestem oskrbniku (Mt 24,45-51), o gospodinjji, ki pomete vso hišo, da bi našla izgubljeni denar (Lk 15,8-10).

Jezus je **nenavaden govornik**. Njegove besede so prepričljive in odločne. Preprosti in učeni ljudje so govorili: „Kaj je to? Nov nauk s popolno oblastjo“ (Mr 1,27).

Poročevalci, ki so jih poslali nasprotniki, pa so trdili: „Še nikoli noben človek ni tako govoril“ (Jn 7,46).

Jezus je **ljubitelj molitve in molka**. Na svoje javno delovanje se je pripravljajal z molitvijo v puščavi (prim. Mr 1,13). Tudi pozneje se je pogosto zatekal k molitvi v tišino in samoto (prim. Mt 14,23). Na krivične obtožbe ni odgovarjal, tako da so se tožitelji čudili (prim. Mt 27, 13-14).

Sveti Pavel pravi o Jezusu: Čeprav je bil enak Bogu, je sam sebe izničil tako, da je prevzel človeško naravo in postal podoben ljudem. Po zunanosti je bil kakor človek (prim. Flp 2,6-7).

Slovenski katehetski svet ●

človeške zgodovine sam postal človek.

Večno bitje, ki postane človeški dvo-nožec, sesalec, z enakimi dihali in prebavili kakor kdorkoli izmed nas...

Si more človeška domišljija zamisliti, - ne bom rekel, kaj bolj senzacionalnega, - ampak kaj bolj fantastičnega? Neskončnost, Vsemogočnost, Vsevednost, ki si prevzame organizem, razvejan v človeške okončine.

Kakšno večjo senzacijo si je mogoče zamisliti? Da je recimo Zemlja sama postala raketa, izstrelila samo sebe s tovorom gora in ljudi v vesolje in se zagnala proti Alfi Kentavra? Ali bi se takšen podvig prav zares mogel primerjati z utelešenjem Večnega?

Da se je Večni pojavil na zemeljski skorji, brodil po nevidnem morju kisika, med drevesi in živalmi?

Denimo, da nam je prišla ta nezaslišanost na uho.

Naša radovednost bi morala biti brez meja.

Najprej: kdaj se je to zgodilo, na loku pol milijona let, odkar je izpričan na zemlji *homo sapiens*? Si je tisti neverjetni Bog izvolil za ta obisk kameno dobo, antiko, srednji vek?

Dalje: kje je uresničil ta nepredstavljeni podvig, na kateri točki zemeljske oble? Kje v Evraziji? Ali v verjetni pradomovini človeštva, na območju velikih afriških jezer? Na Ognjeni zemlji?

Vprašanje bi spodnašalo vprašanje: pa ne, da je hotel priti na svet po navadni fiziološki poti, iz telesa ženske? To možnost bi skoraj izključili: kako naj bi si predstavljali takšno snovno ponižanje neskončnega Duha?

A sprejmimo to komaj predstavljivo reč, da se je res rodil kot človek. Katerega izmed obeh spolov si je izvolil, moškega ali ženskega? Kdove, ali se pesnik v nas ne bi nagibal k domnevi, da se je utelesil v milejši fiziologiji „večno ženskega“.

Se je hotel roditi temnopolt ali rumen, bel ali rdečekožec? Da bi dajali prednost beli rasi, za to se naš moderni antirasizem skoraj ne bi mogel odločiti.

Katere narodnosti je hotel biti, če se je pojavil že po narodnostni diferenciaciji človeštva? Član malega naroda že ne bi privoščil Nemcu, Francozu ali Rusu, da bi svojo samozavest kronali s tem, da imajo za rojaka Boga.

Naša radovednost ne bi bila manj nenasitna ob vprašanju, kakšno življenjsko usodo si je ta fantastični Obiskovalec izvolil. Razen če ne bi hotel postaviti na glavo našega

najbolj normalnega človeškega predvidevanja, bi morala biti to vsekakor najizjemnejša od izmed vseh dosedanjih usod: izjemnejša od Aleksandrove, Napoleonove ali Leninove.

In v čem naj bi bila ta izjemnost? Naša domišljija bi si komaj mogla kaj predstavljati. Najmanj, kar bi mogla domnevati, bi bilo pač to, da je vse živo in neživo moralo vztrepetati ob tistem edinstvenem mimohodu, če se je tisto Bitje le razodelo. Človek je moral padati v prah oslepljen, vse stvarstvo mu je moralo z njim na čelu ponujati žezlo nad planetom. V njegovi roki se je morala strniti oblast, s kakršno ni razpolagal še nihče v zgodovini. Po vseh naših predstavitevnihih sposobnostih bi si bilo komaj mogoče zamisliti, da bi si bil gospodar vesolja mogel izvoliti kakšno drugačno vlogo kakor vladar-
sko.

Ostalo bi še vznemirljivejše vprašanje: Ostalo bi še vznemirljivejše vprašanje: O čemu tisti obisk iz neskončnosti? Da bi pri tem moglo iti samó za nekakšen božanski turizem, kakor pri tistih treh bogovih, ki se sprehajajo v neki Brechtovi drami, to bi morala naša zdrava pamet izključiti. Tudi če bi bil tisti Človek-Bog netrpiliv, tudi če bi držal v pesti zemljo in žel vesoljno zmoglavje, bi konec koncev šlo le za neko neznan-
nansko izničenje: kaj pa naj bi pomenila njemu slava, v katero bi se lahko zvrtnil ta prašek v vesolju? Za takšno neznan-
izničenje bi moral biti pravzaprav prav tako neznan-
ski razlog.

Njegovo telo bi vsekakor moralo biti izvzeto iz vsake mogočnosti in oblike trpljenja. Duša bi mu morala žareti v neskaljeni ekstazi večno Srečnega. Umreti to bitje ne bi smelo, kolikor bi sploh moglo. Smrt bi mogla samó bežati pred njim, Neumrljivim.

Potem: le kaj naj bi ta Bog na svetu počenjal?

Da bi se lotil kakšnega ročnega otepanja, to bi si komaj mogli misliti. Pa vendar - kaj neki naj bi počenjal ta Bog, če ne bi delal? Naj bi samó vladal? Pravzaprav se samó pustil oboževati?

Denimo, da bi učil človeštvo. A kaj? Če bi se pojavil v paleolitiku, bi bil minimum, ki bi ga po naših predstavah moral posredovati ljudem iz svoje vsevednosti, to, kako se obdelujejo žitarice, Tako bi bil vsaj pomagal tistim revežem v novo kameno dobo, v neolitik.

Minimum, ki bi ga bil moral razodeti ljudem starega veka, bi bil pouk, da je za optimalno vleko treba dati konju komat na vrat, kakor so takrat delali, ampak na pleča.

Papež šestič doma za enajst dni

SILVESTER ČUK

Povod za šesto apostolsko potovanje Jan-
neza Pavla II. v rodno Poljsko je bil zaključek 46. mednarodnega evharističnega kongresa v Vroclavu 1. junija 1997, katerega geslo je bilo Evharistija in svoboda. „Ali more človek graditi svobodo sam, brez Kristusa in celo proti Kristusu?“ je bral papež in nato (nenapisano) dodal: „Kako je mogoče trditi, da je Cerkev sovražnica svobode? Kako je mogoče to govoriti tukaj, kjer je bila Cerkev varuhinja svobode v prejšnjih stoletjih in zlasti v zadnjih petdesetih letih?“ Na vseh postajah te njegove najdaljše poti po domovini je papeža sprejela velika množica ljudi. V enajstih dneh tega svojega romanja po Poljski je imel trideset govorov, v katerih se je dotaknil vseh problemov, s katerimi se sooča sedanja poljs-

Ljudem srednjega veka bi bil moral povedati vsaj to, da onkraj Gibraltarja ni brezmejnó morje, ampak bogata dvojna celina...

Skratka: kako naj si zamislimo Modrost samo, ki se sprehaja med ljudmi, pa jim ne posreduje kakega novega pojma v zvezi z obdelovanjem zemlje, idejo šivalnega stroja ali Dieslovega motorja?

Minimum vseh minimumov, ki bi ga v tem pogledu naša zdrava pamet pričakovala, je, da bi bila tista Modrost razčistila vsaj zadevo s Soncem: da se Sonce ne vrtilo okoli Zemlje, kar je človeštvo enodušno verjelo do včeraj, ampak da je res narobe.

Bi bila naša radovednost potešena, če bi zvedeli za vse to? Žgalo bi nas še eno vprašanje, morda najbolj temeljno od vseh: kakšen naj bi bil ta neznanec kot človek?

Bolj kot njegova telesna pojava bi nas vznemirjal njegov človeški lik.

Naj bi bil to sangvinik, kolerik, flegmatik, melanholik? Temeljni čut za mero, ki je v nas, nas navaja k sklepanju, da bi ta edinstveni primerek človeške vrste moral nekako uglasiti v sebi temeljne prvine človeškega temperamenta v nekakšno žlahtno značajsko uravnovešenost. Če bi bil res človek, bi vsekakor moral misliti, čutiti, govoriti. Kako, v kakšnem temeljnem razmerju do sveta, to nam je že težje predstavljivo. Iz istega čuta za mero izljučujemo možnost neke neuravnovešenosti, ki bi ga delala na primer ali pretiranega abstraktnega ali pretiranega čustvenika.

Da bi bil ta človek, ki bi nosil v sebi

ka družba (podobni so slovenskim, saj sta obe družbi izšli iz „gnezda“ komunizma). Med svojim govorom v mestu Gorzow je Janez Pavel II. povedal, da mu je kardinal Višinski po izvolitvi za papeža leta 1978 dejal: „Ti moraš peljati Cerkev v tretje tisočletje!“ Pri-
pomnil je: „Postajam vedno starejši, zato morate Boga na kolenih prositi, da bi to nalogo mogel izpolniti!“ Množica mu je v odgovor zaklicala: „Pomagali ti bomo!“ Tako so vzklikali nekdanjemu komunističnemu prvaku Giereku malo pred njegovim padcem. Splošen smeh je vzbudila papeževa pripomba: „Poznam te besede! Upajmo, da se bo zdaj bolje končalo!“ Papež je zelo poudarjal nujnost sprave med Poljaki, ki so zdaj razdeljeni na tri skupine: v prvi so člani Solidarnosti in Cerkvi zvesti ljudje, v drugi je desnica, ki si lasti zasluge za padec komunizma, tretjo skupino predstavlja levica, ki je liberalna (kot v vseh nekdanjih komunističnih državah). Med njimi ni dialoga. ●

umetnika vesolja, brez čuta za lepo, to nam je nepredstavljivo.

Potem: naj bi se ta edinstveni gost med nami nagibal k družabnosti ali k samotars-
tvu? Neki čut nam spet pravi, da bi moral utelešati v sebi nekakšno žlahtno ravnovesje med obema osnovnima človeškima uravnovanostma, med odprtostjo akciji in med odprtostjo kontemplaciji.

Da bi bil ta človek brez socialnega čuta, tega si naša človeškost ne more misliti. A za kakšno družbeno ureditev naj bi se ogreval, tu je težko kaj prida domnevati. Človeški čut v nas pa izključuje, da bi se mogel ogrevati za zamisli, ki tirajo človeka v barbarstvo.

Naravo bi kot svoje delo moral vsekakor ljubiti. A kako naj bi na primer gledal na spolnost ali na šport?

Vprašanje vseh vprašanj: kako bi gledal na krivico, na trpljenje, na bolezen, a še posebej na smrt?

Da zanj smrt človeka ne bi predstavljala vprašanja, tej mogočnosti se vse naše bistvo upre. Če bi obstajal kakšen razlog, da je večno Bitje postalo človek iz prijateljstva do človeka, bi to moralo biti vsekakor v zvezi s tragiko človeka, z njegovim trpljenjem in predvsem z njegovo smrtjo. V nasprotnem primeru bi ta obisk iz večnosti res ostal na ravni nekega božanskega izletništva: v gosteh bi imeli božanstvo z Epikurovega filozofskega Olimpa, večno Indiferenco, če že ne večni Egoizem. Saj bi takšen obisk pustil človeka tam, kjer s svojo usodo je.

(Drugič naprej) ●

Jezus je poslal Svetega Duha

Jezus je obljubil Svetega Duha

Ko je Jezus nekega dne stopil v sinagogo v Nazaretu, je bral iz zvitka, ki so ga postavili predenj. V Izaijevi prerokbi je prepoznal in oznanil svoje poslanstvo, ki je poslej tudi poslanstvo birmanca: „Gospodov duh je nad menoj, kajti Gospod me je mazilil. Poslal me je, da oznanim blagovest ubogim, da jetnikom prinesem oproščenje in slepim vid, da zatirane pustim na svobodo in napovem leto Gospodovega usmiljenja” (Lk 4, 18-19).

Jezusa je v zemeljskem življenju vodil Sveti Duh. Svojim učencem je večkrat govoril o njegovi moči in obljubil, da ga bodo tudi oni prejeli. Preden je šel v trpljenje in smrt, je svojo obljubo potrdil. „Prosil bom Očeta in dal vam bo drugega Tolažnika, da bo za vedno ostal pri vas: Duha resnice, ki ga svet ne more prejeti, ker ga ne vidi in ne pozna... A Tolažnik Sveti Duh, ki ga bo poslal Oče v mojem imenu, vas bo učil vsega in spomnil vsega, kar sem vam povedal... Ko pa pride Tolažnik, ki vam ga bom poslal od Očeta, Duh resnice, ki izhaja od Očeta, bo on pričeval o meni; in tudi vi boste pričevali, ker ste od začetka pri meni” (Jn 14,16-26; 15,26-27).

Apostoli vztrajajo z Marijo v molitvi

Sveti Duh je Marijo vodil skozi vse življenje. Obdaril jo je s posvečujočo milostjo od vsega začetka. Bila je prosta izvirnega in osebnega greha - brezmadežna. Tako jo je pripravil, da je postala Jezusova mati. Bog je spolnil obljubo, ki jo je dal po prvem človekovem grehu. Po moči Svetega Duha je spočela Božjega Sina in nam rodila Odrešenika.

Po Jezusovem vstajenju so apostoli pričakovali Svetega Duha. Enodušno so vztrajali v molitvi z ženami in z Jezusovo materjo Marijo ter njegovimi učenci (prim. Apd 1,14).

Tako je Marija neločljivo povezana z našim odrešenjem. Ker je Jezusova in naša mati, pravimo, da je mati Cerkve in srce vsake cerkvene skupnosti. Tako je navzoča povsod tam, kjer je Jezus.

Birma - naš binškošni praznik

Apostoli so z Marijo v molitvi pričakovali prihod Svetega Duha - binškošni praznik, ki je deseti dan po Jezusovem

vnebohodu. Zato lahko rečemo, da je to devetdnevna molitvena priprava ali devetdnevnicca na binškošni dan.

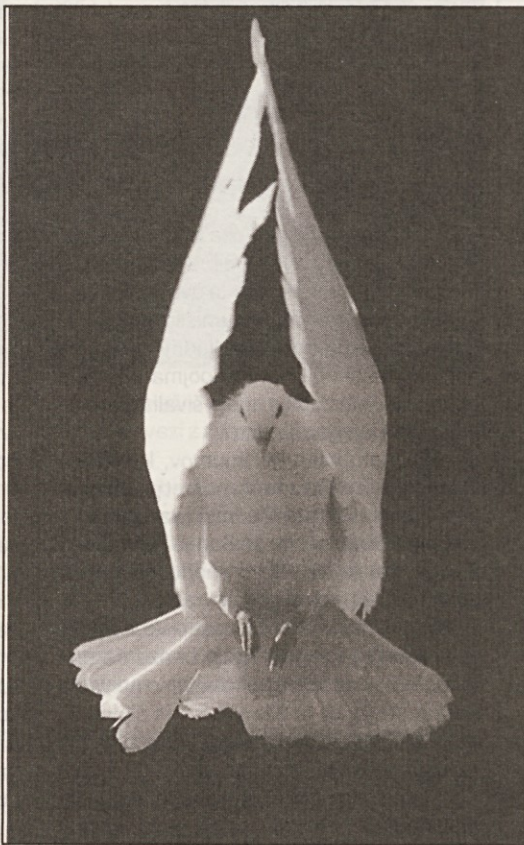
Tudi mi z Marijo v molitveni devetdnevnicci pričakujemo birmanski dan - naš binškošni praznik. Jezus nam pravi, da bo Oče dal Svetega Duha tistim, ki ga prosijo (prim. Lk 11,13). Kako nujno potrebna je molitev, klicanje Svetega Duha! Sam Duh pa prihaja v pomoč naši slabotnosti (prim. Rim 8,26). Pripravlja nas za prejem božjih darov.

Obljubo, ki jo je Jezus dal apostolom, je izpolnil na binškošni

praznik, petdeseti dan po svojem vstajenju. Sveti Duh je prišel nad apostole in nad vse, ki so bili zbrani skupaj z njimi. Evangelist Luka je v Apostolskih delih opisal dogodke tega dne: „Ko je prišel binškošni dan, so bili vsi zbrani na istem kraju. Nenadoma je nastal z neba šum, kot bi se bližal silovit vihar, in napolnil vso hišo, kjer so se zadrževali. Prikazali so se jim jeziki, podobni plamenom, ki so se razdelili in nad vsakim je obstal po eden. Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in začeli so govoriti v tujih jezikih, kakor jim je Duh dajal izgovarjati... Ko se je razširil glas o tem, se je zbrala množica ljudi, ki so bili vsi iz sebe, kako da jih vsakdo sliši govoriti v svojem jeziku... Tedaj je vstal Peter z enajsterimi, povzdignil glas in jih nagovoril: Judje in vsi, ki prebivate v Jeruzalemu! To vedite in prisluhnite mojim besedam!... Izpolnjuje se, kar je bilo napovedano po preroku Joelu: In zgodilo se bo v poslednjih dneh, govori Bog, razlil bom od svojega Duha čez vse človeštvo... Jezusa Nazarejca, ki ga je Bog pred vami potrdil z močmi, čudeži in znamenji... ste po rokah krivičnežev pribili na križ in umorili... Tega Jezusa je

Bog obudil in mi vsi smo temu priče” (Apd. 2,1-33).

Tako so apostoli prejeli Svetega Duha, ki jih je razsvetlil, da so se spominjali vsega, kar jim je Jezus povedal. Opogumil jih je, da so premagali strah in malovernost ter dali Bogu na razpolago vse svoje sposobnosti in tudi življenje. Tako so se prepustili delovanju Svetega Duha, ki jih je povsem spremenil. V njegovi moči so oznanjali velika božja dela v Jeruzalemu in po vsem takrat znanem svetu. Postali so novi ljudje in neustrašeni Jezusovi pričevalci z življenjem in smrtjo. Zato so binškošni rojstvo Cerkve, božjega ljudstva nove zaveze. Temu ljudstvu se mi pridružimo s svetim krstom, birmo in evharistijo, ki so zakramenti uvajanja v krščanstvo.

Sveti Duh je pravi Bog kakor Oče in Sin. Zato pri sveti maši izpovedujemo, da verujemo v „Gospoda, ki oživilja, ki izhaja iz Očeta in Sina, ki ga z Očetom in Sinom molimo in slavimo, ki je govoril po prerokih“. V Bogu so tri osebe: Oče, Sin in Sveti Duh - Sveta Trojica.

Pri svetem krstu in birmi prejmemo Svetega Duha

Od prvih binokosti dalje so apostoli potrjevali kristjane v veri in jih tako usposabljali za Jezusove pričevalce. Polagali so nanje roke, da so prejimali Svetega Duha. Knjiga Apostolskih del nam poroča: „Apostoli v Jeruzalemu so slišali, da je Samarija sprejela božjo besedo; zato so tja poslali Petra in Janeza. Ko sta prispela tja, sta molila zanje, da bi prejeli Svetega Duha. Zakaj Duh še ni bil prišel na nobenega izmed njih, bili so samo krščeni v imenu Gospoda Jezusa. Tedaj sta nanje polagala roke in prejimali so Svetega Duha“ (Apd 8, 14-17).

Pri svetem krstu tudi mi prejmemo Svetega Duha. Pri sveti birmi prejmemo njegovo potrditev in dopolnitev. Božje življenje, ki ga prejmemo pri krstu, mora v nas rasti. To rast daje Sveti Duh. „Tako ne bomo več nedorasli otroci, ki jih vpliv človeške zvižčnosti hinavsko zavaja v zmoto, jih premetavajo valovi in sem ter tja zanaša vsak nazorski veter. Pač pa živimo iz resnice in ljubezni, da bomo v vsakem pogledu rasli vanj, ki je glava, Kristus“ (Ef 4, 14-15).

Zakrament svete birme nas še bolj kakor sveti krst vključuje v trojno službo skupnega duhovništva. Sveti Duh nas nagiblje, da vredno prejmemo zakramente in z bogoslužjem izročamo Bogu sebe in druge. Z besedo in z gledom oznanjamo evangelij ter sebe in druge vodimo k Bogu. Tako postanemo pravi Jezusovi pričevalci.

Darovi Svetega Duha

S skupno pesmijo prosimo in zaupno vsi molimo:
Pridi, pridi, Sveti Duh, pridi, pridi, Sveti Duh!
Daj nam prvi dar modrosti, pot naj kaže nam kreposti.
Z umnostjo razum obsevaj in za dobro nas ogrevaj.
Daj nam dar nebeški sveta, v stiski nam pomoči obeta.
Daj moči kreposti prave, da premagamo skušnjave.
Uči nas Boga spoznati, njegovo voljo spolnjevati.
Daj pobožno nam živeti, po svetosti hrepeneti.
Daj nam v strahu ti služiti in otroško te ljubiti.

Vera, upanje in ljubezen

Sveti Duh nam daje svoje darove. Daje jih vsakemu posamezniku, da obogatijo njegovo osebno življenje. Darovi Svetega Duha pa so tako v korist vseh, ker bogatijo tudi cerkveno skupnost.

Prvi temeljni dar Svetega Duha je vera. Dar vere smo prejeli pri krstu, ko smo brez svojih zaslug postali božji otroci. Božje otroštvo je dar, ki nas notranje, življenjsko poveže z Bogom in med seboj. S krstom smo postali posebna božja lastnina. Apostol Janez je zapisal: „Poglejte, kakšno ljubezen nam je podaril Oče! Celu božji otroci se imenujemo in to tudi smo“ (1 Jn 3, 1).

Poleg vere sta v življenju najpomembnejša upanje in ljubezen. Sveti Pavel pravi, da so ti darovi odličnejši od vseh drugih. Vera in upanje se v nebesih spremenita v popolno

združenje z Bogom. Ljubezen pa trajno ostane, zato je največja med njimi (prim. 1 Kor 13).

Vera ni človekova zasluga ali njegova izbira. Vera je božji dar, božja milost, ki jo človeku daje nedoumljiva božja dobrot. Dar vere zaživi, če ga človek sprejme in z njim sodeluje. Birmanka, birmanec, ali ga hočeš sprejeti in z njim sodelovati?

Sedmeri darovi

Sveti Duh birmancu podeli še druge darove. Ti darovi ga nagibajo, da rad sprejema njegove spodbude za krščansko življenje. Posebnih darov Svetega Duha je sedem. Sedem je simbolično število, ki izraža popolnost. S tem hočemo povedati, da prinaša Sveti Duh s sedmeri darovi kristjanu več kot vse zemeljsko bogastvo.

Dar modrosti nam pomaga modro živeti in tako ceniti zemeljske dobrine, da nas vodijo k Bogu.

Dar umnosti nam pomaga globlje doumeti pomen vere za naše zemeljsko in večno življenje.

Dar sveta nam pomaga, da se v dvomih in težavah odločamo za to, kar je božja volja, in prav svetujemo tudi drugim.

Dar moči nam pomaga srčno premagovati vse ovire v življenju na poti k večni sreči - k zveličanju.

Dar vednosti nam pomaga spoznati, kaj moramo storiti in kaj opustiti ter doseči globoko versko prepričanje.

Dar pobožnosti nam pomaga biti trajno povezani z Bogom kot s svojim Očetom.

Dar strahu božjega nam pomaga, da se varujemo greha iz spoštovanja in zaupanja do Boga.

S temi darovi nas Sveti Duh posvečuje. Deležni smo božje svetosti. Kolikor bolj z njim sodelujemo, toliko bolj dosegamo svoj končni cilj, svojo srečo, tukaj in v večnosti.

Sveti Duh daje svoje darove vsakemu posamezniku, da obogati njegovo osebno življenje. Sedmeri darovi spopolnjujejo vero, upanje in ljubezen ter druge naravne kreposti. Poleg teh darov daje Sveti Duh še druge posebne darove, ki so v korist vseh. Na poseben način bogatijo človeško in cerkveno skupnost. Imenujemo jih karizme.

Sadovi življenja po veri

Darovi Svetega Duha so spodbuda in pomoč, da kristjan more obroditi duhovne sadove. Za to pa je potreben ne le dar, ampak tudi človekova pripravljenost, da z darom Svetega Duha sodeluje. Tako obrodi svoje sadove. Ti so: ljubezen, veselje, mir, potrpežljivost, blagost, dobrotljivost, zvestoba, krotkost in samoobvladovanje (prim. Gal 15, 22-23).

Zakaj mnogi kristjani obrodijo obilne sadove ljubezni, veselja, miru, zvestobe, itd., drugi pa ostanejo brez njih? Sadovi si pri posameznemu kristjanu odvisni od njegovega sodelovanja z darovi, ki jih Sveti Duh vedno daje v obilni meri.

Vsa zgodovina Cerkve je polna mož in žena, svetnikov in svetnic, ki so v moči Svetega Duha obrodili bogate sadove ne le za svoje življenje, ampak v blagor drugih ljudi.

Kristjan, ki v svojem življenju tako sodeluje z darovi Svetega Duha, da je v njem vidna božja svetost, postane zgled za vse ljudi. Cerkev ga po njegovi smrti imenuje „božji služabnik“. Takih zgledov imamo na Slovenskem več.

Slovenski katehetski svet ●

Marija v nebeški slavi

FRANC RODE

Marijina podoba ne bi bila popolna, če bi jo gledali samo v njenem zemeljskem življenju. Krščansko izročilo, potrjeno s slovesno izjavo nezmotljivega učiteljstva, nam govori tudi o Mariji v nebeški slavi.

Marija ni samo judovska žena, ki je ponižno in preprosto sprejela božjo ponudbo in postala Odrešenikova mati; Marija ni samo skrbna in včasih zaskrbljena mati, ki težko žrtvuje vsa zemeljska pričakovanja (Mk 3,31-35); Marija ni samo mati na smrt obsojenega, stoječa poleg križa, ki prav tako kot njen Sin ne razume, zakaj jo je Bog zapustil (Mt 28,46); Marija ni samo toplo središče mlade krščanske skupnosti in zvesti spomin na Jezusove besede in dejanja po njegovem odhodu k Očetu. Marija je tudi žena, ovita v sonce, z mesecem pod nogami, z vencem dvanajstih zvezd, kot jo je videl sveti Janez v Razodetju. Je dovršena podoba novega človeka, poveljučana v svoji duši in svojem telesu.

Če nam je lahko v oporo Marijino ze-

meljsko življenje, ko vidimo, kako je morala v veri sprejemati dogodke, ki jih ni razumela, nam mora biti njena sedanja slava v veselje in upanje.

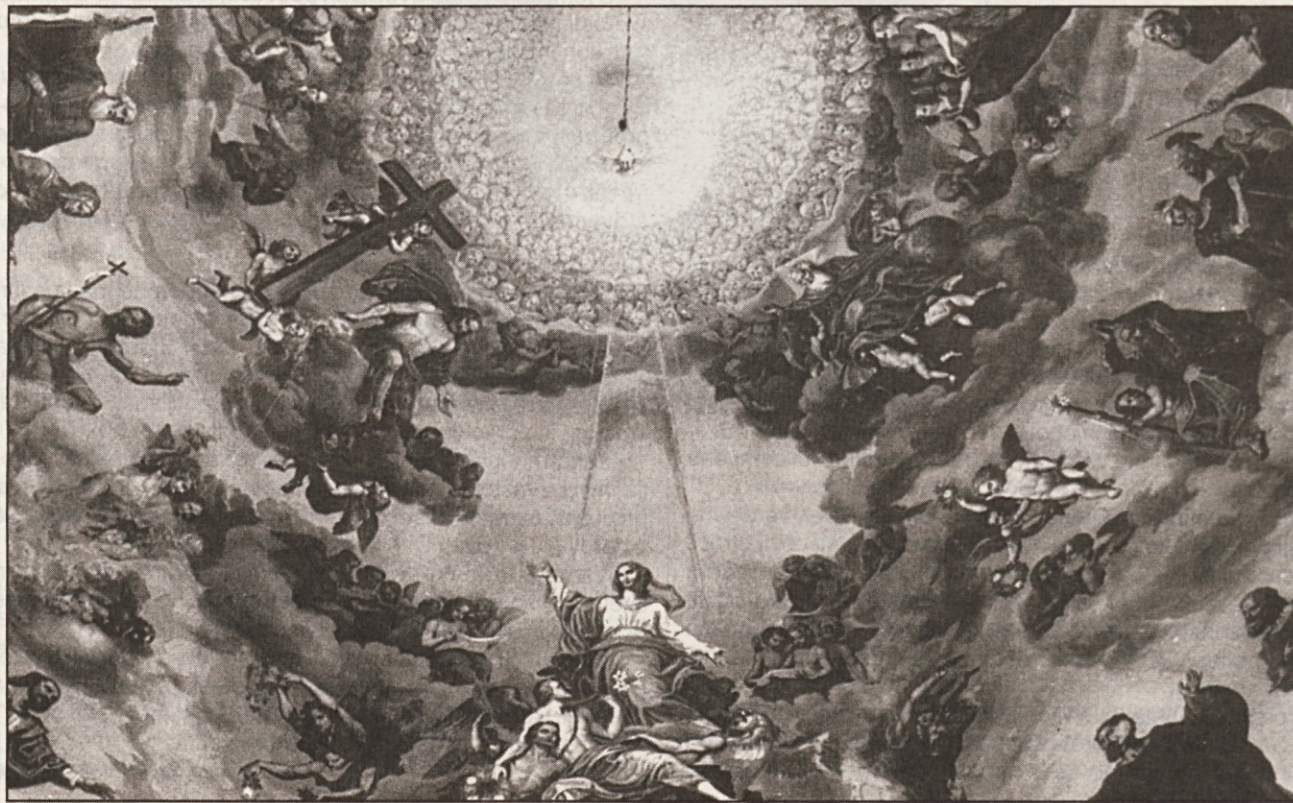
V našem času se človek močno zanima zase, in sicer ne samo, kolikor je misleči duh, sposoben spoznavanja in napredovanja, temveč tudi kolikor je telo, kolikor je zemeljska usoda, vezana na borno in ogroženo telesnost. Koliko nege in skrbi, koliko časa in denarja porabi danes človek, da bi telesu ohranil zdravje, lepoto in mladost!

Ali današnji človek zares ljubi svoje telo? Brez večjih pomislekov streže njegovim muham in poželenju, toda v resnici svojega telesa ne ljubi, nad njim obupuje in ga prezira. Mar verjame, da je namenjeno za kaj drugega, kot za to, da gnije v zemlji? Mar je prepričan, da je sposobno in vredno piti čašo večnega življenja?

In kaj pravi krščanstvo? Zatrjuje nam, da se je ene izmed nas, ki je človek kot mi, že polastila božja slava in jo spremenila; spremenila in napolnila njeno dušo z neiz-

merno božjo svetlobo ter dala njenemu telesu trdnost in sijaj, prosojnost in globino, kot jih vidimo pri nekaterih telesih, ki sta jih naslikala Botticelli in El Greco. Da, krščanstvo nam pravi, da je bila Marija, potem ko je dokončala tek zemeljskega življenja, s telesom in dušo vzeta v nebeško slavo, in da je k isti slavi poklican sleherni človek. O, velika, čudovita vera, ki nam zagotavlja, da bo tudi naše telo deležno večnega življenja! Se nam zdi to nemogoče? Seveda, ko nam od vsepovsod dopovedujejo, da je smisel življenja pač smrt in uničenje; ko smo vzgojeni v duhovni plahosti, brez vsakega miselnega poguma. Zato se nam zdi vse to prelepo in preveliko. Ker nam manjka junaštva duha, raje verjame, da smo narejeni za to, da plesnimo in gnijemo v blatu, iz katerega smo vzeti. Morda bo kmalu prišel čas, ko bo človek zavrgel to filozofijo plazilcev in pustil govoriti svoje srce, ki terja nesmrtnost, ki ve, da nismo ustvarjeni za smrt, marveč za življenje.

Marijina nebeška slava nam zagotavlja, da zadnji cilj našega duha ni uničenje, da zadnji cilj našega telesa ni strohnitev, temveč polnost veselja pri Bogu, večna radost pred njegovim obličjem. ●

Vnebovzeta na oboku cerkve na Šmarini gori, delo slikarja Mateja Langusa.
Foto: M. Šušteršič

Janez Pavel Véliki

FRANC RODE

Nekaj mesecev po izvolitvi Janeza Pavla II. je ugledni pariški dnevnik *Le Monde* o novem papežu zapisal: „Noben kralj, noben predsednik, noben generalni sekretar, noben popevkar, noben športnik, noben filmski igralec - nihče ne more tekmovali z njim v popularnosti.”

To so bili prvi meseci navdušenja in presenečenja nad tem mladostnim slovanskim papežem, ki se začuda svobodno giblje v strogem okviru vatikanskega protokola, prepotuje tisoče in tisoče kilometrov in nagovarja najrazličnejše narode v njihovem jeziku. Kot je tedaj ugotavljal angleški tednik *The Economist*, je bil v tem človeku neki magnetizem in v tem magnetizmu je bila moč. Ta moč je pritegovala velikanske množice, kjerkoli se je pojavil, od Mehike do Poljske, od Brazila do Avstralije, od Filipinov do Slovenije. Kljub tem uspehom je Janez Pavel II. ostal preprost, skromen in nenarejen, tak, kot je bil, preden je postal papež.

Izkušnja, ki jo je prinesel s seboj iz komunističnega sveta, mu je dala poseben vpogled v razmerje med ljudstvom in političnimi oblastniki. Bolj kot njegova prednika Janez XXIII. in Pavel VI. je dojel, kako je to razmerje v resnici trhalo, kako ljudstvo na tihem odklanja to nedemokratsko in ateistično oblast. Zato je prepuščal diplomacijo svojim sodelavcem, on pa je šel naravnost k ljudstvu, k ljudstvu, ki je sanjalo o svobodi in dostojanstvu in je resnični nosilec državne suverenosti. Tako je svoje stike z oblastniki omejeval na obvezne vljudnosti, vso svojo skrb pa je posvetil množicam vernikov. Tako se je vzpostavila vez med njim in ljudstvom, ki ga razume in deli z njim isto vizijo o temeljnih narodnih svetinjah in isti pogled na prihodnost. S tem pa sproži proces razkrajanja nasilne oblasti. Tako se po njegovem potovanju na Poljsko leta 1979 pojavi ljudsko gibanje Solidarnost, kar deset let pozneje povzroči padec berlinskega zidu in komunizma. To je nedvomno največji politični uspeh papeštva po zmagi pri Lepantu leta 1571 in po bitki pred Dunajem leta 1683. In to je osebni uspeh Janeza Pavla II.

Kot največja osebnost zadnjih dveh desetletij, kot najbolj karizmatičen voditelj našega časa, kot najbolj pogumen cerkveni

poglar 20. stoletja je Janez Pavel II. postavil Cerkev v središče zgodovine in pustil trajno sled v političnem in duhovnem dogajanju sveta. Politiki ga niso mogli dolgo prezreti. Tako so protestantske dežele, ki so bile tradicionalno nezaupne do papeštva, vzpostavile diplomatske stike s Svetim sedežem: Združene države Amerike, Velika Britanija, Švedska, Danska, Norveška, Finska, Islandija. Enako so storile vse nekdanje komunistične države, naj so katoliške ali pravoslavne tradicije.

Posebna zavzetost Janeza Pavla II. velja Evropi, tej Evropi, ki jo je duhovno in kulturno oblikovalo krščanstvo in je danes tako negotova glede svoje istovetnosti. Leta 1982 jo je v španski Komposteli takole nagovoril: „Zopet odkrij samo sebe. Odkrij svoj izvor. Oživi pristne vrednote, ki so naredile tvojo zgodovino slavno in tvojo navzočnost na drugih celinah blagodejno.” Kajti papež se ne more sprijazniti s sekularizirano evropsko družbo, kjer Cerkev ni več vidno navzoča in je brez vpliva na družbo, kjer imajo samo materializem, nihilizem in hedonizem pravico do javnosti.

Sicer pa se Evropa v zamisli slovanske-

ga papeža ne konča na vzhodni meji Poljske. Zato nenehno ponavlja, da so tudi Rusija in druge pravoslavne dežele sestavni del evropske skupnosti. Vedoč, kako glo-

boko verski spori razdvajajo narode, se papež na vso moč trudi za zблиžanje med katoliško Cerkvijo in pravoslavni kristjani. V tem zблиžanju vidi osnovni pogoj za prihodnjo enotnost naše celine. Odtod njegovi pozivi k edinosti kristjanov, odtod njegova želja, da bi navezal stike s pravoslavni patriarhi, odtod njegove okrožnice o edinosti, kjer postavlja pod vprašaj dosedanja način izvrševanja papežev prvenstvene službe v Cerkvij. Treba je priznati, da na tem področju ni dosegel posebno vidnih uspehov. Kot da so zgodovinska nasprotja nepremostljiva in psihološke zavrtosti vsaj za zdaj nepremostljive.

Drugo področje, kjer se je Janez Pavel do kraja angažiral, je socialna pravičnost. Tako v svojih znamenitih okrožnicah kot na svojih potovanjih ni nehal poudarjati, da je bolj pravičen in bolj bratski svet mogoč. Njegovo sporočilo je bilo v tem smislu

tako jasno, da so se po njegovem obisku zrušili nekateri diktatorski režimi: Marcos na Filipinah, Duvalierov v Haitiju, Stroessnerjev v Paragvaju.

Ta politični in socialni pontifikat pa je v prvi vrsti teološki in duhoven. Že v svoji prvi okrožnici leta 1979 je papež predstavil Kristusa kot vzor in pralik vsakega človeka in zadnji temelj njegove svobode in dostojanstva. Sledili sta okrožnici o Bogu Očetu, „bogatem v usmiljenju”, in o Svetem Duhu kot voditelju človekove vesti in njegovega vedenja. Pred sodobno zahtevo po absolutni avtonomiji, ki meji na samovoljo, je papež velikokrat svaril pred moralnim relativizmom in poudaril, da je svoboda dar, ki se uresničuje v zvestobi temu, kar je prav in dobro. Odtod njegovi dramatični pozivi k spoštovanju človekovega življenja od spočetja do naravnega konca. Predvsem na tem področju je Janez Pavel II. naletel na najbolj zagrizeno nasprotovanje v zahodni sekularizirani družbi, ki terja *pravic* do splava in zadnje čase tudi do evtanazije. Papež je tudi na tem področju pokazal, da je človek-skala. Ko je pred nedavnim poljski parlament razširil možnosti splava, je izgo-

Kdor se odloči za življenje, se odloči za Boga

Pogovor z ljubljanskim nadškofom in metropolitom dr. Francem Rodetom

Pogovarjal se je Janez Gril

Člani Slovenskeškofovske konference ste zbrani na redni seji 26. maja v Celju, uradno najavili sinodo Cerkve na Slovenskem. Kaj je bil glavni razlog za to odločitev?

Najprej imamo papežovo pismo Na pragu tretjega tisočletja. V njem Janez Pavel II. prosi vse krajevne Cerkve, naj pripravijo sinode do leta 2000. Z njimi bi naredili nekakšen obračun o svojem delu, o preteklosti, proučili bi svoj sedanji položaj in predvsem, naredili bi natančen načrt za novo evangelizacijo svoje dežele oz. svojega prebivalstva. Cilj vseh teh sinod, in seveda tudi slovenske, je nova evangelizacija.

Slovenski škofje ste izbrali zelo zanimivo geslo „Izberi življenje“.

Mislím, da je geslo IZBERI ŽIVLJENJE dobro izbrano. Dejansko gre za to - kot je dejal papež v svojem nagovoru kulturnikom v Mariboru: danes je Evropa na zgodovinskem in kulturnem križišču. Vse bolj je jasno, da sta bili poraženi ideologiji preteklosti, nacizem in komunizem, ideologiji smrti. Za sabo sta pustili strahotno opustošenje v dušah, srcih, kulturi, medsebojnih odnosih in navsezadnje v gospodarstvih. Bili sta ideologiji smrti in človekovega poraza. Danes je evropski in tudi slovenski človek pred tem dejstvom: ali se

bo znal obrniti k nečemu drugemu, nečemu, kar pelje v prihodnost, kar pomeni življenje.

To bi strnil z mislijo francoskega pesnika Pierra Emannuella, ki pravi: „Vivre

pour le Dieu ou vivre pour la mort“, „Živeti za Boga ali živeti za smrt“. Tretje možnosti ni. In slovenski narod je pred to izbiro: ali se bomo predajali tokovom smrti ali se bomo odločili za življenje. In kdor se odloči za življenje, se odloči za Boga. Kot sem dejal pred dnevi ob blagoslovu novomeške porodnišnice: nobena mati ne rodi otroka zato, da bi umrl. V vsakem rojstvu je zavestno ali nezavestno vera v večno življenje. In to vero v večno življenje bo sinoda na Slovenskem skušala utrditi. S tem se narodu ne bo vrnila samo sedanost, ampak tudi prihodnost.

Katera konkretna pastoralna vprašanja bo obravnavala sinoda?

Narediti moramo pastoralni načrt za vse ključne dejavnosti cerkvenega življenja in vpliva. Dokument, ki ga bo izdala sinoda, bo skušal stvari poenostaviti, tako da bodo duhovniki, redovniki, redovnice in ves laiški del Cerkve, lahko rekli, stvar je bolj preprosta, kot smo mislili.

Stvari je treba poenostaviti. Usmeriti se moramo na ključne točke, pomembne za slovensko Cerkev in za prihodnost slovenskega naroda. Našel bom pomembnejše.

Vsebinska našega oznanjevanja - Kakšen evangelij oznanjamo? Prepričan sem, da so tukaj potrebni pomembni premiki, da ne-

voril te strašne besede: „Narod, ki ubija svoje otroke, nima prihodnosti.“

Kot najvišji pastir se Janez Pavel II. čuti odgovornega predvsem za svoje katoliške sinove in hčere. Odkar je po Božji previdnosti postal Petrov naslednik na rimskem sedežu, je skrajno vestno upravljal Cerkev, ki mu je bila izročena v skrb. In lahko rečemo, da je tu naredil red, ki je bil prepotrben. Hkrati je hotel notranje utrditi Cerkev, da bi bila navzven „luč narodov“. Odtod njegovi pozivi k zvestobi in poglobljanju duhovnega življenja, namenjeni duhovnikom, redovnikom in redovnicam. V tej luči razumemo tudi njegove obsodbe nekaterih teoloških smeri ali določenih teologov, kot sta Jans Küng in Leonardo Boff. Z isto voljo, da stori konec jalovim razpra-

vljanjem, s slovesno in dokončno izjavo potrdi, da je službeno duhovništvo pridržano moškim, in potrdi zakon celibata za duhovnike rimskega obreda.

Prihodnost bo pokazala, koliko je bil uspešen v svojih namerah. A že zdaj lahko rečemo, da je Cerkvi nakazal smer, da ji je vrnil trdnost in v njej napravil red. Pot nazaj ni več mogoča.

Slovinci imamo posebne razloge za hvaležnost temu izrednemu človeku. Vse, kar je storil za svet in za Cerkev, je storil za nas. Svobodo, ki jo uživamo, dolgujemo tudi njemu. Posebej pa smo mu dolžni hvaležnost za podporo pri rojstvu in utrjevanju naše mlade države. Brez njegove drzne odločnosti bi utegnili biti vse veliko težje. Končno mu dolgujemo hvaležen spo-

min za njegov nepozabni obisk v naši državi maja 1996 in za močno potrditev v veri.

Ko se oziram nazaj in skušamo razbrati pomen in vpliv pontifikata Janeza Pavla II., se nam zastavlja vprašanje: Kako je mogel ta človek izvršiti to veliko nalogo? Nedvomno je skrivnost tega papeža v njegovi veri, ki prestavlja gore, v njegovem globokem in nenehnem stiku z Bogom, v njegovi popolni predanosti in brezmejnem zaupanju v Marijo.

Kako bo sodila zgodovina o tem dolgem pontifikatu ob koncu 20. stoletja, ne vem. A že sedaj se mi zdi ta papež eden največjih v dvatisočletni zgodovini Cerkve. In ne bi se čudil, če bi ga kasnejši rodovi - kot papeža Leona in Gregorija - imenovali Véliki. Da, Janez Pavel Véliki!

katerih stvari nismo zadosti resno jemali in da smo pretirano ali celo nekoliko izkrivljeno poudarjali določene vidike. Gre za to, da vzamemo evangelij v vsem njegovem čistem sijaju in takega predstavimo slovenskemu narodu. Potrebno je gledati tudi na trenutek, ki ga živimo in ki ga bomo živeli. In primer: kultura življenja proti kulturi smrti. Evangelij ima tukaj besedo, ki jo mora povedati. Obdobje naše suverenosti, naše poimenovanje Boga in naši odnosi z Bogom so dostikrat odsevali neko prisilo, hlapčevanje, servilnost, tudi upornost. Danes slovenski človek tega več ne potrebuje. Zaživeti moramo suvereno tudi v odnosu do Boga. In Gospod Bog nas bo vesel, kajti on ne mara suženjskih poklonov.

Krščanstvo in kultura - Zakaj v Sloveniji nismo imeli Danteja, Claudela, Schillerja... Zakaj naši pesniki in pisatelji Prešeren, Cankar, Župančič..., vendarle niso mogli reči popolnega da krščanstvu. Je bila popolna predanost krščanstvu pri teh ljudeh pretežka, je v ozadju samo človeška slabost ali je bila krivda tudi v tem, kako je Cerkev predstavljala krščanstvo našemu narodu?

Mediji, javna občila - Tu smo očitno v neugodnem položaju. Cerkev mora biti bolj navzoča v medijih, in to kvalitetno.

Šolstvo - To, kar je pripravila skupina marksističnih ideologov, ali eksmarksističnih - ne vem sicer, koliko ta „eks“ velja,

to preprosto ne more biti v prihodnjih desetletjih slovenska šola. To je pod drugim imenom podaljševanje ideologije prejšnjega režima, ki ne omogoča prihodnosti slovenskemu narodu.

Vprašanje narodne sprave - Tudi to vprašanje je zelo pomembno za slovenski narod in njegovo srečnejšo prihodnost.

Območno pravo - Zakonik cerkvenega prava iz leta 1982 daje veliko pristojnosti krajevnim Cerkvam, da same določijo, kaj bodo storile v posameznih primerih. To v Cerkvu na Slovenskem še ni bilo določeno. In sinoda je priložnost, da uredimo tudi to, da oblikujemo našo območno pravno ureditev.

Našteli ste velike teme, projekt bo zelo zahteven. Kako se ga bomo lotili, da ne bo zmanjkalo časa? Leto 2000 je pred vrati.

Mislím, da bo časa dovolj. Vse, kar se bo dogajalo v naslednjih letih v Cerkvu na Slovenskem, bo pod okriljem te sinode. Tudi priprava na leto 2000.

Naj na kratko orišem pripravo. Po imenovanju tajnika, ki si bo izbral ožje sodelavce za posamezna področja, bo narejeno delovno gradivo, ki ga bomo poslali v javno razpravo vsem, ki so dejavni v Cerkvu. Vsi bodo imeli priložnost za pripombe, želje. Na podlagi tega bomo pripravili dokument, ki bo že dokaj jasno nakazal cilje sinode in področja, po katerih bo spregovorila. Tudi ta drugi dokument bomo poslali

cerkvenim občestvom, vernikom, da bodo dodali še zadnje pripombe. Ko bo delovni dokument v tretji fazi, bomo na zborovanju širokega kroga vernikov in teologov osvetlili posamezne teme sinodalnega dokumenta. Na tem zborovanju bomo slovenski škofje ta dokument sprejeli in potrdili.

Zadnje dejanje sinode naj bi bilo 31. decembra 1999 ob 23. uri. Na vseljudskem zborovanju naj bi ga slovenski škofje izročili vernikom, kot napotnico za tretje tisočletje.

Kakšno sodelovanje vernikov pričakujete?

Sinodalno dogajanje se ne sme zapreti v ozek krog ljudi, vseskozi mora sodelovati čim širša plast slovenskih vernikov. Povabili jih bomo, naj oblikujejo dokument, se udeležujejo pogovorov, da bodo začutili, da je to njihova stvar, ne pa stvar nekaj teologov in škofov. Skušali bomo biti čim bolj realni in konkretni. Sinoda mora zagrabiti resnične probleme slovenskega človeka, kristjana. Na realne probleme mora dati realne odgovore.

Bodo k sodelovanju poleg vernikov povabljeni tudi drugi?

Povabljeni bodo vsi, ki se čutijo vsaj kulturno povezani s krščanstvom, to pa so domala vsi Slovenci.

Prepričan sem, da je pomembna za vse.

Gospod nadškof, to je bil prvi pogovor o sinodi. Prepričan sem, da jih bo še veliko. Hvala za prava pojasnila. ●

Tudi pri lurski Materi Božji v Lourdesu se nas zbere vsako leto veliko Slovencev. - Foto: M. Šušteršič

„Vem, da me bodo ljubili po vsem svetu”

ANTONIO SICARI

Tereziya iz Lisieuxa je umrla proti koncu prejšnjega stoletja (1897). K svetnikom je bila prišteta že leta 1925, v tako kratkem času, da niso bile upoštevane niti omejitve, ki jih predpisuje cerkveno pravo. Že Pij X., ki je sprožil postopek za kanonizacijo, je predvidel, da bo znana kot „največja svetnica modernih časov”. Pij XI., ki jo je povišal do časti oltarja, jo je imenoval „Zvezda mojega papeževanja”; ljubezen in globoko pobožnost, ki sta spremljali to mlado karmeličanko, je imenoval „orkan veličastva”.

Tereziya je umrla pri 24 letih, za blaženo pa je bila razglašena, ko naj bi ji bilo - če bi še živela - komaj 50 let. Nadvse paradokсна pa je bila papeževa odločitev, da Terezijo, ki je živela v redu s strogo klavzuro, razglasi za prvo zavetnico vseh misijonov in misijonarjev sveta.

Leta 1937 je papeški poslanec, kardinal

Pacelli posvetil baziliko v Lisieuxu na čast sveti Tereziji, njo pa imenoval „mali tabernakelj živega Boga”, ki je postala „brezmejno svetišče človeškosti”. Pozneje jo je kot papež razglasil za zavetnico Francije poleg sv. Ivane Arške.

Ob 50. obletnici Terezijine smrti, takoj po koncu 2. svetovne vojne, so v Franciji priredili spreved s posmrtnimi ostanki „Terezije Francoske”, ki je v vseh krajih doživel veličasten sprejem. Avtobiografijo, ki jo je mala Tereziya Martin zapustila, so izdali v več sto tisoč izvodih; v enem samem letu (1915-16) pa kar štiri milijone izvodov nje-ne podobe.

Tereziya je bila mnogim vernim med obema svetovnjima vojnama v veliko tolažbo, prijateljica sredi grozot strelskih jarkov in koncentracijskih taborišč. Rekli so ji kar „najbolj priljubljena deklica na svetu”.

Še preden je bila razglašena za svetnico,

so ji pripisovali prek 4000 čudežev. Sicer pa je nekoč že ona sama obljubila: „Če bo Bog uslišal moje želje, potem se bodo moja nebesa do konca sveta odvijala na zemlji!” „Svoja nebesa želim živeti tako, da bom na zemlji delila dobrote.” S presenetljivo preprostostjo je preroško napovedala: „Vem, da me bodo ljubili po vsem svetu.”

Kaj se je pravzaprav dogodilo? Nekateri današnji teologi in znanstveniki so bolj ali manj začudeni. Sprašujejo se, ali ni morda vsa slava, ki je spremljala Terezijo, temeljila na velikem nesporazumu: zdelo se je, kakor da je Tereziya nenadoma pokazala preveč lahkotno, nasmejjano, priljudno pot do svetosti. Kakor da je z enim samim zamahom zavrnila starodavno utrdbo junaške, množicam nedosegljive svetosti - v prid tiste svetosti, ki je dostopna vsakomur, vsakdanja, zgrajena iz majhnih stvari in iz cvetnih lističev, razsejanih pred križem ali pred Najsvetejšim v hostiji: prav kakor so jih potesajo otroci med procesijo na praznik svetega Rešnjega telesa.

Mnogim se je torej zdelo, da je s Terezijo svetost postala otroška bajka, ki jo sicer lahko pripovedujemo tudi odraslim - toda ta pripovedka je postala prav tako verjetna in ganljiva kakor podobica „male svetnice” s križem in šopkom vrtnic v rokah.

Skupaj s sv. Frančiškom je edina svetnica Zahoda, ki jo častijo tudi vzhodne Cerkve, slavijo pa jo celo v nekrščanskem svetu.

Kot otrok

Začnimo torej s preprosto pripovedjo o življenju Terezije Martin, ki - tako se je zdelo mnogim, ki so jo opazovali od blizu - ni mogla ponuditi ničesar izrednega.

Pripadala je ugledni meščanski družini. Obdarovana je bila z nadvse srečnim otroštvom: štiri leta in pol, polnih veselja nad življenjem. Mama je o tej svoji hčerki zapisala: „Od jutra do večera se smeji in zabava!”

Tereziya je bila zadnja od živečih hčera (štirje otroci pa so umrli v zgodnji mladosti, op. prev.), zelo občutljiva in polna življenja, zlahka nepotrpežljiva, a hkrati ljubka in vesela. Toda kakor je znala biti nežna in prikupna, je bila tudi trmasta: odklanjala je vse, kar je ni pritegnilo in prepričalo. Mama je zapisala: „Kadar Tereziya reče 'ne', tedaj je nič ne more pripraviti do tega, da bi si premislila. Tudi če bi jo za ves dan zaprl v klet, bi tam rajši ostala še ponoči, kakor pa da bi privolila v to, čemur se je poprej uprla.” Imela je izredno nagnjenje do resnice in iskrenosti („ne bi lagala za vse zlato sveta”) in kadar se ji je zgodilo, da je storila napako, je hotela takoj doseči odpuščanje.

Mala deklica je živela v zvesti domačnosti z Bogom, ki je darovana otrokom, vzgojenim v resnično krščanskem duhu. Vendar je bil Terezijin pristrčni odnos do Gospoda še prav posebno tesen: kot odrasla bo lahko zatrčila, da v svojem življenju ni nikoli rekla „ne“ dobremu Bogu, vsaj od svojega tretjega leta dalje.

Telega srečnega otroštva je bilo konec z izgubo mame. Umrla je zaradi tumorja na prsni: „Vse najmanjše posebnosti“ matine bolezni so se neizbrisno vtisnile v to tako čustveno deklico. To velja predvsem za tisti dan, ki se je Terezija „dolgo časa“ zadrževala pred mamino krsto. Sama je povedala: „Čeprav je nisem videla, sem razumela!”

Od tistega dne jo je težila nenehna senca žalosti, čeprav je bilo domače družinsko življenje še vedno polno nežnosti, vere in miru. Terezijo so odtlej vzgajale njene rodne sestre. Posebej si je kot svojo „drugo mamo“ izbrala Pavlino. Izredno je bila navezana tudi na svojega očeta.

Ko je mama še živela, je zapisala: „Moj mož je svetnik. Takšnega bi želela vsem ženam.“ - Bil je to zelo dober, nekoliko starejši gospod (ko se je rodila Terezija, mu je bilo 50 let), zmožen očetovske in matinske nežnosti hkrati.

Po smrti svoje žene je živel z družino in upravljal svoje imetje; mnogo časa je posvečal branju in premišljevanju, v prostem času pa ribaril in obdeloval vrt.

Njegova brada je bila že povsem bela in hčerke so ga ljubeče klicale kar „očak“: misel na Boga Očeta je našla v njihovi družini svoj odsev prav v očetovi podobi. Terezija pripoveduje: „Ne morem povedati, kako zelo sem ljubila svojega očeta; vse na njem mi je vzbujalo občudovanje.”

Kot malo deklico jo je učil ljubiti naravo. Ko ga je opazovala v cerkvi, je doumela, kaj pomeni molitev, od njega se je naučila ljubiti uboge in jim pomagati.

Toda kljub vsemu je Terezija izgubila svojo nekdanjo zgovornost; postala je boječa, zapirala se je vase, velikokrat je jokala in bila izjemno občutljiva. To žalostno obdobje, ki ga je imenovala „najbolj boleče v mojem življenju“, je trajalo približno devet let: po eni strani je ostala še preveč otrok, preveč zavarovana in ljubkovana od vseh, po drugi pa preveč odrasla in razmišljujoča.

Ko je stara šele devet let, jo je zapustila najstarejša sestra, ki si jo je nekoč izbrala za svojo „drugo mamo“, da bi vstopila v karmeličanski samostan v domačem kralju. To je pomenilo strogo ločitev zaradi samostanske klavzure.

Terezija se je ob tem čutila ranjeno do zadnjih globin svoje duše. Vrhu tega so ji

hoteli prikrivati vse priprave na sestrin odhod. Ona je bila kljub temu prepričana, da je tudi sama poklicana v karmel: zadoščalo ji je že, da so ji razložili, da je karmel samotnen kraj, kamor se umakne tisti, ki hoče z vsem srcem iskati Boga.

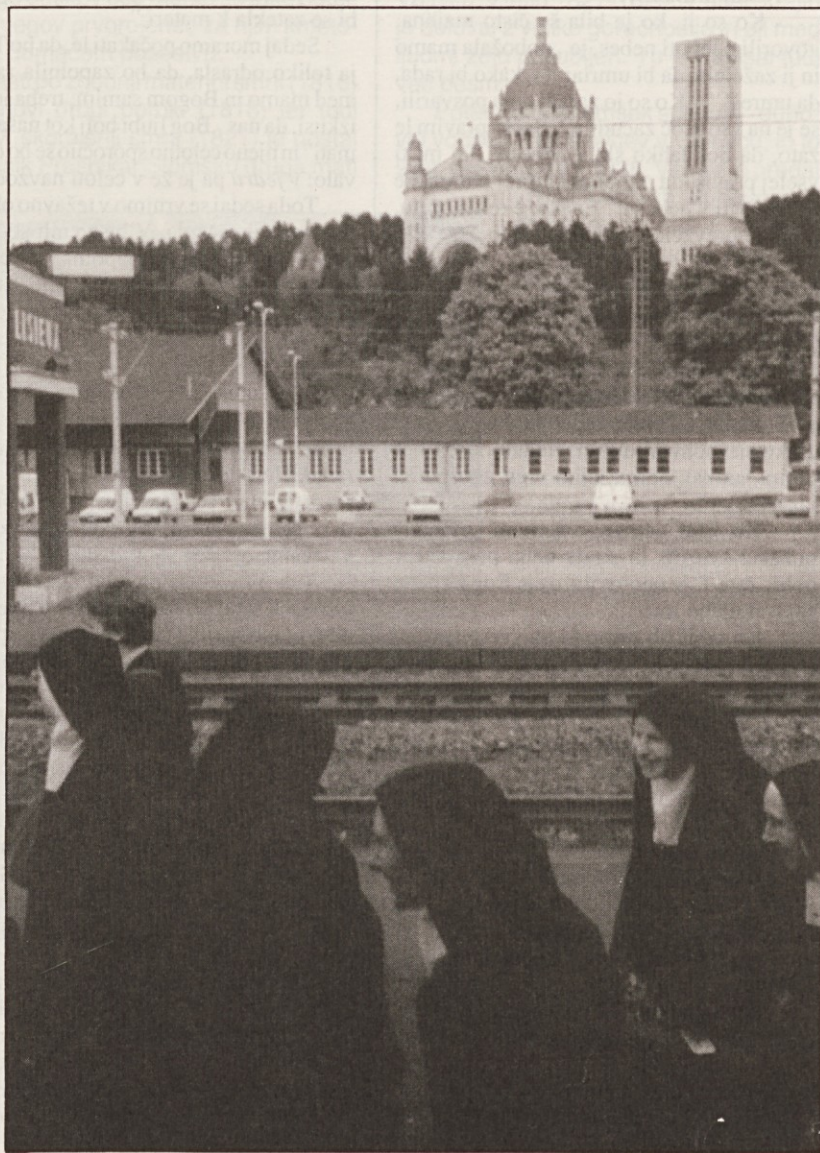
- „Čutila sem, da je karmel puščava, v katero je dobri Bog hotel, da se skrijem tudi jaz. To sem čutila tako močno, da v mojem srcu ni bilo prostora za noben dvom.”

Terezija zatrjuje: „To niso bile le sanje deklice, ki se zlahka navduši ob vsem, ampak 'gotovost' Božjega klica: nisem hotela vstopiti v karmel zaradi sestre Pavline niti zato, da bi se združila z umrlo mamo, marveč zaradi Jezusa samega. Mislila sem na mnogo stvari, ki jih z besedami ne morem izraziti.”

To je Terezijina skrivnost: otrok je, prav tako ranljiva kakor drugi otroci, toda že v svojem otroštvu globoko predana Bogu. Toda duševno trpljenje ob sestrinem odhodu v karmel je bilo tako močno, da je Terezija zbolela. Doživljala je večtednov trajajoče krize, obdobja nerazložljive groze in tesnobe. Zdelo se ji je, da je postala „kakor z uma“; ter se je vedno in samo brez konca pritoževala.

Ko je Terezija nekega dne tako tožila in neprenehoma vzdihovala: „mama, mama“, in so se njene sestre nemočno zatekle k Mariji, je zagledala, kako se Marijin kipec v sobi premika in se ji smehlja. Terezija je v trenutku ozdravela, kakor da bi se prebudila iz more. Sestre so sicer nekaj slutile in ji

Bazilika v Lisieuxu, posvečena Mali Cvetki, slikana z vlaka z istoimenski postaji, kjer vidimo tudi nekaj razigranih karmeličank. - Foto: Tereza Snaj

postavljale mnogo vprašanj, Terezija pa se je zbalala, da je bilo vse skupaj le prevara in da si je vse samo predstavljala, še več, da je morda lagala: tudi ta milost se ji je spremeni-
nila v mučno bolečino.

Ranjena pa je bila tudi zato, ker sta njen razum in srce prehitro dozorevala, občutljivost in čustva pa so ostajala še otroška. V Tereziji je navzoča neka skrivnost, ki se je javljala na tisoč načinov, a še ni mogla predreti lupine njene pretirane občutljivosti. Plemenito skrivnost njene otroškosti - ki bo pozneje postala njena duhovna izkušnja in nauk - moremo takole označiti: ta deklica je imela izjemno sposobnost intuicije posledic v zvezi z naukom vere in življenjskimi odločitvami, bodisi na področju človeških ali duhovnih resnic.

Nekaj primerov.

- Ko so ji, ko je bila še čisto majhna, govorili o lepoti nebes, je „pobožala mamo in ji zaželela, da bi umrla: 'O, kako bi rada, da umreš!'“ - Ko so jo zaradi tega posvarili, se je na vso moč začudila: „Saj to pravim le zato, da boš lahko šla v nebesa! Saj mi ti vselej praviš, da moramo najprej umreti, če hočemo iti v nebesa!“ Enako je rekla očetu, ko jo je prevzelo navdušenje ljubezni.

- Ko so ji rekli, da sme za svojo igro iz kočare izbrati tiste igrače, ki jih želi, se ji je zdelo povsem normalno odgovoriti, da bo „izbrala vse“.

- Ko jo je oče z vrha lestve opozarjal: „Umakni se! Če padem, te lahko ubijem,“ se je Terezija krčevito oklenila lestve, kajti „tako ne bom trpela in gledala kako oče umira, ampak bom z njim vred umrla tudi jaz“.

- Ko ji je oče na večernem sprehodu pokazal zvezde, ki so na nebu posejane v obliki črte T, je ugotovila, da je Bog na nebu zapisal njeno ime.

- Ko so ji ob pripravi na sveto spoved (pri sedmih letih) razložili, da se bo svojih grehov spovedala dobremu Bogu in ne nekemu človeku, je s trdnim prepričanjem spraševala: „Ali moram gospodu Ducellinu povedati, da ga ljubim iz vsega srca, če se bom torej prek njega pogovarjala z Gospodom?“

- Ko so ji povedali, da v peklju vsi, ki so se pogubili, sovražijo Boga, je ugotovila, da je preveč žalostno in boleče, da obstaja kraj, kjer Boga nihče ne ljubi: ona hoče iti tja, kajti tako bi bil v peklu vsaj nekdo, ki bi ga ljubil.

Teh dogodkov iz Terezijinega zgodnjega otroštva se spominjamo zato, da bi pokazali, kakšna zrelost je bila v njej kljub težavnim in mučnim razvojnim obdobjem ter kakšna je temeljna izkušnja, ki jo bo v

odrasli dobi preoblikovala v nauk in jo tudi uredničila v življenju.

Vse, kar se bo Terezija šele pozneje učila, je z nekaterih vidikov vsaj v obrisih že navzoče v nekem dogodku, ko ji je bilo komaj tri leta. O njem pripoveduje Terezijina mama v svojem pismu starejši hčerki: „Zadnjič me je Terezija vprašala, ali bo prišla v nebesa: rekla sem, da prav gotovo, če bo zelo, zelo pridna. Ona pa mi je odgovorila: 'Da, toda če ne bi bila dovolj pridna, potem bi prišla v pekel... toda jaz vem, kaj bi storila: ti gotovo prideš v nebesa, mama. Jaz bi kar k tebi odletela. Ti pa bi me morala vzeti v naročje in me prav trdno držati. Kako bi me mogel potem ljubi Bog odtrgati od tebe'... V njenih očeh sem brala, kako trdno je bila prepričana o tem in kako živo veruje, da bi je tudi Bog sam ne mogel odtrgati, če bi se zatekla k materi.“

Sedaj moramo počakati le, da bo Terezija toliko odrasla, da bo zapolnila razdaljo med mamo in Bogom samim; treba je le, da izkusi, da nas „Bog ljubi bolj kot naša lastna mati“ in njeno celotno sporočilo se bo oblikovalo: v jedru pa je že v celoti navzoče.

Toda sedaj se vrnimo v težavno obdobje njenega odrasčanja. V bistvenih stvareh je Terezijina zrelost že popolna: pri enajstih letih je prejela prvo sveto obhajilo in tedaj je njena sposobnost intuicije posledic, o kateri smo govorili, že dosegla neverjetno mistično popolnost: „Bilo je kakor poljub ljubezni. Čutila sem, da sem ljubljena, in govorila: Ljubim te in se ti darujem za vedno... Terezija in Jezus sta se že dolgo gledala in se razumela... toda tistega dne ni bil več le pogled, marveč združitev; nista bila več dva: Terezija je izginila kakor kapljica vode v oceanu, ostal je samo Jezus.“

Takoj za tem je prejela zakrament svete birme. Razložili so ji, da ji bo Sveti Duh podelil moč pričevanja. Terezija pa prosi za milost, da bi mogla in znala veliko trpeti iz ljubezni do Jezusa.

Ko so Tereziji povedali, da se mora na prvo obhajilo pripraviti in Jezusu darovati lepo število cvetk, ki jih bo vsak dan preštela, jih ona v slabem mesecu zbere „1949“; tedanja „matematična“ zaskrbljenost je danes s teološkega vidika sicer že premagana, nikakor pa ne resnost, s katero se je Terezija naučila pričakovati prvo srečanje z Jezusom v želji, da bi ga dočakala pripravljena, izkazujoč ljubezen.

Tudi druga Terezijina sestra medtem vstopi v karmel (tako odide tudi druga „mama“) in trinajstletna Terezija se ne more znebiti krhkih potez otroštva. Vrhu tega se ji še zgodi, da posluška kakšno neprimerno pridigo (tedaj je bilo v Franciji veliko janze-

ANDREANUM BLAGOSLOVLJEN

Novo kulturno in duhovno središče škofije in mesta Maribor je bilo blagoslovljeno v nedeljo, 22. junija. Novo škofijsko središče je blagoslovil apostolski nuncij msgr. Edmond Farhat po slovesnem somaševanju v mariborski stolnici. V novih prostorih imajo na 6300 kvadratnih metrih uporabnih površin svoje prostore Teoška fakulteta, Pastoralna služba, Dom duhovnikov, Teološka knjižnica.

KOČEVSKI ROG

Obletna maša v Kočevskem rogu za pobite domobrancelje in druge žrtve komunistične revolucije v Kočevskem rogu v nedeljo, 22. junija, je zbrala približno 8 tisoč ljudi, ki so se poklonili tisočem mož in fantov, zasutih v roških brezni. Mašno daritev je ob stiškem opatu dr. Antonu Nadrahu, kočevskem župniku Marjanu Lampretu, prelatu Jožetu Guštinu in skoraj 30 drugih duhovnikov vodil nadškof dr. Franc Rode. Med mašo je pel mešani pevski zbor Anton Foerster pod vodstvom Jožeta Trošta. Ta je pel tudi v kulturnem programu po maši. Kot solista sta pela Matej Debevec (iz Argentine) in Marta Močnik, kot recitatorja Luka Kunaver in Sara Taufer, slavnostna govornika pa sta bila predsednik ZS Marjan Loboda in Peter Sušnik, član mestnega sveta Ljubljane.

nizma) in deklica se zaplete v svet skrupuloznosti in strahov.

V božični noči 1886 končno prejme svoj „mali čudež“ (prav tisto noč in tistega leta, ko se je v pariški katedrali Notre Dame spreobrnil Paul Claudel): med Jezusovim in Terezijin otroštvom je nekaj nalezljivega, kar odrešuje in očičiše in iz česar Terezija izstopi popolnoma zdrava: nenadoma je zopet takšna, kakršna je bila pred devetimi leti: vesela, zaupljiva, neučakana, razigrana in podjetna:

„Od tiste blažene noči nisem bila več premagana v nobeni bitki, marveč sem prehajala iz zmage v zmago... Jezus me je tako preoblikoval, da še sama sebe nisem več spoznala.“

(Se nadaljuje) ●

SLOMŠKOVO življenje in delo

STANKO JANEŽIČ

Zgodovine naroda ne pišejo le kralji, vojskovodje, grofje in uspešni gospodarstveniki, temveč jo še bolj in kar odločujejo če pišejo močne duhovne osebnosti in kulturni ustvarjalci, ki so izšli iz različnih plasti fizično čvrstega in moralno zdravega ljudstva.

Eden izmed najbolj pomembnih takšnih tvorcev slovenske zgodovine je bil mariborski škof Anton Martin Slomšek. Bog ga je ob pravem času poklical, da je kot Mojzes Izraelce spodbujal in učil slovensko ljudstvo in ga vodil v obljubljeno deželo narodne samozavesti, resnične kulture in večnega odrešenja. Slomškovo vodilo „Prava vera vam bodi luč, materin jezik vam bodi ključ do zveličavne narodne omike“ je bilo nad sto let glavnini slovenskega naroda življenjski kažipot. Mnogim je to še danes.

Slomškova življenjska pot

Škof Slomšek se je rodil 26. novembra 1800 na Slomu v župniji Ponikva blizu Celja. Njegov oče je bil Marko, kmet in usnjar, mati pa Marija Zorko, rojena v župniji Črešnjice. Svojemu prvorojencu sta dala ime Anton, za njim pa sta imela še 7 otrok, vendar sta dva kmalu po rojstvu umrla in ob zadnjem porodu je umrla tudi mati, leta 1816 (2. januarja), ko je bilo Antonu, bodočemu škofu, šele dobrih 15 let. Prav na mater, ki je bila iskreno pobožna, pa tudi blagega in veselega značaja ter dobra pevka, je bil njen prvi sin močno navezan.

Vsekakor je ohranil škof Slomšek na svoja otroška leta lepe spomine. Kot pastirček je svojim vrstnikom včasih tudi popridigal s stopnic podruž-

nične cerkve sv. Ožbalta. Sicer pa je moral pridno pomagati očetu pri delu na obširni kmetiji. Takratni kaplan v Ponikvi Jakob Prašnikar, ki je pri sebi, poleti kar na prostem, pod orehom pri cerkvi, učil ukaželjne dečke brati in pisati, je hitro odkril nadarjenost in pridnost mladega Slomška ter mu pomagal v celjske šole, pa naj je dečkov oče Marko še tako hotel, da bi njegov prvorojenec za njim kmotoval na domačem posestvu.

Zlasti po zgodnji materini smrti (1816) in očetovi drugi poroki (1818) ter tudi njegovi skorajšnji smrti (1821) je postal duhovnik Prašnikar Slomšku druga mati

in drugi oče. Tako zelo je zanj skrbel in mu vsestransko pomagal.

Svoj študij je Slomšek nadaljeval v Ljubljani, kjer se je na liceju (1819/20) spoprijateljil s sošolcem, poznejšim znamenitim pesnikom Francetom Prešernom, potem v Senju in končno v Celovcu, kjer je leta 1825 končal bogoslovje, posvečen pa bil že kot tretjeletnik, 8. septembra 1824. Novo mašo je imel v Olimju (blizu Podčetrтка), kjer je takrat župnikoval njegov dobrotnik Jakob Prašnikar, ki je na slovesnosti novomašniku tudi pridigal.

Kaplansko službo je Slomšek opravil najprej na Bizeljskem pri Brežicah, v letih 1825-1827, nato pa v Novi cerkvi pri Vojniku, v letih 1827-1829. V obeh krajih je deloval z veliko gorečnostjo in bil med ljudmi zelo priljubljen. Tu je napisal tudi več pesmi.

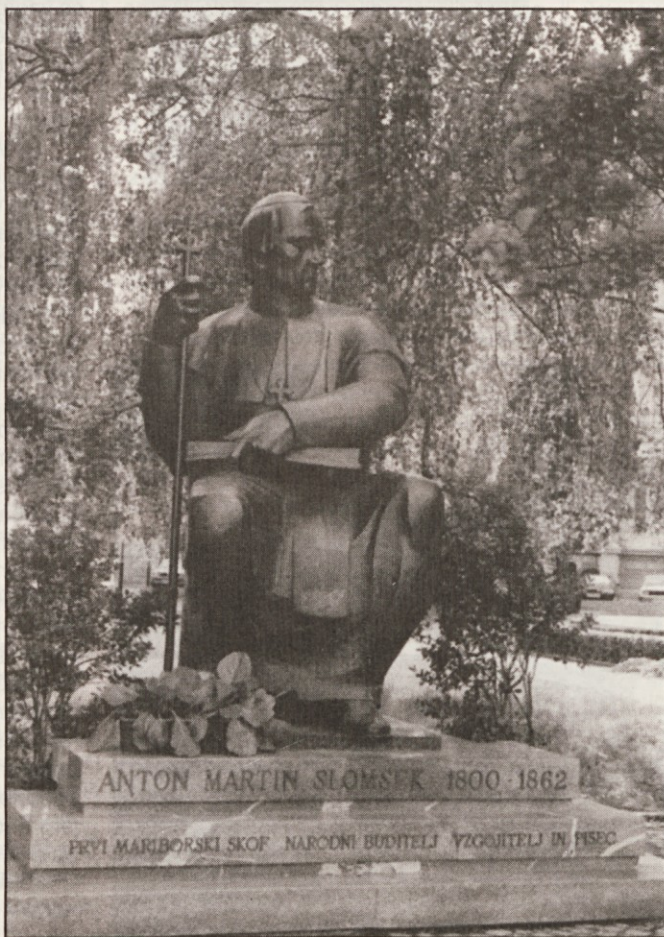
Potem je bil Slomšek spiritual - duhovni voditelj bogoslovcev v Celovcu, in to 9 let, vse do jeseni 1838. Ves se je predal

vzgoji bodočih duhovnikov, pomagal pa tudi v dušnem pastirstvu, mnogo je zlasti pridigal in spovedoval.

V oktobru 1838 je Slomšek nastopil novo službo. Postal je nadžupnik in dekan v Vuzenici ob Dravi. Tu je kot moder in goreč dušni pastir deloval do leta 1844. Bil je tudi šolski nadzornik, hkrati pa je zaslovel kot vzgojni pisatelj.

V oktobru 1844 je bil Slomšek umeščen za stolnega kanonika pri Sv. Andražu v Labotski dolini, v marcu 1846 pa je bil imenovan za celjskega župnika in opata. Komaj pa se je prav umestil v Celju in začel z delom, je bil izbran za lavantinskega škofa. Sredi junija se je poslovil od Celja, 5. julija 1846 je v Salzburgu prejel škofovsko posvečenje, 19. julija pa je bil ustoličen v svoji stolni cerkvi pri Sv. Andražu. Kot škof si je privzel še drugo, svoje birmansko ime - Martin, po svojem birmanskem botru.

Kot škof je Slomšek stoloval pri Sv. Andražu do leta 1859, ko je v mesecu septembru prenesel sedež lavan-

tinske škofije v Maribor. Tu je umrl 24. septembra 1862. leta.

Slomškovo delo

Slomšek je svoje življenjske moči posvetil prvenstveno duhovniški - dušnopastirski dejavnosti, hkrati pa se je zavzemal za vsestransko kulturno rast svojega naroda. To sta dve glavni smeri njegovega življenjskega dela.

Že kot deček je Slomšek pridigal svojim vrstnikom, kot dijak in bogoslovec pa se je skrbno pripravljal, da bi mogel med ljudstvom vredno opravljati učiteljsko, duhovniško in vodniško službo. To svojo življenjsko nalogo je potem tudi zavzeto uresničeval, najprej kot kaplan na Bizeljskem in v Novi cerkvi, nato kot spiritual v celovškem bogoslovju, potem kot nadžupnik in dekan v Vuzenici, kot kanonik pri Sv. Andražu, kot opat v Celju in končno kot lavantinski škof. Deloval je z veselemo gorečnostjo, pa tudi modrostjo. Hotel je vsem biti vse. Ljudje naj bi prek njega spoznavali Kristusa, troedinega Boga, Cerkev - in varno romali proti svojemu nebeškemu domu v večnosti.

Slomšek je slovel zlasti kot odličnej pridigar. Ljudstvo je drlo k njegovim pridigam. Govoril je, „kakor bi rožice sadil“, predvsem pa iz prepričanja, iz srca, iz svoje globoke duhovnosti. Poznal je Sve-to pismo in krščanski nauk, hkrati pa tudi

ljudi raznih poklicev in njihove potrebe, zato je njegova beseda prinašala bogate sadove. Znal se je približati mladim, zakoncem, bolnikom, vsem, na poseben način še bogoslovcem, zlasti ko je bil njihov spiritual - „duhovni oče“, in duhovnikom.

Mnoge njegove pridige so ohranjene in so še danes prava zakladnica in vzor, kako naj duhovnik ob raznih priložnostih spregovori božjemu ljudstvu in ga pridobi za ljubezen do Boga in bližnjega.

Za poglobljanje vere in utrjevanje prave krščanske zavesti med Slovenci je Slomšek prevajal, prirejal in tudi sam pisal verske članke, knjižice in knjige. Leta 1846 je začel izdajati nekakšen letopis za versko in nravno vzgojo ljudstva pod naslovom „Drobtin(i)ce“, ki ga je v veliki meri tudi sam pisal in urejal vse do smrti.

Ob nastopu škofovske službe je Slomšek poslal posebno pastirsko pismo duhovnikom (v latinščini) in drugo vernikom (v nemščini in slovenščini). Pismo duhovnikom je polno spodbud in tudi praktičnih navodil za njihovo delo. Pismo za slovenske vernike je napisano v lepi domači besedi in z veliko toplino. Tudi svoja poznejša pastirska pisma, v postnem času in ob drugih priložnostih, je Slomšek skrbno pripravljal in v njih na preprost način razpravljal o perečih pastoralnih vprašanih svoje škofije.

Slomšek je imel posebno spoštovanje in ljubezen do sv. Cirila in Metoda, ki sta bila slovanska apostola edinosti. V njunem duhu in v skrbi za edinost Cerkve, zlasti vseh katoliških in pravoslavnih Slovanov, je leta 1851 ustanovil zedinitveno „Bratovščino sv. Cirila in Metoda“, ki se je hitro razširila doma in v sosednjih deželah in veliko prispevala k rasti edinosti med kristjani. Prizadeval si je tudi za ustanavljanje raznih drugih verskih družb in katoliških društev.

Leta 1859 je Slomšek po dolgih in težkih pripravah prenesel sedež lavantinske škofije iz obrobne Sv. Andraža v Labotski dolini v Maribor, kar je bilo potrebno zlasti iz pastoralnih razlogov. Škofijo je hkrati bolj zaokrožil, tako da je bila vanjo vključena večina Slovencev na Štajerskem.

V Mariboru je ustanovil tudi bogoslovje - visoko bogoslovno šolo, ki je začela delovati že v oktobru 1859. Prav tako je priklical v življenje dijaško semenišče, najprej v Celju in nato v Mariboru, kjer so se vzgajali dijaki, bodoči duhovniki. Zelo je skrbel za duhovno izpopolnjevanje duhovnikov in za njihovo stalno izobraževanje, zlasti z duhovnimi vajami in dekanjskimi konferencami.

Za versko in moralno prenavo ljudstva je Slomšek prirejal misijone po župnijah in pri njih pogosto tudi sam sodeloval. Sicer pa so jih vodili večinoma redovniki, zlasti lazaristi, ki so se na njegovo vabilo naselili v Celju leta 1852 (pri Sv. Jožefu).

Podpiral je tudi zidavo novih cerkva ter obnavljanje starih. Kot škof jih je v 16 letih sam posvetil 20. Zelo je skrbel za razcvet ljudskega cerkvenega petja in za lepoto bogoslužja. Z verniki, duhovniki in njihovim pastoralnim delom je prihajal v stik zlasti ob svojih rednih vizitacijah po župnijah, ko se je mogel o raznih vprašanih tudi osebno pogovoriti.

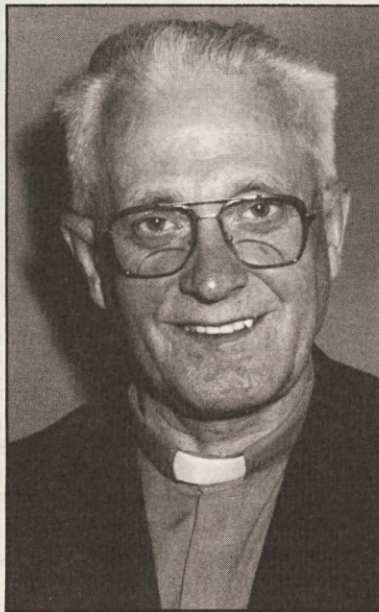
Slomšek je sodeloval tudi pri obnovi benediktinskih samostanov v avstrijskih deželah, ko jih je kot apostolski vizitator v letih 1856-1857 po vrsti obiskoval in v imenu Cerkve pretresal njihove redovne probleme. Zavzeto pa je spremljal tudi misijonsko prizadevanja Cerkve v daljnih deželah, zlasti v Afriki in Ameriki, in se osebno seznanil z indijanskim misijonarjem Friderikom Baragom, ki je Slomška obiskal konec marca 1854. leta. Slomšek je rad dovoljeval svojim duhovnikom odhode v misijone. ●

Učiteljstvo Slomškove šole v Ramos Mejiji v letu 1997 (od leve): Saša Omahna, voditeljica, Helena Rode, Lučka Tomazin, Monika Svetlin, Mateja Šmalc, Jože Škerbec, katehet, Marjan Jože Loboda, Meta Vombergar in Helena Oblak.

Cerkveno učiteljstvo in razvojna teorija

LOJZE KUKOVICA

Papež Janez Pavel II. je 22. oktobra lanskega leta naslovil na članice Papeške akademije znanosti pismo ob priložnosti 60. obletnice njene obnove. Pismo je zbudilo precej pozornosti (tudi v velikih buenosaireskih dnevnikih), seveda bolj kot senzacija, češ kot da je Cerkev sprejela razvojno teorijo, ki da jo je še do pred kratkim krčevito zavračala. Ne bo odveč, če o tem dogodku tudi naša revija spregovori nekaj besed.

Dejansko je zadeva veliko manj pomembna kot pa se je to javnosti hotelo prikazati. Namen papeževega pisma Akademiji je bil, da bi Cerkev nekako zaključila nekoristni zgodovinski spor med znanostjo in katoliško kulturo v vprašanju razvojne teorije ter tako odprla novo dobo spoštljivih medsebojnih odnosov med obema ob tej problematiki.

S tem dejanjem je verjetno papež hotel tudi popraviti pomanjkljivost, ki jo je opazil v novem Katekizmu katoliške Cerkve, kjer se to važno znanstveno in kulturno vprašanje molče preide. Ta molk v Katekizmu se dà razlagati na dva načina: ali kot tiho potrdilo dosedanega, bolj ali manj rezerviranega ali pa celo negativnega stališča Cerkve do razvojne teorije ali pa ravno nasprotno, kot neke vrste molčeče sprejetje novih filozofskih in teoloških mnenj, ki so tej teoriji naklonjena. Papeževno pismo odstranja vsak tózadevni dvom, ko jasno zavzame stališče o tem spornem vprašanju - stališče, mimo katerega se v bodoče ne bo smelo več iti.

Janez Pavel II. v svojem pismu članom Akademije najprej prizna, da se današnja veda z vso pravico posveča problematiki razvojne teorije v najširšem obsegu. Ali drugače povedano, znanost ima vso pravico, da se bavi z vprašanjem nenehne in vseobsegajočega razvoja v naravi, torej ne le v neživi, temveč tudi v živi naravi, ne izključujoč človeka samega. Razvojna teorija v tem najširšem obsegu danes ni več samo kakšna znanstvena domneva (hipoteza), torej le neka sicer možna, a še povsem

nedokazana teorija, kot je to trdil še Pij XII. v svoji znameniti okrožnici „*Humani generis*“ (Človeški rod) iz leta 1950.

Da bo vsem jasno, kaj uči razvojna teorija, povejmo najprej nekaj besed o njej. Na svetu je mnogo različnih rastlinskih in živalskih zvrsti. Znanost in filozofija se vprašujeta, če so bile vse te različne zvrsti že takšne ustvarjene ali pa so morda sad počasnega razvoja iz nekaterih ali pa celo iz ene same začetne rastline oz. živali.

Materialisti, ki ne priznavajo nobene bistvene razlike med neživo snovjo in življenjem, zanikajo stvarjenje in uče, da se je ves rastlinski in živalski svet v neizmerno dolgih časovnih dobah razvil iz nežive snovi, ki po njih nauku seveda ni bila ustvarjena, temveč je od vekomaj obstajala. Ta radikalna razvojna teorija ni resna, zato se znanost z njo tudi ne bavi resno.

Če pa izhajamo iz predpostavke, da živa bitja (rastline in živali) morejo nastati samo iz že živih bitij, se pa razvojna teorija lahko predstavi v treh oblikah. Prva pravi, da vsi posamezniki ene živalske vrste -

pustimo namreč ob strani rastline in govorimo od sedaj naprej samo o živalih - izhajajo od enega in istega prednika. Torej sloni od slonov, levi od levov, muhe od muh. Druga oblika razvojne teorije (umirjeni evolucionizem) prizna Boga za stvarnika vseh živih bitij, a uči, da Bog ni ustvaril vseh živalskih vrst takšnih, kot jih mi danes poznamo. Ustvaril da je le eno začetno žival, iz katere so se potem razvile vse ostale.

Je pa še tretja oblika razvojne teorije (skrajni evolucionizem), ki trdi, da je res Bog stvarnik vsega življenja na svetu, a da ni ustvaril več rastlin in živali, ampak da vse, rastline in živali, skratka vsa živa bitja, vključno človek, vsaj po telesu, izhajajo iz ene same prvotne žive celice.

Papež Janez Pavel II. se v tem pismu ne spušča v podrobno problematiko razvojne teorije, zavzame marveč le splošno, načelno in pozitivno stališče do razvojne teorije kot takšne. Pravi: „Danes, ko poteka približno petdeset let od okrožnice (*Humani generis*, Pija XII.), nas nova spoznanja vodijo do zaključka, da razvojno teorijo ne smatramo več samo za golo podmeno. Upoštevati je namreč treba dejstvo, da si je ta teorija postopoma osvojila pozornost raziskovalcev na podlagi vrste odkritij na različnih področjih znanosti. Ti soupadni izsledki različnih, med seboj neodvisno vodenih znanstvenih raziskovanj, ki niso bili ne načrtno iskani in ne namerno povzročeni, so že sami na sebi dobršen dokaz v prid tej teoriji.“

Seveda pa se papež zaveda in to v svojem pismu tudi poudari, da se znanost, filozofija in teologija lotevajo te problematike vsaka s svojega lastnega vidika. Iz tega razloga si tako cerkveno učiteljstvo kot tudi filozofija in teologija pridružujejo pravico, da vsak od njih govori o človeku s svojega vidika, ki ne bo vedno, še manj nujno soupadal z izsledki in gledanjem znanosti.

Z istega stališča papež izraža tudi svoje pridržke glede vseh tistih teorij o človeku, ki načelno zanikajo vsak nadčutni svet in ki zato človeka zapirajo v ozke meje vidnega sveta. Iz podobnega razloga papež tudi dodaja, da „ni primerno govoriti o razvojni teoriji, temveč da je treba govoriti o razvojnih teorijah“, ker je pač več oblik te teorije, kot smo zgoraj nakazali. Razvojno teorijo je namreč možno motriti z grobo materialističnega ali pa s špiritualističnega gledišča.

Dobri pastir izpod Pece

MILENA AHČIN

(7)

Pot v tujino

Avstrijski Slovenci so po zanesljivih ljudeh izvedeli, da so komunisti obsodili škofa Rožmana na smrt. To bi izpolnili takoj po koncu vojne. Koroški duhovniki so iskali način, kako bi Rožmana izpeljali iz Ljubljane. Sam se nikakor ni dal pregovoriti, da bi šel. Zato je predsednik koroške vlade naročil kanclerju, naj Rožmanu napiše uradno povabilo na nujne pogovore o cerkveno-državnih zadevah. Omenja mu tudi, da bo mogel pri angleških zasedbenih oblasteh doseči varnost za duhovnike, če bi pretila kakšna izredna nevarnost. Škof se je težko odločil. Potovati je bilo mogoče le z avtom. V soboto, 5. maja, popoldne, se je škof odpeljal z majhno ročno torbico. Bil je prepričan, da se v dveh ali treh dneh vrne. Po zelo zatesnjeni cesti, polni beguncev, je pripeljal avto že ponoči v Celovec. Pozno v noč se je škof Rožman razgovarjal z nadškofom Rohrerjem. Svojemu tajniku, ki je čakal do konca pogovora, je škof rekel: „Zaman smo prišli na Koroško. Jutri gremo nazaj.“ Nihče razen škofa Rožmana ni več mislil na povratek. V nedeljo popoldne je škof svojemu tajniku, ki je bil ob enem šofer, naročil peljati vsaj do Borovelj. „Naprej bom že kako...“ A šofer ni ubogal.

Vozil je proti Vrbskemu jezeru. Razburjenega škofa je miril: „Prevzvišeni, vse za Šiško!“ Šiška, del Ljubljane, je bila namreč pod močnim komunističnim vplivom. Za rešitev tega dela mesta je škof daroval prenekatero žrtev. Tudi tokrat se je vdal in sprejel novi križ. Začelo se je njegovo nekrvavo mučeništvo.

Zdaj je škof premišljal, kako bi čimprej prišel v Rim do papeža. Imel je potni list za Italijo. Vendar se je zadržal v angleški coni, kar ga je obsodilo na več kot dve leti trajajočo nevarnost, da bi ga Angleži vrnili svojim zaveznikom, slovenskim komunistom. Zakaj se je takrat škof Rožman zadržal, ni jasno. Je hotel biti tam, kjer so bili njegovi verniki? Res jim je poskušal pomagati. Iskal je zvezo z angleškimi oficirji. Ko je prišel do njih, so bili ti že pripravljene: prejšnji večer so bili tam jeseniški člani OF. Zelo hladen sprejem pri majorju je bil prvi znak nasprotovanja, ki ga je moral škof prenašati še do novembra 1947. Zdaj je škof videl, da mu Angleži ne bodo dovolili potovanja v Rim. Še vedno je hotel nazaj v Ljubljano, čeprav je vedel, da bi ga tam čakala smrt.

Nad Pustriško dolino je vas Andras, kjer so domačini zelo lepo sprejeli slovenske študente. Nekateri so tukaj ostali celo po več let, dokler se niso preselili čez morje. V

tej vasi so zadnjo nedeljo v maju 1945 naprosili škofa, da bi pridigal novomašniku Mirku Kozini. Med slovesnostjo nove maše 26. maja je v Andrasu škof izvedel, da so Angleži vrnili domobrance.

Po tem strašnem udarcu je škof obiskoval razna taborišča po Koroškem. Tolažil je in bodril. Tri mesece je tudi prosil dovoljenje za potovanje v Rim. Ko ni imel uspeha, je nazadnje poslal 1. avgusta papežu Piju XII. daljšo poslanico. Poslanica je prispela v Rim 12. avgusta. Po mesecu je papež sprejel odposlanca dr. Kraljiča, ljubljanskega kanonika. Dal mu je prijazen odgovor, ki ga je po papeževem naročilu napisal vatikanski državni podtajnik Tardini (29. sept. 1945). V tem pismu priznava, da je bilo Rožmanovo gledanje na nevarnost komunizma pravilno. Papež pravi, da noče razočarati vernikov z odpovedjo škofovstva, kakor je dr. Rožman sam predlagal. Priznava, da se je škof Rožman obrnil na papeža v imenu vseh vernih Slovencev. Rim je bil takrat mnenja, da je položaj samo trenuten, prehoden. Papež je škofa Rožmana potrdil v boju in mu še nadalje zaupal blagor vernikov ljubljanske škofije.

13. avgusta je angleška policija prišla v Anras in zahtevala, da pride škof Rožman v Celovec in tam ostane. Škofu je tajnik predlagal, naj pobegne čez mejo v Italijo, a škof ni hotel. Sprejel je internacijo v škofijski palači v Celovcu.

Ko ni mogel imeti več osebnega stika s svojimi verniki, je škof pošiljal prisrčna pastirska pisma, sestavljal je molitve, vzdubujal k verskemu življenju in vdanemu sprejemanju trpljenja. Ko so Slovenci od-

Sodba o naravi in bistvu človeka bo naravno popolnoma drugačna skladno z enim ali drugim gledanjem.

Papež uporabi priložnost svojega pisma, da povabi znanost, naj ne zapira človeka v ozke meje vidnega sveta, naj ne gleda torej nanj z zgolj snovnega vidika, kot golo, čeprav najvišjo zvrst živih bitij. Človek res pripada po svojem telesu živalskemu kraljestvu, a človek ni samo telo; ima tudi duha, po katerem pripada bistveno višji duhovni sferi, po kateri je podoba Boga samega.

Če bi se zatorej ob branju papeževga pisma v kom porodila misel, kot da je papež sprejel vse oblike razvojne teorije, naj ve, da ni tako. S tem pismom je papež res priznal, da ima razvojna teorija veliko ver-

jetnost pravilnosti, nikakor pa se ni hotel izreči o obsegu, v katerem naj bi bila ta teorija že dokazana ali le samo verjetna. Gotovo pa bi bilo popolnoma zgrešeno, če bi jo kdo hotel naobračati tudi na človekovo dušo, kot da bi se ta mogla razviti iz materije. Človeška duša, ker je duhovne narave, more biti samo proizvod neposrednega božjega stvariteljskega dejanja. Zato katoliški nauk uči, da dušo ob spočetju Bog ustvari vsakemu človeku posebej.

Sprejema pa Cerkev razvojno teorijo kot neko možno razlago za vse ostalo nastajanje in spreminjanje v svetu. Njen obseg, večji ali manjši, bo morala seveda znanost šele dokazati. Cerkev sprejme to znanstveno in kulturno dejstvo kot resno

možnost razlage razvoja v svetu in vabi katoliške filozofe in teologe, naj jo resno upoštevajo, a tudi kritično presojajo. Eden od sadov, ki si ga Cerkev obeta od tega sodelovanja z znanostjo na eni strani in filozofijo ter teologijo na drugi strani, je tudi ta, da se bodo jasno razlikovali različni pogledi na isto stvarnost - zlasti na človeka.

S tem pismom je papež hotel tudi znova povedati, da se Cerkev ne boji novega znanstvenega odkritja. Dokler gre seveda za pravo znanost. Kajti med znanostjo in vero oz. znanostjo in teologijo ne more biti nobenega resničnega nasprotja, zakaj resnica ne more nasprotovati resnici. Če je v zgodovini kdaj prišlo med njima do nesporazumov in celo sporov, je bilo tega vzrok,

Ob prvem obisku škofa Gregorija Rožmana v Argentini, leta 1949: slovo od rojakov na letališču Ezeiza. Ob njem spremljevalec Julij Slapšak

imenuje tri duhovnike, ki bi mogli prevzeti mesto pomožnega škofa. Škof Rožman je predlagal tri, od teh je bil izbran msgr. Anton Vovk. Ta je bil štiri leta pozneje imenovan za administratorja, v novembru 1959 (po Rožmanovi smrti) pa za ljubljanskega škofa.

Škof Rožman je v celovški škofiji sprejemal obiske. Vedno je bil pripravljen dati duhovno oporo, tolažbo, pogum. Nikdar mu ni obraz izdajal zaskrbljenosti ali nemira. Izredno dosti je molil.

11. novembra 1947 je prišla nenapovedana, nenadna rešitev. Dva ameriška vojaka (po rodu Korošca) sta škofa Rožmana in njegovega sotrpina, interniranca v celovški škofiji palači, naložila na osebni avto in po zaledeneli cesti odpeljala čez Nizke Ture v Salzburg, v ameriško cono. Tako se je škof umaknil prav v dneh, ko so Angleži pripravljali njegovo izročitev v komunistično Jugoslavijo.

(Drugič dalje) ●

Ne zapravi otroku svojega premoženja!

„Govorjenje, ki ste ga od svojih prednikov prejeli, ste dolžni svojim otrokom kakor žlahtno lastnino zapustiti. Otroci, ki se slovensko govoriti od svojih staršev ne naučijo, veliko premoženje izgubijo, ki se več povrniti ne da. - Kolikor jezikov kdo govoriti zna, toliko mož velja. Bolje je, da jih slovenski govoriti naučite, kakor da bi jim kapital zapustili... kako nemarno bi bilo, da bi vi, starši, svojega maternega jezika svojih otrok ne učili, kakor so naučili vaši očetje in matere vas!”

Anton Martin Slomšek (1862)

dicu rekel: „Če boste kdaj slišali, da sem si v ječi sam vzel življenje, izjavljam in prosim, da to razglasite: tega ne bom nikdar storil.“ Z dr. Jagodicem sta prebedela vso noč do jutra.

Korošči so bili proti škofu neprijazno razpoloženi. Bili so močno pod vplivom komunistične propagande in klevet. Le redki so upali škofa zagovarjati. Zelo počasi je prevladalo pravilno mnenje. Pastirsko pismo jugoslovanskih škofov konec leta 1945 je pojasnilo Korošcem, da so bili do škofa Rožmana krivični.

V času celovške internacije je papeževno državno tajništvo škofu predlagalo, naj

hajali iz taborišč v Severno in Južno Ameriko, jim je dajal nauke in jih bodril.

Ves čas internacije v Celovcu je škof živel v strahu, da ga bodo Angleži izročili Titu. 9. novembra 1945 je bil že prepričan, da se bo to vsak čas zgodilo. Napisal je poslovilno pismo.

Višek živčne napetosti je prišel z razpravo proti škofu. Začela se je v Ljubljani 21. avgusta in je trajala do 30. avgusta. Obsojen je bil na 18 let težkega prisilnega dela.

V oktobru 1947 je škof, ves osivel in prepadel v obraz, poklical dr. Jagodica in mu izročil svoj testament. Bil je prepričan, da so mu ure štete. Ob odhodu je dr. Jago-

nju za nastanek človeškega telesa kot takšnega.

Isti nauk o absolutno edinstvenem mestu človeške osebe v stvarstvu je širše razvil že drugi vatikanski koncil v konstituciji „Veselje in upanje“. Tam je rečeno, da je „človek edina stvar, ki jo je Bog hotel zaradi nje same“. Kar se z drugo besedo pravi, da se človeka nikdar ne sme uporabiti za sredstvo in orodje kakšnega drugega cilja: ne za dobro človeške rase in ne za blagor družbe, ker ima človek vrednost in veličino sam v sebi. Vse kaže namreč na človeka kot na smisel in namen vsega vidnega sveta.

Cerkev zato tako krčevito brani dostojanstvo človeške osebe: vsakega človeka, tudi najbolj revnega in najbolj brezbramb-

nega. Njeno stališče pa nikakor ni v nasprotju z zahtevami znanosti, razen v kolikor ta, oprta na neutemeljene predsodke, skuša zapreti človeka v snovno sfero in mu s tem onemogočiti vsak dostop v nadčutni, duhovni in božji svet.

Cerkev tudi ne zagovarja več raznih preživetih teorij kot tudi ne fundamentalističnih teženj v razlaganju Svetega pisma, ki so ji v preteklih stoletjih pred znanostjo vzele mnogo prestiža. Papeževno pismo hoče znova jasno povedati, da Cerkev išče le resnico, zlasti resnico o človeku, in dokler jo bo tudi znanost iskreno iskala, ni možno med obema nobeno nesoglasje več, ker le z različnih gledišč iščeta isto resnico. ●

ker je ali znanost razglašala za dognano resnico, kar je bilo le delovna podmena, ali pa je teologija podajala kot razodet nauk, kar je bilo le bolj ali manj verjetno teološko mnenje, ne pa dokazana verska resnica.

Papež se v pismu tudi ne sklicuje več na vse tiste dosedanje teorije - ki so jih tudi mnogi katoliški filozofi in teologi zagovarjali in jih morda še - ki so smatrale procese v naravi kot nekaj stalnega in nespremenljivega in ki so za vsak „bitni skok“ - to je, za vsak večji prehod iz ene živalske vrste v drugo - zahtevali poseben božji stvariteljni poseg. Cerkevno učiteljstvo zahteva tak direkten božji poseg le, ko gre za nastanek človeške osebe. Indirektno je s tem tudi povedano, da se tak božji poseg ne zahteva

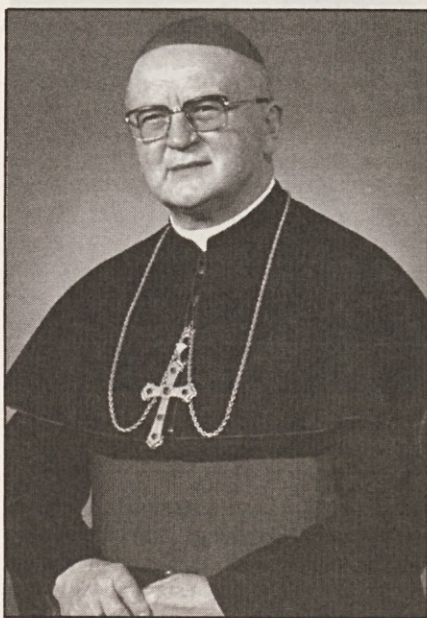
Škofa dr. Stanislava Leniča

(3)

S spomini, objavljenimi v aprilski in julijski številki DŽ, so se škofovi zapisi, ki jih je začel pisati 6. novembra leta 1981, končali. V nadaljevanju objavljamo pogovore, ki jih je posnel urednik „Družine“ Franci Petrič v zadnjih mesecih pred škofovo smrtjo. Začenja se z razmerami na škofiji ob odhodu škofa Gregorija Rožmana na Koroško.

Kakšni so bili zadnji dnevi vojne?

Lahko samo to rečem: tisti zadnji dnevi so bili polni zmede. Škofa so kar naprej oblegali. Z vseh strani so ga klicali zdaj sem, zdaj tja. Četrtega maja je šel še na ustanovitev slovenske vlade. To je bilo v petek popoldne v dvorani na Taboru. Tja sem ga spremljal. Po vrnitvi je vso noč premolil v kapeli. Bil je čisto iz sebe, ni vedel, kaj bo. Naslednje jutro sva maševala kakor ponavadi, drug za drugim. Za menoj je škof odšel v svoje prostore, jaz pa sem takrat v klopi brevir molil. V kapelo je prišel nemški vojak. Izročil mi je pismo, ki naj ga dam škofu, in povedal, da bo počakal na odgovor. V pismu je jezuitski pater Heinzl v imenu koroških slovenskih duhovnikov vabil škofa, naj ta dan (bila je sobota) pride na mejo v Št. Vidu nad Ljubljano. Tam ga bo čakal spremljevalec in pospremil v Celovec, kjer mu bodo omogočili, da se bo srečal z zavezniki. Jokajoč mi je škof pokazal pismo. Bil je v velikih dvomih, kaj naj odgovori na pismo, saj ni hotel zapustiti Ljubljane. Ponavljal je: „Nočem zapustiti svoje škofije!“ Takrat sem mu rekel: „Če Vas vabijo slovenski duhovniki, da boste stopili v stik z zavezniki, to ni beg iz Ljubljane. Tudi škof Jeglič je moral zapustiti Ljubljano po prvi svetovni vojni, da je posredoval v Parizu za dobro Slovencev. V Celovcu boste lahko kaj storili za Slovence, v Ljubljani ne boste mogli nič.“ Škof je še nekaj časa okleval, nato je na hrbtno stran pisma napisal: „Pridem, popoldne.“ Tudi jaz sem tako bil malo kriv, da se je odločil, da je na hrbtno stran napisal Pridem, popoldne. Ampak Rožman je bil prepričan, da gre res samo na pogovor in da se bo vrnil. Vseeno se je hotel prej še posvetovati s kapitljem, zato mi je naročil, naj skličem vse kanonike. Stolni kapitelj je škofa podprl. Zdelo se jim je pametno, da gre v Celovec.

Potem se je začel škof pripravljati na odhod. S seboj je vzel tudi starejšo rodno sestro Lizo, ki je bila njegova gospodinja. Z njima je šel kanonik Kraljič, peljal jih je pa Nande Babnik. Na seji s kapitljem je Rožman tudi določil, kako si kanoniki sledijo, če njega ne bi bilo nazaj. Kdo bo ordinarij: Prvi je Nadrah, za njim je Kimovec, ki je bil stolni dekan, potem so si pa sledili drugi po vrsti, po starosti. Trije so pa takoj rekli, da ne sprejmejo uprave škofije. To so bili Volc, Stroj in Šimenc. Trije od dvanajstih kanonikov so pa šli čez Karavanke tiste dni: Klinar, Kraljič in Koretič. Tukaj jih je ostalo šest. Potem bi si morali po vrsti takole slediti: Nadrah, Kimovec, Vovk, Pogačnik. Torej štirje bi še prišli na vrsto.

To pomeni, da je škof računal s tem, da se lahko zgodi, da se ne bo mogel vrniti?

Tako, s tem je računal in potem je to določil. Na vsak način pa je mislil, da gre le na posvet in posredovanje k zaveznikom na Koroško. Iz kasnejših zanesljivih pripovedovanj vem: ko je na poti videl, kako so vsepovsod partizani, se je hotel vrniti. Vozniku Babniku je naročil, naj obrne avto in naj ga zapelje nazaj v Ljubljano. Voznik pa ni

ubogal. Škof je prijel za volan in na silo zahteval, naj obrne. Toda voznik ni ubogal. Tako je škof ostal na Koroškem. Meni je naročil, naj ostanem v Ljubljani. Rekel je: „Nočem, da duhovniki bežijo pred vojsko.“ Kljub temu je domobranska propaganda naredila svoje. Govorili so, kako partizani pobijajo duhovnike. Zbežalo je veliko duhovnikov. Bila je pač zmeda.

Kdo je ostal v hiši?

V hiši smo končno ostali: služkinji Micka in Jožica, ki sta delali v kuhinji, in šolska sestra Prima. Škofijski arhivar Maks Miklavčič je sicer hodil v arhiv, toda spal je zunaj, pri nekih znancih. Ni hotel spati v hiši. Tisto noč od sobote na nedeljo smo bili samo mi štirje v hiši. Bil je grozen občutek. Na gradu je streljalo. Ko sem skozi okno pogledal, sem videl, koliko ljudi je jokalo, ko so drugi odhajali. Nedelja je minila v popolni zmedi. Drugi dan okrog devetih, v ponedeljek, so ljudje še odhajali. Tudi duhovniki. V ponedeljek okrog devetih so pa začeli prihajati partizani v Ljubljano. Mi štirje na škofiji smo preplašeni čakali, kaj bo. No, prvi obisk je bil, ko je nekdo pridrvel noter in je rekel: „Kje imate zastavo?“ Celo vojsko smo hranili nekje zašito slovensko zastavo. Hitro sem jo obesil. Toda na njej ni bilo zvezde. Rekli so: „Takoj zastavo dol, prišite zvezdo, sicer bomo hišo pognali v zrak.“ Potem sem jaz sam tisto zvezdo zrezal, kakor enega pajka, in jo tudi sam prišil na eno stran. Potem so prišle komande: „Krasit okna, na vsako okno zastavico“ itd. Potem so prišli z zahtevom, da moramo ob deveti uri ob vkorakanju po cerkvah v Ljubljani zvoniti z vsemi zvonovi. Nadrah je bil ravno v koru v stolnici, ko so mi po telefonu sporočili to zahtevo. Šel sem k njemu in mu povedal, kaj zahtevajo, drugače bodo posledice. Nadrah je čisto majčkeno pomislil in naročil: „Vojska je končana. Za sklep vojske se upravičeno zvonijo. Zvonite!“ Nato sem obvestil vse ljubljanske cerkve in so ob devetih res zvonili.

Prve dni so na škofijo hodili le tisti iz kvarta (Ljubljana je bila takrat razdeljena na kvarte) in nas komandirali. Najprej so prišli in zahtevali, da moramo sprejeti vojaške mule na škofijo. Odvrnili smo, da nimamo nobenega hleva. „Boste pa sobo dali,“ so bili odrezavi. Mul potem ni bilo, prišli so pa vojaki in smo jih morali prenočiti. Dali smo jih v veliko dvorano, kjer je Napoleon spal. Tam je bil lep Rožmanov kip, delo Karle Bulovčeve. Vsega so prestrelili! Vojaki so naslednje dni kmalu odšli.

Ali se je oglasil kdo od novih oblasti?

Vlada sama se ni nič oglasila. Pač pa je tu in tam prišel na škofijo Metod Mikuž. Že v nedeljo dopoldan so sporočili, najbrž s komande, da bo v četrtek imel slovesni rekvem v stolnici verski referent dr. Metod Mikuž. Pel bo partizanski pevski zbor. Ukazali so, naj bo vse pripravljeno za slovesno mašo. Takrat me je Nadrah poklical in vprašal: „Ali veste, da je Mikuž suspendiran?“ Suspenz je bil objavljen v Škofijskem listu.“ Nadrah je rekel: „Lahko bo velik škandal, če bo šel Mikuž maševat suspendiran in se bo to zvedelo. Jaz sem sedaj njegov ordinarij. Lahko ga odvežem. Ali bi šli vi z menoj v Union (op.: Mikuž je tam stanoval), da bi ga tam odvezal od suspenza?“ Sem rekel: „Bom šel.“

Popoldne sva se lepo oblekla, Nadrah je šel kar v talarju in v pelerini, in sva šla. Prej sva se najavila po telefonu. Mikuž je naročil: „Ob štirih pridita.“ Čakal naju je pri glavnih vratih in zelo lepo sprejel, peljal gor v svojo sobo, kjer je postrani puška visela. Oblečen je bil v oficirsko uniformo. Zelo spoštljivo je pozdravil Nadraha: „Gospod generalni vikar

do Vas imam veliko spoštovanje, ker ste bili moj vzgojitelj.“ Nadrah mu je na lep način razložil, zakaj sva prišla. Mikuž se je dobrohotno nasmejal in je rekel: „Gospod generalni vikar, bodite brez skrbi, mene je suspenza odvezal škof Rožman kmalu po tisti objavi, in če ne verjamete, vprašajte stiškega opata.“ Pa je bil Nadrah vesel tega in tako sva odšla.

Mikuž je v stolnici opravil slovesno tisto mašo. Bil je zelo dober pevec, jaz pa Šoukal sva mu asistirala. Stolnica je bila nabita in vse petje ter ostalo je v redu in dobro potekalo. Mikuž se je kasneje tu in tam še oglasil na škofiji, vendar bolj v arhivu pri Miklavčiču. Počasi je čisto pretrgal zveze s škofijo.

Kdaj so začeli prihajati na škofijo zaradi preiskav?

Kakšnih deset dni po prvih obiskih je prišla prva preiskava. Nič dosti niso govorili. Odpirali so naše fascikle. Ven jemali papirje, nekatere odnesli, a ne vem, kaj, druge metali po tleh. To je trajalo več ur. Mene so vzeli zraven. Potem pa je prišla večja preiskava. Prišlo jih je cela četa: vojakov, stražarjev, oficirjev in so povedali: „Danes bo preiskava cele hiše.“ Najprej so šli v pisarne in tam vse razmetali. Potem so šli od sobe do sobe. Ko smo šli skozi škofovo spalnico, je bila na mizi njegova žepna ura. To sem opazil slučajno. Preiskovali so naprej, skozi salon v škofovo delovno sobo. Na dvorišču sta bili obe služkinji in sestra ter Miklavčič. Te so stražili sredi dvorišča. Jaz pa sem moral hoditi z njimi. Prišli smo do Rožmanove delovne sobe, kjer je bilo še veliko aktov, cela miza. Spomnil sem se, kako mi je Rožman naročil, naj uničim, kar bi lahko kakšnemu človeku škodovalo. Začeli so brskati po papirjih. Tačas so bili zunaj na hodniku stražarji. Eden od njih je sedel na zidec nasproti kapele. Ravno, ko so začeli brskati Rožmanove akte, so prileteli stražarji in po-

vedali: „Eden se je ubil.“ Tisti, ki se je usedel na zid pri kapeli, je najbrž zaspal in padel iz drugega nadstropja ter si razbil glavo. Vsi smo tekli ven. Poklical sem Miklavčiča in mu naročil, naj vzame v kapeli sveto olje in ga mazili. Miklavčič mu je dal odvezo in ga mazilil. Po tem dogodku je komisija zginila. Ni jih bilo več nazaj. Tudi dotaknili se niso Rožmanovih stvari. Jaz sem pa potem požigal tiste reči. Ko sem šel skozi škofovo spalnico, sem videl, da ure na mizi ni več. Oficirju, ki je vodil vse to, sem povedal, da je zginila z mize žepna ura. Ko so že odšli, je popoldne prišel neki vojak in prinesel uro nazaj. Prosil je za potrdilo, da je uro vrnil, ker so mu zagrozili, da ga bodo drugače ustrelili. To je bila le ena preiskava. Bile so še razne druge.

Ali so vam vselili kakšne stranke?

Kar za po vrstjo. Najprej so poslali znamenito družino Karla Čeča, ki je bil ravnatelj naše tiskarne. Imel je štiri otroke in ženo. Vzeli so jim vilo ob Gruberjevem kanalu. Vanjo se je vselila ruska delegacija. Njega so zaprli, gospo in otroke pa ven zapodili in na škofijo poslali. Dali smo jim prostore spodaj desno, kjer je zdaj arhiv. Tam je bila takrat dvoranica za Marijine družbe in majhna kuhinja. V drugem nadstropju pa smo jim dali še vogalno sobo proti stolnici. Druga družina, ki so jo poslali na škofijo, je bila Gerlovičeva. Črna roka je ubila zdravnika dr. Gerloviča. Dali smo jim na voljo kanclerjevo stanovanje. Tretja stranka sta bili žena in hčerka nekega domobranskega polkovnika. Dali smo jima na voljo salon. Potem so poslali še eno žensko, ki je bila prej domobranska sodelavka, nato pa so jo pridno uporabili za špijonko. Bila je naivna in so jo okrog prinašali. Pošiljali so enega po enega k njej. Predstavljali so se kot nekdanji domobranci, ki so ušli od kod. Spraševali so jo po novicah in tako so veliko stvari s škofije hitro zvedeli na Udbi. Edina soba, ki je ostala na škofiji prazna, je bila škofova spalnica. Tam smo prenočevali goste. Tako je prenočil tam nuncij, ki je prišel nekega večera nenapovedan.

(Drugič dalje) ●

Biti svoj ne pomeni biti slabši od drugih. Nasprotno: drugi te bodo bolj cenili, če boš ostal to, kar si. Če pa bi kdo - zlepa ali zgrda - terjal od tebe, da odvržeš svoje in sprejmeš njegovo, potem si lahko prepričan, da ti ni prijatelj.

Na dan nove maše z družino sestre Katarine.

Moji spomini

(1935-1945)

BORIS KOMAN

(4)

Proti koncu gre

S škofije sem prejel imenovanje za župnijskega upravitelja. Župnik Klopčič z Dobrove mi je bil poslan v pomoč, da mi kot izkušen župnik pomaga vse stvari urediti. Po daljšem iskanju sva našla testament rajnega. Vse je šlo škofiji oz. zavodom. Urejevat je prišel ekonom Markež, ki mi je tudi marsikaj koristnega svetoval. Končno pa še kanonik Vovk. Posebno je bil vesel zaloge koruzne moke. „Sedaj bomo pa spet malo več jedli!“ Tako je bilo takrat težko za hrano v Ljubljani. Po božiču mi je bil poslan v pomoč za kaplana novomašnik Kotar, ki se je nahajal kot begunec blizu Vrhnike. Zelo sem bil vesel in sem ga težko pričakoval. Prišel je kmalu, pa ponoči. Prestrašil sem se. Seveda, ko sem ga spoznal, sem bil zelo vesel. Priti je nameraval z vlakom. Pa je vlak v Lesnem brdu obstal zaradi letal. On pa se je pridružil skupini, ki je peš nadaljevala pot. Zato tako pozno. Kmalu je bil uveden v krajevno cerkveno delo. Dobil je stik z mladino in lepo deloval.

Vendar čas je bil odmerjen. Nemci so se začeli umikati iz Italije in počasi, lepo urejeno vračati proti domu. Včasih so noč prebili na Brezovici. Nekateri oficirji so bili zelo zahtevni. Vedno so naprej poslali kakega vojaka, da je vse pripravil. Treba je bilo izprazniti razrede v šoli. Karven na dvorišče. Ugovora ni bilo. Komandant, navadno kak major, je hotel prostor v župnišču. Ko me je nekoč en tak komandant vprašal, kje je pripravljeno za vojake, sem mu povedal, da na slami, se je ujezil in zakričal, da nemški vojak ne bo spal na slami. Tako so jim morali dati ljudje prostor kar v svojih hišah.

Prišla je velika noč. Imeli smo celo vstajenjsko procesijo. Cesta je bila polna umakajočih se čet. Komaj smo mogli med njimi. Niso nas ovirali. V dobro nam je prišla zelo gosta barjanska megla, tako smo bili varni pred zračnimi napadi. Vedeli smo, da je konec zelo blizu. Poslušali smo razna razmišljanja, ki so bila polna upanja. Češ, bližajo se Amerikanci in kmalu bomo svobodni. Tudi domobranci so s tem računali. Govorili so o nekem generalu Prezlju, ki da ima vse v rokah. Vendar gotovega ni bilo

nič. Še smo doživeli proglasitev svobodne Slovenije 3. maja. Pa je bil zadnji preblisk. Za god sem prejel še lepe darove, lep kovček s priborom za 6 oseb, češ da bo za mojo obednico. Potem pa še blago za novo obleko in zimski plašč, češ da mora biti njihov župnik lepo oblečen. Vse to so seveda lahko dobili v Ljubljani za zamenjavo

živil, ki jih je tam tako primanjkovalo. Na deželi pa je bilo kar dosti.

Prišla je zadnja sobota pred odhodom, 5. maj. Po cesti se je pripeljal s kolesom v lepi črni obleki kaplan Albin Avguštin in me prišel pozdravit. Rekel je, da se umakne za en dan v Ljubljano, potem se pa vrne na Vrhniko, ker bo tam v cerkvi posvetitev nove Marijine slike. Malo za njim sem pa zaslišal s ceste škripanje voza po cesti, vpreženi je imel dve kravi. Zraven voza pa dekan Ciril Milavec z Vrhnike. Naprosil sem ga, če smem priložiti na voz svoj kovček, ker se nameravam tudi jaz jutri preseliti v Ljubljano. Bil je zelo slabe volje in ni hotel o tem nič slišati. Zvečer se je oglasil v župnišču mlad štajerski duhovnik Požun s kovčkom. Odločil se je drugo jutro oditi z drugimi v tujino. Jaz pa sem še premišljeval, ostati ali oditi. Dobil sem pa potem sporočilo, da na škofiji svetujejo, naj se mladi duhovniki začasno umaknejo. Pa še domobranci so me ponoči povabili, naj grem z njimi, ker oni bodo zjutraj odšli. Pa sem se odločil. Ponoči se je pa Požun premislil in je ostal. Jaz pa sem že bil odločen, takoj po prvi maši oditi. In res. Pri maši sem se lepo poslovil od svojih vernikov: „Molimo drug za drugega, kjerkoli se bomo nahajali!“ Ostal je novi kaplan. Po maši sem vzel svoj kovček. Spremila sta me dva mašna strežnika na Dobrovo, ker sem računal, da me bo vzel na svoj voz župnik. Med potjo smo še naleteli na nekaj Ljubljancanov, ki so spraševali, če so partizani že blizu. Šli so jim naproti.

Mar del Plata, 2. februarja 1995

Z letošnje procesije sv. Rešnjega telesa v salezijanski župniji Marije Pomočnice v Ramos Mejiji.
Foto: Marko Vombergar

In ostalih devetdeset...?

MARKO KREMŽAR

Brali smo, da so umorili časnikarja. Ubil ga je policaj, drugi ga je držal uklenjenega. Oba sta zaprta. Čakata na kazen. Trije možje so sedeli v bližnjem avtu in gledali proč. Tudi ti so zaprti. Eden je skušal zbrisati sledove. Sedaj je v ječi. Nekaj desetih policajev je za to vedelo, a so molčali. Proti vsem poteka raziskava in kazenski postopek. Skupina policistov s častniki na čelu, ki so skušali zločin prikriti, so deloma zaprti, deloma odpuščeni iz službe in pod preiskavo. Poveljnik provincialne policije je bil odstranjen in njegov naslednik se je javnosti opravičil v imenu ustanove, katero predstavlja. Guverner, v čigar provinci se je to zgodilo, se zaveda, da je njegova politična prihodnost odvisna od tega, ali odkrijejo poleg materialnih krivcev tudi tiste, ki so umor naročili. Preiskovalni sodnik ne more niti pomisliti na neuspeh, če hoče ostati v sodni službi. Od umora še ni preteklo pol leta, a je javnost upravičeno nejevoljna nad počasnostjo oblasti. Vse to se dogaja v argentinski provinci, ki ni ravno vzor javnega reda in brezhibnega sodstva. A vendar, kakšna razlika s Slovenijo!

Tam so pobili partizani pod vodstvom komunistične partije nad tisoč civilistov, med njimi tudi žena in otrok, v času sovražne okupacije, ko ni bilo proti njim še nobenega odpora. To so bili zločini. Vsak umor - zločin zase. Potem se je začela samoobramba, a partizanskih umorov ni bilo konec. Pobijali so različno misleče med seboj in širili teror okrog sebe. Po vojni so pobili partizani dvanajst tisoč razoroženih domobrancev. Umor razoroženih jetnikov je zločin, ki ga ostro obsojata naravno in mednarodno pravo. Kasneje so morili po ječah javno in skrivaj. Po krivem so jemali svobodo, imetje in dobro ime. A vse do danes v Sloveniji niso uradno niti zapisali imen vseh partizanskih žrtev. Nikjer pa tudi niso zapisana imena morilcev, ki se skrivajo za lažnim mitom NOB. In od tega je že nad petdeset let.

Vsak zločin mora biti raziskan in krivec obsojen, čeprav mu je kazen lahko odpuščena. Slovenija pa pozna iz tistih let

na tisoče zločinov, a niti enega zločinca. Slovenci imamo okrog sebe množico pomorjenih, za katerih smrt in trpljenje ni odgovoren nihče. Kjer pa ni odgovoren nihče, so odgovorni vsi, kot da bi molče kričali, naj pride kri žrtev nad nje in nad njih otroke! To samoprekletstvo lahko odtehta le molitev žrtev, ki so ob tem, ko so jih partizani pobijali, glasno molili: „Bog, odpusti jim, saj ne vedo, kaj delajo...“.

Še danes se marsikdo v Sloveniji ponaša s tem, da je bil partizan in dobiva za to dobro pokojnino in druge priboljške. Ni jih sram. Pravijo, da so pobijali drugi. Tisti pa so tiho in ti, ki vedo, so tudi tiho, kot so bili tiho takrat, ko so vedeli, da drugi morijo. Pa recimo, da je morilo le nekajsto partizanov in da je bilo partijcev, ki so umore odredili, le nekaj desetih. Koliko pa jih je bilo, ki so jetnike pretepali, koliko takih, ki so poslušali, kar so jim tovariši o masovnih likvidacijah pripovedovali? Koliko jih je poslušalo krike mučenih? Koliko jih je sodelovalo pri zakrivanju sledov in trupel? Koliko jih je bilo, ki so vozili tovornjake, koliko jih je spremljalo vlake, ki so vozili v Kočevje? Koliko jih je stražilo Teharje in Šentvid in Kranj in Škofjo Loko in cesto v Hrastnik in zapore

po vsej Sloveniji? Njih število gre v tisoče in vendar ni nihče ničesar videl ne slišal. Nihče ni kriv. Najbolj nerazumljivo pa je, da so za šolska berila in za demokratično državno oblast partizani še vedno „heroji“. Skupino ljudi, ki so krivi nasilja in množičnih umorov, uradna Slovenija še vedno slavi. To ni napaka, to ni nevednost. To je perverzno. To je malikovanje zločina, pred katerim je svaril pisatelj, mučenec Narte Velikonja.

Pravijo, da ni bilo povsod tako. Na Primorskem, pravijo, je bilo drugače. Res, tam so partizani metali ljudi v „fojbe“. Tudi za te zločine je vedelo mnogo ljudi. Med žrtvami so bili Slovenci in Italijani. Italijanske oblasti zahtevajo za svoje vsaj moralno poravnavo. Slovenci pa bi radi na mrtve rojake po breznih uradno pozabili. Fašisti in nacisti, ki so morili Slovence, so bili kriminalci. Slovenski komunisti so storili podobne zločine v veliko večji meri. A pri nas kriminal prikrivajo, če ga celo ne slavijo. Tega dejstva ne spremene spomeniki, ki jih je komunistični režim gradil rabljem.

Res, niso vsi partizani morili in nekateri morda niso videli od blizu taborišč, transportov in morišč. Vsi brez izjeme pa so pomagali komunistični partiji, da je dosegla oblast. Vsi, prav vsi, so zavestno ali ne, pomagali ukleniti slovenski narod v verige totalitarnega režima. To ni dejanje, na katero bi smeli biti ponosni. Prej bi jih moralo biti sram. Tega ali onega je, a tudi od teh večino le na tihem, medtem ko so delali krivico javno in na glas.

Vsa čast tistim partizanom, ki so po tem, ko so uvideli, kam jih je partija zapeljala, svoj korak obžalovali in skušajo zdaj pogumno in odkrito popraviti, kar se popraviti da. Blizu so nam, kot da bi od nekdanji stali drug ob drugem. A koliko jih je, ki se v besedi ali dejanju približajo lipi sprave? Od vsakih sto morda trije, pet ali deset? In ostalih devetdeset...? Za pest srebrnikov ali iz strahu molčijo. Zločinu dodajajo krivico... še in še...

Pa oblastniki, odgovorni za pravni red v državi? Velika večina, od predsednika države navzdol, se vede, kot da se jih nerazčisti in neobsojeni zločini ne tičejo. Ali ne čutijo, da jim oblast nalaga neodklonljive dolžnosti? Ali se ne zavedajo, da je slabo, če se spreneveda državljan, a da je neizrečeno huje, če se sprenevedajo predstavniki oblasti? Ali imajo res tako slabo mnenje o svojih volilcih, da so

Domobranstvo na Slovenskem

BOŽIDAR FINK

(2)

NAČELNO O PRISEGI

Za prisego z obljubo velja tako kot za vsako obvezo, da mora imeti tisti, ki jo daje, resnično voljo, da se obveže, in da je raznanje, h kateremu se obvezuje, dopustno. Za versko prisego mora biti tudi zadosten razlog, ker bi bilo nespoštljivo klicati Boga za pričó v praznih in malo pomembnih stvareh.

Pri domobranski prisegi so bili izpolnjeni vsi trije pogoji. O tretjem ne more biti dvoma, o prvem in drugem pa je priložnost za razmislek. Vprašanje je torej, k čemu so se domobranci resno zavezali, in ali je bilo tisto, tako kot je bilo mišljeno, tudi dopustno.

Za izjavo volje v splošnem velja, da jo je treba umeti v pomenu, katerega ima v mislih tisti, ki jo izreka. Prostovoljna obveza nastane po volji tistega, ki se zavezuje, torej je treba pri ugotavljanju vsebine in obsega obveznosti preiskati, kaj je mislil tisti, ki je dal obljubo. Zato lahko besede in besedne zveze pomenijo v času razlaganja kaj drugega, kot so pomenile prej. Domobranstvo je bilo prostovoljska formacija. Domobranci so se vsebinsko zavezali domačim organizatorjem. Z vsebino pristopne zaveze ni bilo težav in dvomov. Prisega pa ni bila prostovoljno dejanje, zato ni bila z njo spremenjena vsebina prvotne zaveze in je njeno besedilo treba razlagati v tistem pomenu, katerega so zapriseženi imeli v mislih že od začetka.

V izrednih razmerah je dopustno uporabljati dvoumje. Tudi to načelo bi bilo treba upoštevati, če bi bili nemški predstavniki pri prisegi kaj več kot samo uradne pričó.

Da se torej pravično presodi domobrantska prisega in odkrije resnični namen domobranstva, je treba ugotoviti, kakšna stališča je domobranstvo vedno imelo in kaj so domobranci mislili z besedami, s katerimi so prisegli.

Po moralnih in pravnih načelih velja tudi, da je treba določila, ki omejujejo člo-

vekovo prostost, razlagati v ožjem pomenu. To velja za oblastne predpise in za zasebno-pravne posle. Ker se vojak prostovoljec s prisego odreče prostosti, ki bi bila nezdržljiva z vojaškimi dolžnostmi, se mora tudi besedilo domobrantske prisega razlagati omejevalno.

Prisega tudi preneha obvezovati, kadar ni mogoče več izpolnjevati prisežne obljube ali se bistveno spremeni položaj zavezanca ali zunanje razmere, ob katerih se je prisega dala. Zato je tudi iz tega razloga treba zavreči trditev, da so se domobranci zvezali z okupatorjem brezpogojno in za vedno.

BESEDILO PRISEGE

Po teh načelih naj se torej presoja domobrantska prisega, ki je imela to besedilo: Prisegam pri vseмогоčnem Bogu, da bom zvest, hraber in svojim nadrejenim pokoren, da bom v skupnem boju z nemško oboroženo silo, stoječo pod poveljstvom vodje velike Nemčije, četami SS in policijo, vestno izpolnjeval svojo dolžnost za svojo slovensko domovino kot del svobodne Evrope proti banditom in komunizmu ter njegovim zaveznikom. V tem boju sem pripravljen žrtvovati tudi svoje življenje. Tako mi Bog pomagaj!

To besedilo se v virih navaja z majhnimi razlikami, a so vse različice pomensko enotne. Taka je bila torej prisega, s katero so domobranci potrdili zavezo, ki so je sprejeli z vstopom pod orožje. Prejšnji zavezi niso s prisego ničesar odvzeli ne dodali.

SLOVENSKA DOMOVINA

V osredju prisežne zaobljube je izpolnjevanje dolžnosti do slovenske domovine. V tem izreku je najprej ugotovitev, da je

prepričani, da jih ti ne bodo nikdar klicali na odgovor? Ali pa prikrivajo tako težke osebne krivice in prestopke proti zakonu, da se bojijo vsake preiskave in vsake jasnosti? Kaj dela zakonodajna oblast, kaj poslanci ljudstva? Večina molči in noče slišati niti tistih nekaj osamljenih glasov med njimi, ki skušajo buditi vest. Sodna oblast, varuhinja pravice, molči. Izvršna oblast neprizadeto spregleduje krivice in overovlja laži preteklega režima. Predsednik države se z besedami o več resnicah cinično norčuje iz državljanov in iz vsega sveta. Uboga domovina! Želimo si spravo in nihče od nasprotnikov komunizma ne goji maščevalnosti, a človek se vpraša, ali more obstati država, ki zanemarja

najosnovnejše zahteve pravičnosti, kjer sta besedi kesanje in obžalovanje izginili iz uradnega besednjaka? Ali more obstati družba, ki zavestno laže sama sebi? Ali more živeti narod, ki nima toliko ljubezni do lastne skupnosti, da bi se razjokal nad zločini, ki so jih nekateri njegovi člani storili nad svojimi zvestimi brati in sestrami? Kako naj duhovno rastejo ljudje, ki ne ločijo več resnice od laži?

In vendar je upanje. Ne vemo, kaj počno nekdanji pobijalci in njih tovariši... brez besed in brez spomina. Hudo nam je zanje in prosimo Boga, da bi se pred smrtjo pokesali. To moremo storiti pa poskrbeti, da njihova laž ne preraste resnice. A upanje je drugje. Tisti osamljeni odstotki

partizanov, ki priznajo, da so bili zlorabljeni in izrabljani, ki zdaj javno pričajo o strašnih časih in še strašnejših dejanjih... predvsem pa tisoči zaradi svojega prepričanja, zaradi zvestobe Bogu in slovenskemu narodu, preganjanih, obrekovanih, mučenih, pomorjenih, a ne pozabljenih rojakov... ti nam zagotavljajo, da se kljub črnim oblakom, ki se gmadijo nad nami na obzorju jasni.

Velik del argentinske družbe pretresa zločin nad enim človekom. Sodili bodo morilcu, njegovemu pomočniku, brezbriznim pričam, brezvestnim predstavnikom oblasti. Za eno človeško osebo gre. Za eno osebo. Pravica zahteva, da je zločin obsopen! Tu in tam! ●

ZA BAKLO, ki so jo oni prižgali

METKA MIZERIT

Kot na božjo pot smo se odpravili na Teharje. Molili smo žalostni del rožnega venca in mislili na tiste, ki so prehodili to pot, zadnjo v svojem mladem življenju.

Mimo Celja smo prišli na Teharje. Ne koč je bil tukaj gozd, kasneje so ga posekali. Zasnežena planjava s samotnim križem je kot nema prošnja: „Ne pozabite nas nikdar!“ Približali smo se križu, ki je zasajen v kup zemlje. Zazrla sem se v razpelo, položila na tla majcen šopek teloha in prižgala svečko. Večerilo se je. Spomin se mi je zamaknil v nežna otroška leta. Videla sem staro mamo in njene vedno objokane oči, kadar je tarnala: „Naša fanta!“ Morda je še bolj skelela nemo bolečina starega ata. Se spominjam svojih dveh stricев? Ne. Nekje v prvi zavesti je prisotna podoba dveh mladcev. Vendar ju zelo dobro poznam iz maminega pripovedovanja. Bogoslovca, redovnika cistercijanskega stiškega samostana. Bila sta domobranci, kot bolničarja v Kandiji pri Novem mestu. Nosila sta puško, pa nista vedela, kaj bi z njo. Na velikonočni ponedeljek leta 45. sta bila zadnjič doma. Vračala sta se z duhovnih vaj nazaj k usmi-

ljenim bratom, k ranjenim domobrancem. Maja 45. sta se s transportom ranjencev umikala pred komunističnimi četami, ko so zasedle Slovenijo. Zajeli so ju skupaj z ranjenci in odpeljali na Hrvaško. Tedaj je

izginila vsaka sled za njima. Namesto pri Gospodovem oltarju sta darovala svoja mlada življenja na žrtvenik domovine.

„Kje sta?“ mi kriči srce. Gluha zasnežena pokrajina s samotnim križem molči. Nekje zgoraj je jezero, ki pokriva tisoče trupel.

Dvanajst tisoč podobnih zgodb. Množica mater, ki niso nikoli izjokale svojih solz. Tisoči očetov, ki so molče sprejemali bolečino.

„Joj, narod Benjamin! Moj narod Zaznamovancev!“

Dvanajst tisoč legionarjev in domobrancev“ ... plaka pesnik Jeremija Kalin

Kočevski Rog, Teharje, Hrastnik, brezna, jame, protitankovski jarki so njihovi grobovi.

Na mestu, kjer stojimo, je bilo taborišče. Od tu so odhajali v smrt. „Moj Bog, kako so umirali v tisti pozni pomladi?“ Mladi, komaj so zasajali v življenje. Izdani od zaveznikov, pretepeni, zasramovani, goli, s strelom v tilnik. Njihova krivda? Branili so najdražje, kar so imeli: dom in vero.

„... Slovenec že mori Slovence brata, kako strašna slepota je človeka!“

Groza me je, ko pomislim na Kajnov greh, ki ga je storil Slovenec Slovincu, bratratu.

Nekje ropota tovarnjak. Še vedno je v bližini smetišče. Na zaplatah, kjer se je sneg že stopil, je zemlja čudno rdeča, krvavo rdeča. „Saj, iz kemične tovarne odlagajo smeti, zato je zemlja tako rdeča,“ se to-

domovina domobrancev Slovenija z vsemi prilastki, ki pobleže določajo pojem domovine. To je v prvi vrsti celotnost in vseobsežnost. Pojem slovenska domovina obsega vso Slovenijo, združeno in svobodno. Ni razlogov za domnevo, da so domobranci mislili le na Ljubljansko pokrajino, ki jo je od drugega slovenskega ozemlja ločevala najprej vojna demarkacijska črta, po priključitvi Italiji pa protipravno zarisana državna meja. Težnja po zedinjeni Sloveniji je bila tako močna, da ni mogoče, da bi domobranci izvzemali iz pojma domovine druge dele slovenskega narodnega ozemlja s takratnim zamejstvom vred, čeprav je bilo operativno območje te domobranske linije omejeno na Ljubljansko pokrajino.

Izrek o dolžnosti do slovenske domovine vsebuje zavrnitev vsake drugačne narodne zamisli. Izključuje povsem tujo zamisel o slovensko govorečih Nemcih, katerih domovina je bila pač Nemčija, ki bi obsega-

la tudi slovensko ozemlje. Ta ideja se ni domobranstva niti dotaknila in je bila s prisego tudi izrecno zavrnjena. Sme se pa sprejeti, da v tedanjih razmerah ni bila s prisego zavrnjena jugoslovanska državna zamisel, ker je imel sicer izključujoči pojem domovine v tedanji miselnosti in političnih okoliščinah samo etnični in kulturni, ne pa državnopravni pomen.

Besedilo prisege torej vsebuje temeljno idejo samobitnega slovenskega naroda, navezanega na lastno domovino.

POJEM SVOBODNE EVROPE

V zvezi s takim pojmovanjem slovenske domovine je treba razlagati besede, ki uvrščajo Slovenijo v skupnost svobodne Evrope. Ne more biti dvoma, da so svobodno misleči Slovenci, ne pa tisti, ki so se udinjali stalinizmu, pričakovali Evropo, ki naj bi bila urejena po demokratičnih načelih. Medtem ko so nacisti za novo Evropo

načrtovali, da bo pod njihovo vodilno močjo prosta kapitalističnega gospodarskega imperializma, si je demokratična večina Slovencev zamišljala Evropo, ki bo varna pred vojaškim terorjem, narodnim zatiranjem in tlačenjem duha v imenu katere koli ideologije. Slovensko ljudstvo je imelo za poglavitnega nasprotnika evropske svobode nemški nacionalizem, ki je pregazil večji del Evrope. Skušnje z njim so na Slovenskem vsakogar odvrčale od tega, da bi se strinjal z njim in ga podpiral. Nasilno izseljevanje, zatiranje kulturnih ustanov in verskih predstavnikov, siljenje k prisilnemu delu in na bojišču, zapiranje v taborišča smrti in poboji so tudi domobrancem že v začetku priskutili nemško navzočnost in imperialistično početje na Slovenskem.

Nesmiselna bi bila torej domneva, da so domobranci gledali v nemških zavojevalcih nosilce evropske svobode.

Se nadaljuje ●

**Človek potrebuje vzorov,
da se v njih ogleduje**

Ogledalo

NADISLAVA LAHARNAR

Težko si predstavljamo osebno urejenost, kozmetiko, brez ogledala. Pa potrebuje ogledalo ne le posameznik, ampak tudi družba.

Družbeno ogledalo je lahko gledališče, kar je dejansko tudi bilo že v starih časih. Za prebivalce Aten so bile, na določene praznike, celodnevne predstave na državne stroške, da jih je pretresla tragična usoda junakov in so ob njih prihajali do nekega očiščenja, katarze.

To nalogo ima tudi današnje gledališče, če vredno prikazuje tragiko, ki spremlja človeško življenje ali pa kaže človeške napake in slabosti, da se ob njih samim sebi nasmejemo. V obeh primerih „špektakl“ vzgaja. V ogledalu (speculum) vidimo svojo podobo (spectaculum) in se ob njej zamislimo. Ni čuda, da je imelo gledališče značaj bogočastja.

Pa je ogledalo še veliko več. Med prvimi so lastni starši, ki jih otrok opazuje, spoznava, se v njih ogleduje in jih posnema. Posnema jih do neverjetnih potankosti. Ob tem dejstvu moremo razumeti, da ni brez pomena, kdo je z njim vse od kraja.

Potem se otroku širi krog okolja, ko spoznava še druge člane družine in družbe. Važen mejnik je začetek šolske obveznosti, ko pride v stik z otroki drugih družin in z učitelji. Vsi ti postajajo njegova ogledala, ko dorašča, in zunanji vplivom nikoli ni popolnoma odra-
sel.

Ne nazadnje so ogledalo za ljudstvo njegovi voditelji, naj se tega zavedajo ali ne, naj je to njihov namen ali ne. Ljudje so potrebni vzorov do take mere, da si izdelajo malike, če vzorov nimajo. Velja namreč, da „besede mičejo, vzgledi vlečejo“!

**Kot telesno-duhovno bitje
je dvojni državljani,
sveta in nebes**

Dvojno državljanstvo

NADISLAVA LAHARNAR

Človekova telesno-duhovna narava je dejstvo, iz katerega pa temu vzporedno izhaja dvojno državljanstvo. Eno pripada človeku po njegovi časni razsežnosti, drugo pa čas presega in se proži v onstranstvo. Imamo časno domovino na zemlji, po kateri potujemo, in večno domovino v nebesih, kamor smo namenjeni.

Med obema pa ni odsekanega, izključujočega zaporedja, ampak bistvena, nekako ustvarjalna povezava, in sicer tako, da potovanje v določenem času in v določenih okoliščinah, ki so za vsakega človeka edinstvene, istočasno vsakemu že na zemlji ustvarja svojsko večnost, jo oblikuje in pogaja. Po zemski poti torej ne smemo hoditi brezbrizno, kot da bi jo omalovaževali, a si tudi ne smemo „postavljati šotora“ za zmeraj.

Kako pa naj se človek s tem dvojnimi državljanstvom pametno, resnično in uspešno pogovarja z drugim, ki sledi varljivim glasovom Siren in zato, zagledan le v ta svet, ne

uzre veličastnega obzorja večnosti, v katero odmeva vse, kar mislimo, delamo in načrtujemo, zlasti pa nameni. Iskrenega razgovora ne more biti, ko eden ostaja v dimenzijah časnega, drugi pa, sicer zavezan tudi svetu, v resnici trdo dela za presežnost. Okrnjenost ne more govoriti o celoti, ker je za najvažnejše prikrajšana. Kljub temu mora nujno biti obema zagotovljena resnična svoboda, tista, ki sega do tam, kjer se začenja bližnjikova.

Dvojni državljani, časa in nebes, pa gotovo more in naj bi molil, da se onemu drugemu razgled odpré. In to je milost. Bog jo more podeliti tudi v zadnji sekundi, ko dušo še utegne prešiniti globoko spoznanje in priznanje: „Pozno sem Te vzljubil, Gospod!“ (sv. Avguštín)

**Potrebuje dvojno vodstvo,
svetne in duhovne oblasti**

Dvojna gosposka

NADISLAVA LAHARNAR

Ko se selijo ptice, pred njimi ena reže zrak in druge varno vodi v toplejše kraje.

Še kako pa je vodstvo potrebno skupnosti umnih in svobodnih bitij! Po sposobnostih, zaradi delitve dela, dostojanstva in blaginje skupnosti, ki ni jata niti čreda, ni masa niti vsota dolgega seštevka! Brez vodstva bi se kaj lahko vrtela v začaranem krogu.

Kot dvojni državljani, kot osebe in otroci božji, pa potrebujemo dvojno vodstvo, oblast ali gosposko: duhovno in svetno. Obe imata za cilj človekovo dobro. To dobro pa moremo deliti v časno in večno, če se zraven zavedamo, da v resnici gre za isto dobro, ko govori-

lažim. Pa vendar hodim po snegu, ne morem stopiti na rdeča tla.

Kdo bo izbrisal greh iz slovenske zave-
stvi? Kdaj bo narod deležen odpuščanja?
Mi smo že odpustili. Naš pesnik, Jeremija
Kalin, takole moli v Črni maši za pobite
Slovence:

„in - odpusti nam naše dolge!

Zakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom...

Zapleta se mi misel, kot da ni naša,

težko se nam mota med nehom in jezikom,

v krčih telesa se odpor nam oglašča:

Ne! Ne! Nikdar ne! Smrt našim krvnikom!

A Ti nas učil si odpustiti,

če hočemo odpuščanje... O Oče Srditi,

do naše narave Si neizprosni in kruti!

Drhti nam v mišicah sleherni čut,

ko v ušesih grmiš nam Besede Svoje:

Maščevanje ni vaše, maščevanje je Moje!...

*O, sladko maščevanje, ki me vsega napolnjuje -
zakaj ga nam Prst Tvoj ne dovoljuje?*

Srce mi grgrá pod silo Tvoje roke:

Ti bičaj, kot misliš, Svoje otroke,

ne jaz... ne mi... ki... ki... odpustimo...

Težko, o težko je šla prošnja mimo:

na tehnico našo naj težka pade,

visoko naj dvigne nam svetle nade,

odpusti Narodu in Zvodnikom,

kakor tudi mi odpuščamo svojim dolžnikom..."

In vendar ponujena roka ni bila sprejeta,
zločin nikoli priznan.

Desetletja se o mrtvih domobrancih v
domovini ni smelo govoriti; danes pa o njih
mnogi nočejo slišati. Sprenevadajo se. Zakaj
bi si oteževali življenje? Zakaj bi preštevali
kosti? Zakaj bi mladi govorili o časih, ki so

že zgodovina? Uradna zgodovina pa je laž!

Dolg ne bo izbrisan, greh ne odpuščen,
dokler ne bo zmagala resnica. Vsako spre-
obrnjenje je milost; spreobrnjenje naroda je
velika milost. Molimo za spreobrnjenje
našega naroda? Molimo kdaj za spreobrn-
jenje tistih, ki so morili?

Kri, ki so jo domobranci prelili,
mučeništvo, ki so ga prestali, je zaklad
milosti, iz katerega imamo pravico zajema-
ti tudi takrat, ko prosimo za svoj narod.

Zvestoba mrtvim je, da hodimo po poti,
po kateri so oni hodili, sledimo bakli, ki so
jo oni prižgali. Naši mladi vedo, da so iz
rodu mučencev?

Noč pada na snežnobelo odejo. V mrak
plapolajo lučke in osvetljujejo Kristusa, ki
visi nam v odrešenje in njim v spomin. ●

Zasedanje Svetovnega slovenskega kongresa

MARJAN LOBODA

20. in 21. junija t.l. je bilo v Mariboru III. Zasedanje Svetovnega slovenskega kongresa. V lepi kazinski dvorani Narodnega gledališča so se zbrali zastopniki-delegati naslednjih konferenc SSK: Argentina, Avstralija, Avstrija, Bosna in Hercegovina, Kanada Koroška, Nemčija, Slovenija, Švica, Velika Britanija in Združene države Severne Amerike. Konferenco za Argentino so zastopali delegati Božidar Fink, Marjan Loboda (kateremu sta dala pooblastili Janez G. Jelenc in Franci Korošec) in poslanec Marjan Schiffrer.

Zasedanje je pričel predsednik SSK dr. Jože Bernik. Nato so navzoči izvolili delovno predsedstvo, ki je prevzelo vodstvo zasedanja, in več komisij kot verifikacijsko, za statut, za program, za priporočila, za finance in za volitve. Delegati iz Argentine so delovali: Božidar Fink kot član komisije za statut, Marjan Loboda kot predsednik delovnega predsedstva in poslanec Marjan Schiffrer kot član komisije za priporočila.

V petek zvečer je bila v kazinski dvorani Narodnega gledališča na čast delegatom SSK

odlično pripravljena akademija s sodelovanjem pevskih in glasbenih umetnikov. Akademije so se poleg delegatov udeležili še nekateri odlični gostje kot predsednik SDS in poslanec Janez Janša, poslanka DZ dr. Marjana Kragelj-Zbačnik, župan mesta Kranja inž. Vitomir Gros, rektor Univerze v Mariboru dr. Ludvik Toplak, pisatelj in dobitnik Prešernove nagrade Zorko Simčič in drugi.

V soboto, 21. junija, so delovne komisije podale svoja poročila. Sprejet je bil dopolnjen statut SSK in več resolucij, med katerimi je zlasti pomembna resolucija o narodni spravi, o kateri je bilo največ debate in so bili nazadnje izglasovani trije predlogi, ki si sicer med seboj ne nasprotujejo, imajo pa toliko različne poglede, da jih še ni bilo mogoče združiti v eno samo izjavo. Pomembne so resolucije o odnosu države Slovenije do Slovencev v zamejstvu in po svetu, o vodilnem zakonu, o ustanovitvi Doma za Slovence po svetu in zamejstvu, o vključevanju Slovenije v NATO in EZ in poziv slovenski politični javnosti v zvezi z državnimi volitvami v oktobru t.l.

Delegati so tudi izvolili nov odbor SSK, ki

mo o isti poedini človekovi osebi.

Duhovna oblast je podeljena s polaganjem rok, svetna pa s polaganjem glasovnic. Ljudje božji, nikar ne posvečajte nevrednih s svojimi glasovi pri volitvah! Nikdar ne volite nevrednih!

Drži, da imata obe oblasti vsaka svoje področje, vendar ni nikoli dovolj poudarjeno, da to dvojno področje odgovarja dvojni naravi istega človeka, ki je kot oseba križišče obeh področji.

Če je v izrednih okoliščinah svetna oblast na kak način odstranjena, ubita, pregnana, vržena v ječo ali drugače onemogočena, pa je popolnoma naravno, dosledno in moralno obvezno, da duhovna oblast stori za ljudstvo, kar more in kar teži trenutki narekujejo. Članek dr. Petra Urbanca v DŽ/dec/96 o škofu dr. Rožmanu v tem oziru resnično prispeva k svežini slovenskega ozračja.

Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je ob okupaciji ostal v deželi kot edini slovenski predstavnik, ki ga okupatorjeva oblast ni upala ali mogla odstraniti. Čutil je z narodom in ga nesebično reševal, kolikor je mogel, ker se je tudi njemu, kot nekoč Jezusu, smilila množica, ki je tavela „kot ovca brez pastirja“.

Naj bo to spominčica na grob blagemu slovenskemu škofu! ●

Kulturna ustvarjalnost Slovencev v diaspori Evropski mesec kulture - Ljubljana 1997

PROGRAM

LIKOVNA RAZSTAVA „SLOVENSKI UMETNIKI V DIASPORI“

Frančiškanski atrij - France Gorše, Bara Remec, France Ahčín, Božidar Kramolc, Aleksa Ivanc Olivieri, D.M. Savinšek, Milan Volovšek

RAZSTAVA TISKA

Dvorana frančiškanskega samostana. Odprtje: Torek, 3. junija ob 18. uri
Pozdravni nagovor: dipl. ekon. Boštjan Kocmur, predsednik ID SVS
Govor: dipl. arh. Marijan Eiletz, predsednik SKA „Kulturna ustvarjalnost Slovencev v diaspori“

Predstavitve umetnikov: umet. zgod. Verena Koršič Zorn. Samospevi:

Marko Bajuk. Klavir: Hermina Hudnik

PREDAVANJA

Dvorana frančiškega samostana

Sreda, 4. junija ob 18. uri

Prof. France Pibernik: SLOVENSKO ZDOMSKO PRIPOVEDNIŠTVO

Pisatelj in dramatik Zorko Simčič:

- SLOVENSKI ROMAN PRED REVOLUCIJO IN PO NJEJ
- VPRAŠANJE „VELIKEGA TEKSTA“ ZA ČASA REVOLUCIJE
- PERSPEKTIVE NOVE PRIPOVEDNE LITERATURE

Torek, 10. junija ob 18. uri

Dr. Helga Glušič: POGLED NA SVOBODNO SLOVENSKO ZDOMSKO POEZIJO

Recitacija: ga. Pavči Eiletz

Torek, 17. junija ob 18. uri

Dr. Edo Škulj: GLASBENO USTVARJANJE SLOVENCEV PO SVETU

Torek, 24. junija ob 18. uri

Prof. dr. Bruno Korošak, OFM: RELIGIOZNI IN KULTURNI POMEN SLOVENSKIH MISIJONARJEV - ŠKOF IRENEJ F. BARAGA

Torek, 1. julija ob 18. uri

Tine Debeljak: SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA - NJENO POSLANSTVO IN DEJAVNOST

25. januarja 1997 sta se v cerkvi sv. Urbana v Destrniku, Slovenija, poročila JERICA CIZERL in TOMAŽ DEBEVEC. Čestitamo!

bo naslednja tri leta vodil ustanovo. Izid tajnih volitev je bil naslednji: dr. Jože Bernik, ZDA - predsednik; dr. Boris Pleskovič, ZDA - prvi podpredsednik; dr. Janez Dular, Slovenija - podpredsednik za Slovenijo in zamejstvo; inž. Feliks Tavčar, Nemčija - podpredsednik za Evropo; Marjan Loboda, Argentina - podpredsednik za čezmorske dežele; dr. Andrej Bajuk, Francija - predsednik finančnega odbora; mag. Lojze Dolinar, Koroška - dodatni član Upravnega odbora. Člani nadzornega odbora so: Danijel Malenšek, Slovenija; Hugo Šekoranja, Slovenija; Jurij Tersegglav, Nemčija. Namestnika nadzornega odbora: Cvetko Falež, Avstralija; Jože Springer, Bosna in Hercegovina. Častno razsodišče: Marija Kržič, Slovenija; mag. Vinko Vodopivec, Slovenija;

Franci Feltrin, Slovenija. Namestnika: Justina Repina Lopič, Nemčija, in Božidar Fink, Argentina.

Dr. Boris Pleskovič je pripravil zelo zanimiv in dokumentiran pogled na slovensko ekonomsko situacijo z vidika mednarodnega finančnega vrha.

Delegacija SSK je položila venec pred spomenik generala Rudolfa Maistra in počastila spomin škofa Antona Martina Slomška.

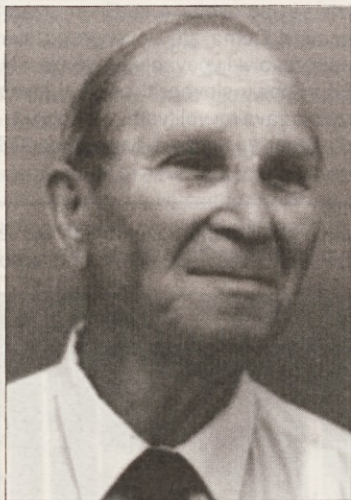
Delegati so sprejeli sklep, da je za naslednja tri leta sedež kongresa v Washingtonu DC, ZDA, upravne pisarne pa v Ljubljani.

Zasedanje SSK se je odlikovalo po izrednem prijateljskem vzdušju, kvalitetni debati in demokratičnem sprejemanju včasih tudi nasprotnočin si mnenj. ●

praznovanje njegove 80-letnice. V začetku slovesnosti je bila v kapeli zavoda presv. Srca v San Martinu zahvalna sveta maša, ki jo je daroval krajevni dušni pastir Jože Šenk, med katero sta gospod Jože in njegova gospa Ana obnovila poročni obred. Pred nekaj leti sta namreč že obhajala zlato poroko. Po cerkvenem obredu se je praznovanje nadaljevalo v Slovenskem domu. Pri vходу je bil slavljeneц pozdravljen s šopkom 80 nageljnov, nakar je sledila domača večerja. Proti koncu je lic. Milan Magister opisal tiho in skrito jubilentovo delovanje v skupnosti. Gospod Jože je postal tajnik Zveze katoliških mož že v taborišču in je ostal na tem mestu vsa leta tudi v Argentini. Koliko sej in sestankov, koliko voženj iz San Antonia de Padua do Slovenske hiše in nazaj! In vse to v „prostih urah“ po težkem poklicnem delu in z njemu značilno natančnostjo in vestnostjo! Za konec se je jubilent zahvalil vsem navzočim za pomoč skozi vsa ta dolga leta, vsi gostje pa so mu želeli še mnogo zdravih in srečnih let. Tem čestitkam se pridružuje tudi Duhovno življenje. Saj gospod Jože ni samo zvest naročnik in bralec naše revije, ampak je tudi njen vnet propagator.

JOŽE ŠKULJ - OSEMDESETLETNIK

Rajko Jože Škulj je bil rojen 18. aprila 1917 v fari Devica Marija v Polju. V osnovno šolo je hodil prav tam, v srednjo šolo pa v Ljubljani. S tem je bilo zanj konec brezskrbnih let.

Zaposlil se je v gradbeni stroki kot uradnik in delal s presledkom vojaške službe vse do ustanovitve Slovenskega domobranstva v septembru 1943. Pred tem je bil pri vaški straži v Devici Mariji v Polju. Ponoči na straži, podnevi je pa opravljal svojo službo.

Poročil se je z Anico Moharjevo iz Leskovca v farni cerkvi v Devici Mariji v Polju.

Po sestavi Poljske čete je bil poslan na položaj na Dolenjskem in bil na različnih položajih do našega umika v maju 1945.

Ker je bila njihova družina opozorjena

od dobrih sosedov, so se vsi njeni člani s starši podali na begunsko pot. Žena z dvema malima je odšla prva, nazadnje pa še ostala družina in se končno vsi našli v Vetrinjah. Od tam so šli v taborišče Št. Vid, nato v Spittal, od koder so se izselili v Argentino.

Jubilant ima šest otrok, sedemnajst vnukov in štiri pravnuke.

Prav ti ter drugi sorodniki in prijatelji so se zbrali v soboto, 19. aprila, za skupno

Jubilant Jože Škulj in gospa Anica z vnuki in pravnuke na družinski slovesnosti, na kateri so se spomnili poleg dedove 80-letnice tudi njune zlato poroke.

+ ODŠLI SO +

Stane Marinček

Stane Marinček se je rodil 1. januarja 1916 v vasi Veliki vrh št. 12, občina Bloke, v kmečki družini kot četrti od šestih otrok. Po končani ljudski šoli se je šel učiti za mizarja k znanemu mojstru Mihaelu Oražmu. Že v zgodnji mladosti je pomagal očetu pri trdem delu na velikem posestvu, rastle ob domu in njegovi tradiciji, si uril voljo v orlovski organizaciji, širil obzorja in razvijal svoje talente v prosvetnem društvu. Z župnikom Hrenom je sodeloval pri ustanovitvi fantovskega oddelka in dekliškega krožka, igralske skupine in pevskega zbora. Naredil je več telovadnih tečajev in ves gorel za prosvetno delo. Nastopal je kot igralec v društvenem domu pri vseh igrah. Kot idealist je bil vedno poln načrtov in pripravljen za delo in za organiziranje, zmeraj med prvimi, če ne prvi. V domačem kraju je bil kot telovadec prvak na drogu in bradli in bil poznan kot organizator smučarskih tekem, na katerih je največkrat sam tudi zmagal.

Ob italijanski okupaciji je organiziral na Blokah edinico Slovenske legije, zbiral orožje in vadiel fante v njegovi rabi. Ob nastanku tako imenovane Osvobodilne fronte je takoj odkril, katera ideologija in kakšni ljudje se skrivajo za tem lepim imenom. Imel je jasne pojme o svobodi, za

kakršno se borijo ljudje, ki so ob nemškem napadu na Jugoslavijo rušili med našim vojaštvom moralo in s sabotažo pomagali napadalcu do lahke zmage. Ker je bil zvest svojemu prepričanju in si ga je upal tudi pokazati in zlasti, ker ni sprejel monopola nad bojem za osvoboditev, ki so ga številčno nepomembni komunisti terjali zase, so ga že v začetku junija 1942 partizani obsodili na smrt. Zato se je moral skrivati pred njimi, dokler mu ni uspelo po petnajstih dneh pobegniti v Ljubljano, kjer se je priključil Slovenski legiji. Delal je z nadporočnikom Bohom in Benkom in šel avgusta 1942 na prvo postojanko vaških straž na Posavju, v Kleče. Novembra 1942 se je vrnil na Bloke ustanovljati vaško stražo. 16. decembra 1942 je bila ustanovljena postojanka vaške straže Runarsko, katero so partizani teden kasneje že napadli. Stane Marinček je bil kot vodnik prvega voda in namestnik komandanta v borbi težko ranjen v pljuča, a je kljub temu vzdržal napad. Tu je bil isto noč smrtno ranjen njegov brat France, ki je na posledicah naslednji dan umrl. Zaradi komunistične revolucije je ob koncu vojne izgubil še najmlajšega, 23-letnega brata Jožeta, ki je bil kot domobranec vrnjen iz Vetrinja v Teharje.

Ko se je Stane opomogel, se je čez šest mesecev, 11. julija 1943, poročil z Marijo Baraga pri Fari na Blokah. Tudi potem je na postojanki vršil dolžnosti namestnika komandanta. Po kapitulaciji Italije se je pridružil domobrancem in bil najprej dodeljen v 11. četo prve bojne skupine, nato pa v 20. štabno četo v pisarno, ker kot težko ranjeni ni šel več na teren.

Ob koncu vojne in pred komunistično zasedbo Slovenije je Stane Marinček z nosečo ženo in enajstmesečno hčerko 6. maja 1945 zapustil Ljubljano in se

napotil na Koroško, v Celovec, od tam pa naprej v Italijo, v taborišče v Monigu. V tem begunskem taborišču mu je sredi junija žena porodila drugo hčerko. Po nekaj mesecih so bili od tu vsi begunci preseljeni najprej v Servigliano, potem v Senigallio in končno v Barletto. V Barletti se mu je rodil tretji otrok, fantek, ki pa je po dveh mesecih umrl. Tam je tudi sam zbolel in se v bolnišnici v Traniju boril dva meseca med življenjem in smrtjo. Trpel je zaradi splošne oslabelosti, ki je nastopila zaradi pomanjkanja hrane in zdravil.

V Argentino je prišel z družino 11. julija 1948. Naselil se je v mestu San Martin v buenosaireski okolici. Po petih mesecih se mu je v novi deželi rodil četrti otrok, spet fant. Za njim pa sta se mu rodili še dve deklici. V začetku, ko še ni obvladal jezika, je zgrabil za delo, kjerkoli ga je pač dobil, po šestih letih se je pa gospodarsko osamosvojil in začel z lastnim mizarским podjetjem. Seveda je takoj začel misliti na lastno streho, na svoj dom, ki ga je potrebovala njegova družina, pa tudi na lastno mizarško delavnico.

Stane Marinček pa je kljub poklicni zaposlenosti našel tudi čas za javno delo. Pomagal je svetniku Škulju, sodeloval pri političnem delu kot zaupnik Slovenske ljudske stranke, največ časa, skrbi in gmotnih sredstev pa je namenil ideji, da sanmartinska skupnost dobi svoj dom. Velik je bil njegov delež, da je prišlo do odločitve in nakupa stare hiše na primernem mestu za Slovenski dom. Ko je dom postal dejstvo, je bil skozi šest let njegov prvi podpredsednik. Pokojni Marinček mu je ostal zvest tudi potem, ko je zaradi bolezni moral zmanjšati ali pa opustiti ne samo javno delo, ampak tudi poklicno. Dom je podpiral in vanj zahajal ves čas do svoje smrti. Vse to ga pa ni oviralo, da ne bi imel smisla tudi za druge ustanove naše skupnosti kot je Slovenska hiša, škofov zavod v Adroqueju in podobno.

Umrl je 3. maja 1997. Znanci

in rojaki iz vseh koncev buenosaireskega predmestja so ga hodili kropiti v Slovenski dom v San Martinu, kjer je ležal na mrtvaškem odru. Pogreba, ki je bil z mašo v zavodski kapeli presv. Srca Jezusovega, kamor je skozi desetletja zahajal vsako nedeljo, se je udeležilo veliko ljudi. Pri odprti krsti se je v imenu Sanmartinčanov od njega poslovil nekdanji predsednik doma Franc Zorec. Za rajnim žalujejo njegova žena, štiri hčere in sin, vsi poročeni, ter 14 vnukov. Naj mu vsemogočni poplača vse žrtve, ki jih je doprinesel v borbi za zmago resnice in pravice ter blagor svojega naroda!

Franc Šenk

Franc Šenk je bil rojen 1. januarja 1912 v Suhi pri Kranju. Pri 4 letih je zgubil očeta v 1. svetovni vojni, v otroški dobi pa sta mu umrla tudi bratec in sestra in je živel sam z mamo. Ljudsko šolo je obiskoval v Predosljah, kmetiško šolo pa na Grmu. Lahko bi dobil kot odličnega učenca štipendijo za nadaljnje šolanje v Zagrebu, a je ostal z mamo na kmetiji. Kot fant je sodeloval v prosvetnem društvu v Predosljah, bil član igralske družine, cerkvenega pevskega zbora, Orla in Katoliške akcije. Ko je bil evharistični kongres v Budimpešti, je šel tja kot predstavnik in zastavonoša Orla. Na predoški občini je bil imenovan za tajnika in pozneje za nadzornika za mleko. Leta 1940 se je poročil z Ano Šink, tudi doma iz Suhe, in si ustanovil družino. Po okupaciji so ga hoteli ustanovitelji OF na

Gorenjskem pridobiti za blagajnika, a je spregledal njihove namene in pričel ustanavljati gorenjske domobrance s poštenimi in vernimi fanti. Leta 1942 so ga aretirali Nemci in je bil zaprt 4 mesece v Begunjah kot talec. Ko se je vrnil domov, so ga prišli ustreliti partizani, pa se je pravčasno umaknil. Od tedaj je redko kdaj prespal v domači hiši. V domovini so se rodili 4 otroci: Blaž, ki je eno leto star umrl, Jože, Anica in Pavle. Maja 45 se je z ženo in 2 otrokoma umaknil pred partizani čez Ljubelj na Koroško. Štirimesečnega Pavleka so pustili v oskrbo stari materi, a njej so ga vzeli partizani, ga zabili v zaboj in odnesli na podstrežje. Stara mati je bila prepričana, da so ga odpeljali s seboj, pa so tudi njo ustrahovali in mučili. Za smrt Pavleka je družina v taborišču zvedela šele po 2 mesecih. V času bivanja v špitalskem taborišču je delal pri grajenju cest, skupaj s Karlom Maurserjem in drugimi. Družino je razveselilo rojstvo hčerke Cvetke in sina Franceljna. V Argentino se je izselil z družino 2. decembra 1948 in si hitro preskrbel stanovanje in službo. Ob prihodu ga je pozdravil gospod Anton Orehar, s katerim sta bila rojaka in prijatelj. Postal je član Društva Slovencev, SLS in KA. Kot filatelista je 8 let zbiral in urejal znamke za misijone. Leta 1955 si je postavil lastni dom v Munru, družina pa se je povečala še za 3 otroke: Marjana, Mileno in Stanka. - Ko je mons. Orehar začel graditi Slovensko hišo, je z njim obiskal vse rojake iz okolice in nato sodeloval in pomagal pri grajenju. Podobno tudi, ko so začeli z graditvijo Slovenskega doma v Carapachayu. Ob vsem je zelo skrbel za svojo družino, jo vzgajal v veri in pobožnosti do Matere božje in otrokom ob sobotah in nedeljah zjutraj prepeval slovenske pesmi. - Leta 1980 je v nesreči umrla hčerka Anica, v veliko veselje pa mu je bilo, ko je leta 1991 šel z ženo v Slovenijo na posvečenje in novo mašo sina Franceta, obiskal grob staršev in doživel razglašenje samostojne

Slovenije. - Bil je tudi član „Živega rožnega venca“ in naročnik vseh revij in knjig v zdomstvu ter vnet filatelista. 14. aprila letos je obhajal v družini svojih otrok z družinami (14 vnukov) 57-letnico poroke. Leta 1996 se je pojavila težja bolezen, in jo prenašal pogumno in vdano, 26. maja pa se duhovno dobro pripravljen poslovil za zmerom..

Agata Papež roj. Koželj

Adijo, adijo, mam'ca Vi, kol'krat smo skup' prepevali.

Moja mama Agata Doroteja Papež se je rodila 2. februarja leta 1922. v Mačkovcu pri Dvoru - Žužemberk na Dolenjskem. Izhaja iz številne družine Koželj. Njen oče France Koželj je bil vodilen v lokalni Slovenski ljudski stranki v Mačkovcu. Po letu 1945. so ga komunisti zaprli za dve leti v ječo, ker je bil oče aktivnih domobrancev.

Bilo je v njihovi družini sedem otrok: trije bratje so bili domobranci. Vsi trije vrnjeni in ubiti v Kočevskem Rogu. Četrti brat, Štefan, pa je bil še mladoleten. Doštudiral je na Ljubljanski univerzi in postal profesor angleščine in nemščine. Drugi dve sestri sta ostali doma in se poročili. Agata je naredila dve leti trgovske šole v Krištofovem zavodu v Ljubljani.

5. maja 1945. je del naroda bežal pred komunizmom in tedaj se je tudi ona kot izrazita domobranska pripadnica umaknila iz domovine proti Italiji. Bila je skupaj z drugimi begunci v taboriščih v Monigu, Serviglianu in Seniga-

lliji. Od tam je šla v Rim, kjer je bila zaposlena v Slovenski pisarni za begunce na ulici Dei Colli št.8, obenem pa je bila v službi pri Vatikanskem inštitutu. 21. januarja 1948 je odšla z ladjo Santa Cruz iz Neaplja v Argentino.

Taboriščno čakanje in pomankanje je bilo končano. A začela se je druga doba: čas domotožja. To je skušala rešiti z nenehnim dopisovanjem z družino. Kar kmalu po prihodu v Argentino se je zaposlila najprej v Beccarju pri Vestnu, po nekaj letih pa v tekstilni industriji. Kot mlado dekle je stanovala skupaj s prijateljico v Villa Urquiza, dokler se ni 1. oktobra 1955 poročila z Francetom Papežem in si ustvarila dom in družino v Carapachayu. V srečnem zakonu so se jima rodili dva sinova, Franci in Gregor, in hčerka Andrejka. Posvetila se je popolnoma družini in njeno življenje se ji je uredilo. V pogovorih z njo sem začutila, da je Argentino vzljubila; v njenih besedah je bilo polno spoštovanja in hvaležnosti do nove domovine. Kljub temu pa se je vedno vračala v mislih k svoji tiho ljubljeni Sloveniji. Obiskala je ni nikdar več.

Bila je zelo verna oseba, saj je bilo že v njeni rodovini nekaj duhovnih poklicev, kakor na primer škof Janez Gnidovec in žužemberški dekan, ki sta bila bratranca njenega pokojnega očeta.

Rada je prepevala slovenske melodije in je vključila v svojo vsakdanjo molitev tudi kakšno pesem. Zadnjo nedeljo njenega življenja, pa je preživela prav na poseben način: proti večeru je šla v spalnico, kjer stoji tudi naš klavir. Molila je za pokojnega moža in za vso družino. Za tem pa je v spremstvu klavirja zapela nekatere Marijine pesmi. Tisti večer se je spominjala vseh slovenskih narodnih pesmi, ki jih je prepevala skupaj z družino. Na koncu pa je še sama zapela „Marija, skoz življenje“ v upanju, da ji bo stala ob strani v težkih trenutkih. Že naslednji dan, v ponedeljek, 23. junija, je prišla njena

ura, ko jo je poklical Gospod.

Zdaj počiva v miru blizu Srebrne reke na pokopališču v Olivosu, zraven našega očeta pod argentinskimi ceibom.

Ljuba mami, naj ti bo Bog dober plačnik!

Hčerka Andrejka

France Hribovšek

1. avgusta 1909 so pri „Lorbarjevih“ v vasi Knezdol pri Trbovljah dobili tretjega otroka, katerega so v farni cerkvi sv. Martina krstili za Franceta. France je opravil ljudsko in meščansko šolo v domačem kraju z odličnim uspehom. Njegove življenjske sanje so bile, postati učitelj. Žal mu teži časi po prvi svetovni vojni niso dovolili, da bi nadaljeval s študijem. Njegov oče se je po štirih letih vrnil s fronte invalid in preživljanje družine s šestimi otroki ni bilo lahko. Poiskati si je moral službo in jo dobil kot poštni uradnik v sosednji fari Hrastnik. Od tam je šel za poštnega upravnika v Trebnje na Dolenjskem. Med zadnjo vojno in revolucijo pa je bil zaradi izrednih razmer za nekaj mesecev tudi v Starem trgu na Notranjskem, nato na glavni pošti v Ljubljani in končno kot upravnik pošte v Grosupljem. Od tod se je maja 1945 umaknil pred partizani na Koroško in nastopil pot begunca, ki ga je preko italijanskih taborišč Monigo, Forli, Servigliano in Senigallia pripeljala 1. 1948 v Argentino.

V novi deželi pod Južnim križem je France zgrabil za prvo delo, ki se mu je ponudilo, v tovarni Nestlé. Ker se je moral

preveč daleč voziti v službo, je to delo kmalu zamenjal in bil nekaj let v krojaški delavnici. Nato je spet zamenjal šivanko za pisarniško mizo v podjetju RCA Victor. Ko je ta tovarna zaprla, je dobil mesto v tovarni Ciudadela, kjer je dočkal I. 1974 svojo upokojitev.

Že od mladih let je France svoj prosti čas ob večerih porabljal za prosvetno delo v fantovskih odsekih. Čutil je posebno veselje za teater. Zato je rad sprejemal vlogem v igrar, a ne samo v domačem kraju, temveč povsod, kamor je službeno prišel kot poštni uradnik. V Trebnjem in Grosupljem je uspešno prevzel, ko je bilo treba, tudi mesto režiserja. Njegov igralski konjiček ga je spremljal tudi v begunstvo, v taborišča, pa tudi sem v Argentino. Če je v domovini moral zaupati zaupno mesto poštnega upravnika, ga v novih razmerah v naši skupnosti ni oviralo, da ne bi na odru večkrat igral prav vlogo poštarja. Franceta smo videli tukaj vsaj dvajsetkrat nastopiti v resnih in komičnih vlogah. Dve leti pred izpolnjenim osemdesetim letom je še nastopil za ministra pri Martinu Krpanu na Slovanskem dnevu v Slomškovem domu.

A gledališče ni bilo edino področje, kjer je France pokazal, da ima srce za vse, kar je našega. Zlasti v letih po svoji upokojitvi je prijel za skrito in zastojno delo, da je pomagal raznim ustanovam, med njimi tudi reviji Duhovno življenje. Za eno zadnjih tombol DŽ je pripravil vse tablice od prve do zadnje, kar ni bilo majhno delo!

France je šel v zadnjih desetletjih večkrat v Slovenijo obiskat sorodnike. Leta 1992 se je končno odločil, da proda tu svoje stanovanje in se vrne domov za zmeraj. Tam je dobil še primerno zaposlitev, vendar vrnitev v domovino po tolikih letih ni bila preprosta. V Argentini je pustil svoje prijatelje, družbo ter način življenja, kar vse je tam pogrešal. Zato je leta 1994 spet prišel v Argentino in se vrnil po šestih mesecih v Trbovlje. Naslednje

leto se je spet pojavil med nami in se 1996. poslednjič vrnil v domovino, kjer je 5. julija nenadno umrl. Iz njegovih zadnjih pisem je bilo razvidno, da si je želel vrniti med nas. Bil je tudi član "Živega rožnega venca". Bog mu daj večni mir in srečo v nebeški domovini!

Iz naše KRONIKE

Spominsko prireditev v počastitev žrtev revolucije so rojaki v Mendozii imeli v nedeljo, 8. junija; napovedovalca prireditve sta bila Davorin Hirschegger, predsednik Slovenskega doma v Mendozii, in prof. Marija Fink Grintal, ki je zasnovala ves program; bivša domobranca Ernest Hirschegger in Jože Nemanič sta pred spominsko ploščo prinesla slovenski šopek; sledila je otvoritev in blagoslovitev žarne plamenice ob spominski plošči. 33 rojakov je nato prižgalo svečo v spomin 33 pomorjenih sorodnikov in znancev; mašo je daroval dušni pastir Jože Horn ob petju pevskega zbora; pri akademiji je imel priložnostni govor inž. Marko Bajuk, recitali so Magdalena Grintal, Pavle Šmon, Tone Štirn, Stane Grebenc, Erika Bajda in Damijan Žumer. Matjaž Grintal in Vladko Žumer sta izpovedala svoje vtise ob obisku Kočevskega roga, pevski zbor pa je med programom pel primerne pesmi.

Večer Marijinih pesmi, ki jih je izvajal zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli Gaser, je bil v soboto, 21. junija, na Pristavi pod pokroviteljstvom krajevnega odseka ZSMŽ.

Uro duhovnosti je v nedeljo, 22. junija, vodil v cerkvi Marije Pomagaj dr. Lojze Kukovica.

Na komemoracijah za žrtve revolucije je v nedeljo, 8. junija, govoril v Slovenski vasi lic. Ivan Korošec, v nedeljo, 22. junija, so govorili: prof. Metka Mizerit v Slomškovem domu, inž. Jernej Dobovšek v Našem domu v San Justu in g. Bine Magister ml. na Pristavi, v nedeljo, 29. junija, v

Slovanskem domu v Carapachayu pa arh. Jure Vombergar.

Občni zbor Slovenskega doma v Carapachayu je bil v nedeljo, 22. junija, Slovenskega doma v San Martinu v nedeljo, 6. julija, in društva Slovenska pristava v nedeljo, 13. julija.

25. junija, na dan slovenske državnosti, je veleposlanik RS dr. Janez Žgajnar povabil na sprejem v svoji rezidenci predstavnike slovenskih ustanov, domov in organizacij; po petju slovenske himne je veleposlanik spregovoril o stanju v RS ob njeni 6. obletnici, nato pa je bil ob prigrizku pogovor med povabljenici.

Na duhovniškem sestanku v sredo, 25. junija, je govoril dr. Lojze Kukovica o „svetovnem razpravljanju (Vrh Zemlje)” o ekoloških vprašanjih in svetovnem prebivalstvu pod okriljem ZN v New Yorku.

Dan slovenske državnosti je praznovala slovenska skupnost v Buenos Airesu v soboto, 28. junija, v Slovenski hiši; praznovanje je pripravilo naše krovno društvo Zedinjena Slovenija; ob 19. uri je bila v cerkvi Marije Pomagaj slovesna maša za domovino in za žive in pokojne slovenske javne delavce; mašne dele je napovedovala prof. Neda Vesel Dolenc, berili sta brala Ani Klemen in inž. Jernej Dobovšek; z delegatom Jožetom Škerbecem, ki je imel mašni nagovor, je somaševal župnik France Cukjati; med mašo je pel zbor Gallus pod vodstvom Anke Savelli Gaser ob orgljanju prof. Ivana Vombergarja; vero skladatelja Jožeta Trošta je pel Bogdan Magister; maše se je udeležil tudi veleposlanik RS dr. Janez Žgajnar; po maši so v imenu Zedinjene Slovenije Lojze Rezelj, dr. Vital Ašič in prof. Neda Vesel položili slovenski šopek pred spomenik junakov; v Dvorani škofa Rožmana je bila nato slavnostna akademija in prijateljska večerja; program je vodil in povezoval arh. Jure Vombergar; sprejem argentinske in slovenske zastave in petje obeh himen, pozdrav predstavnikov naših ustanov in domov, pozdrav predstavnika veleposlaništva RS sveto-

valca Tomaža Miklavčiča, slavnostni govor časnika Toneta Mizerita, nastop moškega okteta Ars, ki ga vodi prof. Nancy Selan, in recitatorke Nežke Štefe; odličja, ki jih društvo Zedinjena Slovenija vsako leto ob tem prazniku podeli posebno zaslužnim graditeljem slovenske skupnosti, so prejeli France Pernišek, Rudi Hirschegger in dr. Vojko Arko, izročila sta jih podpredsednik in tajnica ZS Lojze Rezelj in Ivana Tekavec; po slavnostni večerji so si navzoči ogledali slikarsko razstavo Andreja Makeka, 25 akvarelov in olj, ki so krasila dvorano; sceno je pripravil Andrej Golob, za osvetljavo sta skrbeli Damjan Ahlin in Bogdan Magister, celotno prireditev pa je zasnoval kulturni referent ZS arh. Ivan Kogovšek.

„Alojzijevo proslava”, ki jo vsako leto pripravijo Slovenske sobotne osnovne šole v Buenos Airesu na čast mladinskemu zavetniku, je bila v nedeljo, 29. junija, v Slovenski hiši; v cerkvi Marije Pomagaj je maševal delegat Jože Škerbec za rajne učitelje in katehete; mašne uvode je brala Pavlinka Zupanc, berili pa Danica Malovrh in Lučka Oblak, petje so vodile Katica Dimnik, Mojca Jelenec in Anica Mehnik; po maši so se šolarji pred spomenikom žrtvam revolucije poklonili junakom in mučencem: Marjan in Andrejka Loboda sta prinesla sveči in slovenski šopek, skupina učencev Prešernove šole je deklamirala, šolski referent ZS France Vitrih pa je spregovoril spominske besede; v dvorani škofa Rožmana so

POPRAVEK. - V junijski številki DŽ, v članku **Kdo je bil Vlasov**, je tiskarski škrt preskočil vrstico, zato na tem mestu popravljamo nehoteno napako. Stavok: *Uspelo mu je, da je navezal stike s Češko* - je treba nadomestiti z besedilom: *Uspelo mu je, da je navezal stike z zavezniki. Sredi pogajanj z Amerikanci je Vlasov v ameriški koloni zapustil Češko. Le-to so kmalu prestregle ruske čete...* Bralci in avtorica naj nam izvolijo oprostiti.

Uredništvo.

UVOŽENO IZ SLOVENIJE

- Naša oblast se drži načela: Kar je bilo, je bilo, kar bo, pa bo.
- Komunizem je bil represiven, postkomunizem pa depresiven režim.
- Vsak moj poraz je zmaga nekoga drugega.
- Z eno nogo smo že v kapitalizmu, z glavo pa še vedno v socializmu.
- Pri nas bo prišlo do sprave, ko se bodo žrtve opravičile morilcem.
- Kdor ni z nami, naj bo za nami.
- Smrt boljševizmu - svoboda narodu.
- Komunisti nočejo prevzeti nase grehov svojih očetov, še vedno pa stanujejo v njihovih vilah.
- Preden je dobil knjižico, je deponiral moralo, ko je čez čas deponiral knjižico, je pozabil vzeti moralo nazaj.

učenci Baragove šole v režiji Mirjam Goljevšček zaigrali otroško igro Čarobni klobuk; sceno je pripravil Damjan Berčič.

Slovenskašola v Ramos Mejiji pod vodstvom njene voditeljice Saše Zupan Omahna je pripravila 6. julija „družinsko nedeljo“; pri maši so učenci brali berili, prošnje za vse potrebe in peli; po skupnem kosilu (220 gostov) so bile popoldanske igre za starše in otroke na dvorišču Slomškovega doma.

„Dajmo otrokom materinščino!“ je bil naslov pogovora, ki ga je vodila na roditeljskem sestanku Rožmanove šole v San Martinu Milena Ahčin v nedeljo, 13. julija.

Praznik narodnih skupnosti v Bariločah je bil od 4. do 6. julija; v priredbi 11 narodnosti; cilj prireditve je poglobitev lepega sožitja med bariloškim prebivalstvom različnega izvora; posamezne skupine nastopajo s petjem, folklornimi običaji in plesi

malo za šalo

Povsod enako - „Poznam nekoga, ki je prepotoval skoraj ves svet. Pravi, da je pravzaprav povsod enako.“

„Kako je to mogoče?“

„Z njim potuje njegova žena.“

Noč - Žena možu: „Slišiš, nekdo je v hiši!“

„No, kaj naj pa naredim?“

„Vstani in zbudi psa!“

Presenečenje - „Dedek lahko si vesel: na tvojem pogrebu bo igral pihalni orkester,“ pravi Tonček. „Tak molči, no!“ ga prekine oče. „To mora biti za dedka presenečenje.“

Šopki - „Zakaj je primadona nocoj tako slabe volje?“ vpraša odrski delavec svojega tovariša. „Dobila je samo osem šopkov!“ - „In zaradi tega se jezi? Osem šopkov, to je kar precej!“ - „Res je, toda plačala jih je deset!“

Služba - „Koliko časa ste bili na svojem zadnjem delovnem mestu?“ - „Petnajst let.“ - „To je dolga doba in dobro priporočilo. Zakaj pa ste svoje delovno mesto zapustili?“ - „Ker sem bil pomiloščen.“

Posledice - Vidmar v ponedeljek prišepa v pisarno. „No, revma z vsemi posledicami?“ vpraša kolega. - „Ne, nogomet z vsemi vnuki!“

in s stojnicami z značilnimi jedmi in pijačami; letos je bila na programu svatba na estanciji med Slovincem in Španko ob združenem nastopu vseh plesnih skupin.

Zbor „Alberto Ginastera“ glasbenega konzervatorija iz Morona je imel v Dvorani škofa Rožmana v Slovenski hiši v soboto, 12. julija, poslovljni koncert pred odhodom na glasbeno turnejo v Chaco, Corrientes, Misiones in Paragvaj; v zboru pojeta tudi Marcel Brula in Marta Selan; sceno je

pripravil Tone Oblak; zbor je pel razen zadnjih 4 argentinskih „folklornih“ pesmi religiozno glasbo (T.L. de Victoria, Gallus, Brahms. R. Thompson, R. Caamaño in A. Ginastera) pod vodstvom znamenitega zborovodja Roberta Saccenteja.

Abiturienti Slovenskega srednješolskega tečaja rav. M. Bajuka (RAST XXVII.) so odpotovali 18. julija na enomesečni obisk Slovenije pod vodstvom Marije Zure Čeč in Matjaža Čeča.

KJE JE KAJ

Kaj hoče Bog od mene? -

Lojze Kukovica 193

Jesus iz Nazareta -

človek za vse čase 195

Sin Človekov - Alojz Rebula 196

Papež šestič za enajst dni doma -

Silvester Čuk 197

Jesus je poslal Svetega Duha 198

Marija v nebeški slavi -

Franc Rode 200

Kdor se odloči za življenje,

se odloči za Boga - Gril-Rode 202

„Vem, da me bodo ljubili po

vsem svetu“ - Antonio Sicari 204

Andreanum blagoslovljen -

Kočevski rog 206

Slomškovo življenje in delo -

Stanko Janežič 207

Cerkveno učiteljstvo in razvojna

teorija - Lojze Kukovica 209

Dobri pastir - Milena Ahčin 210

Spomini škofa

dr. Stanislava Leniča 212

Moji spomini - Boris Koman 214

In ostalih devetdeset...? -

Marko Kremžar 215

Domobranstvo na Slovenskem -

Božidar Fink 216

Za baklo, ki so jo oni prižgali -

Metka Mizerit 217

Ogledalo - Dvojno državljanstvo -

Dvojna gosposka -

Nadislava laharinar 218

Kulturna ustvarjalnost Slovencev

v diaspori - Zasedanje Svetovnega

slovenskega kongresa -

Marjan Loboda 219

Jože Škulj - osemdesetletnik 220

Odšli so 221

Iz naše kronike 223

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga Slovensko dušno pastirstvo.

Urednik: Jože Škerbec - Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina - Tehnični urednik: Stane Snoj - Registro de la Propiedad Intelectual N° 90.877- Stavljene, oblikovanje in tisk: Talleres Graficos VILKO S.R.L.: EE. UU. 425 - (1101) Buenos Aires, Argentina - Telefax: (54-1) 307-1044 / 362-7215

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. KANADA: Rado Krevs, 75 Trowell Ave. Toronto M6M - 1L5 Canada. ITALIJA: TRST: Marijina družba, Via Risorta 3, Trieste, Italia. GORICA, Riva Piazzu-ta 18, 34170 Gorizia, Italia. AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1997: \$ 55.- in izdatki za pošto; drugod US\$ 55.- Denarna nakazila na bančni (ne osební) ček na ime: José Škerbec, Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires, Argentina.

Mendoški absolventi srednješolskega tečaja so 22. junija predstavili v Slovenskem domu svoj nastop, ki so se ga naučili za obisk v Slovenijo. Z njimi je Angelca Bajda, ki je program zasnovala in naučila, ter Daniel Gómez, učitelj argentinskih folklornih plesov. - **Zgoraj desno in v sredini:** Junijska domobranska proslava v Slovenskem domu v Mendozi. - Mendoški pevski zbor pod vodstvom Fernanda Mejjasa. - Dušni pastir Jože Horn mašuje za žrtve vojne in revolucije. - Spominska plošča s plamenico - novejšo delo arh. Božidarja Bajuka, - ki je bila ob tej priložnosti blagoslovljena, s svečkami in vencem.

Spodaj: Junijska domobranska proslava v Našem domu v San Justu.
Foto: Marko Vombergar

Zgoraj: Junijska domobranska proslava v Našem domu v San Justu.

Levo: Govornik na tej spominski prireditvi je bil inž. Jernej Dobovšek.

Levo in spodaj: Dan slovenske državnosti v Slovenski hiši, v soboto, 28. junija. - Sprejem argentinske in slovenske zastave in petje himen. - Slavnostni govornik je bil časnikar Tone Mizerit. - Nastop moškega okteta Ars, ki ga vodi prof. Nancy Selan.

Foto: Marko Vombergar

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslovana. Director: José Skerbec
 Ramón L. Falcón 4158 - (1407) Buenos Aires - Argentina - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 90-877
 Composición, Armado e impresión: Talleres Gráficos VILKO S.R.L. - Estados Unidos 425 - (1101) Buenos Aires - Argentina

Correo Argentino
 Suc. 7 Bs. As.
 FRANQUEO PAGADO
 Concesión Nº 6395
 TARIFA REDUCIDA
 Concesión Nº 2560